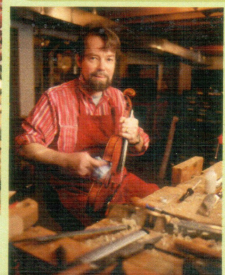

О. Л. Тоцька

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПІДПРИЄМНИЦТВА

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Економічний факультет

О. Л. ТОЦЬКА

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПІДПРИЄМНИЦТВА

Практикум

Навчальний посібник
для студентів вищих навчальних закладів

Луцьк – 2009

УДК 658(076)
ББК 65.290я73-5
Т 63

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник для студентів
вищих навчальних закладів
(лист № 1.4/18-Г-3077 від 31.12.2008)*

Рецензенти:

Слейко В. І. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економетрії та статистики Львівської комерційної академії;

Приймак В. І. – доктор економічних наук, професор кафедри інформаційних систем у менеджменті Львівського національного університету імені Івана Франка;

Слав'юк Р. А. – доктор економічних наук, професор, заступник директора Львівського інституту банківської справи Університету банківської справи Національного банку України

Тоцька О. Л.

Т 63 **Теорія і практика підприємництва** : Практикум : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / Олеся Леонтіївна Тоцька. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2009. – 172 с.

ISBN 978-966-600-441-6

У практикумі вміщено планування лекційних і практичних занять курсу “Теорія і практика підприємництва”; сформовано тестові питання та варіанти тестів для перевірки теоретичних знань; висвітлено порядок виконання практичних робіт і написання індивідуального навчально-дослідного завдання; наведено законодавчі акти сфери підприємництва.

Для викладачів і студентів спеціальності “Соціологія”.

УДК 658(076)
ББК 65.290я73-5

© Тоцька О. Л., 2009
© Гончарова В. О. (обкладинка), 2009
© Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2009

ISBN 978-966-600-441-6

Хто бо з вас, коли баашту поставити хоче, перше не сяде й видатків не вирахує, – чи має потрібне на виконання, щоб, коли покладе він основу, але докінчити не зможе, усі, хто побачить, не стали б сміятися з нього, говорячи: “Чоловік цей почав будувати, але докінчити не міг”.

Або який цар, ідучи на війну супроти царя іншого, перше не сяде порадитися, чи спроможен він із десятьма тисячами стріти того, хто йде з двадцятьма тисячами проти нього? Коли ж ні, то, як той ще далеко, шле посольство до нього та й просить про мир.

(Лк. 14, 28–32)

ЗМІСТ

Вступ	5
Планування лекційних занять курсу “Теорія і практика підприємництва”	6
Зміст лекційних занять курсу “Теорія і практика підприємництва”	8
Методичні вказівки до тестування	13
Питання тесту № 1	14
Варіанти 1–10	19
Питання тесту № 2	29
Варіанти 1–10	36
Питання тесту № 3	56
Варіанти 1–10	61
Планування практичних занять курсу “Теорія і практика підприємництва”	71
Практична робота № 1	72
Практична робота № 2	76
Практична робота № 3	81
Практична робота № 4	83
Практична робота № 5	87
Практична робота № 6	90
Практична робота № 7	95
Оцінювання практичних робіт із курсу	99
Методичні вказівки до виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ)	100
Законодавство у сфері підприємництва	101
Закон України “Про державну підтримку малого підприємництва”	101
Закон України “Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні”	108
Закон України “Про інноваційну діяльність”	116
Зміст Господарського кодексу України	134
Господарський кодекс України (Глави 4, 6, 7, 9, 12)	136
Додатки	166
Бібліографія	170

ВСТУП

Мета навчальної дисципліни “Теорія і практика підприємництва” – формування системи теоретичних та практичних знань із питань підприємницької діяльності, умінь аналізувати проблеми та ситуації для їх оптимального розв’язання, набуття логічного підприємницького мислення для самостійних початкових дій у бізнесі.

Завдання дисципліни:

- вивчення сутності, видів, характерних особливостей підприємництва;
- обґрунтування вибору організаційної форми підприємництва; стратегії й інноваційних процесів розвитку бізнесу; здійснення коопераційних зв’язків і самоорганізації підприємницької діяльності;
- засвоєння технології створення підприємства;
- опанування методології розробки бізнес-плану.

Предмет дисципліни – методологія й організація підприємницької діяльності.

Після закінчення вивчення курсу студенти мають:

засвоїти економічний зміст підприємницької діяльності, фактори, що обумовлюють вибір її видів, форм та методів;

уміти розробляти бізнес-план підприємства, який містить такі складові частини:

- 1) статус, реквізити та загальна характеристика діяльності підприємства;
- 2) характеристика продукції (товарів, робіт, послуг) та ринків збуту;
- 3) характеристика конкурентного середовища підприємства;
- 4) план маркетингової діяльності підприємства;
- 5) виробничий план діяльності підприємства;
- 6) організаційний план діяльності підприємства;
- 7) фінансовий план діяльності підприємства.

ПЛАНУВАННЯ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ КУРСУ “ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПІДПРИЄМНИЦТВА”

Назва тем курсу та їх зміст	Кількість годин	Кількість балів за тестування
1	2	3
Змістовий модуль 1	12	20
<i>Зміст підприємницької діяльності. Місце підприємництва в суспільстві:</i> 1. Предмет і методологічна база курсу; 2. Еволюція понять “підприємець”, “підприємництво”; 3. Основні функції підприємницької діяльності.	2	6
<i>Основи виникнення і розвитку підприємництва:</i> 1. Сутність економічної системи; 2. Еволюція економічної системи.	2	4
<i>Підприємницька ідея та механізм її втілення:</i> 1. Сутність і джерела підприємницької ідеї; 2. Визначення переваг новоствореного підприємства.	2	2
<i>Види підприємницької діяльності:</i> 1. Виробнича підприємницька діяльність; 2. Торговельне підприємництво; 3. Посередницька підприємницька діяльність.	2	2
<i>Зовнішнє середовище підприємницької діяльності:</i> 1. Підприємницьке середовище: суть та складові елементи; 2. Зовнішнє середовище підприємства.	2	4
<i>Етична та соціальна відповідальність підприємця:</i> 1. Етика підприємництва; 2. Психологія підприємництва та підприємницького ризику; 3. Культура підприємницької діяльності; 4. Соціальна відповідальність бізнесу.	2	2
Змістовий модуль 2	12	20
<i>Організаційні форми підприємництва:</i> 1. Види й організаційні форми українських підприємств; 2. Види господарських товариств; 3. Організаційно-правові форми об’єднань підприємств.	2	4
<i>Мале підприємництво у структурі ринкової економіки:</i> 1. Державна підтримка малого підприємництва; 2. Основні показники розвитку малих підприємств.	2	2
<i>Порядок створення підприємства:</i> 1. Установчі документи суб’єктів господарювання; 2. Державна реєстрація суб’єктів господарювання; 3. Припинення діяльності суб’єктів господарювання.	2	2

1	2	3
<i>Бізнес-планування в підприємницькій діяльності:</i> 1. Сутність та принципи складання бізнес-плану; 2. Техніка складання і структура бізнес-плану.	2	4
<i>Стратегії розвитку підприємницької діяльності:</i> 1. Зміст та класифікація стратегії підприємства в конкурентному середовищі; 2. Стратегічний план діяльності підприємства.	2	6
<i>Інноваційне підприємництво:</i> 1. Мета і принципи державної інноваційної політики; 2. Об'єкти та суб'єкти інноваційної діяльності; 3. Інноваційне підприємництво.	2	2
Змістовий модуль 3	12	20
<i>Коопераційні зв'язки та самоорганізація суб'єктів підприємництва:</i> 1. Форми інтеграції українських підприємств; 2. Види та форми лізингу; 3. Венчурне фінансування.	2	6
<i>Інфраструктурна підтримка підприємницької діяльності:</i> 1. Інфраструктура ринку; 2. Групування елементів інфраструктури ринку за виконуваними функціями.	2	6
<i>Механізм досягнення підприємницького успіху:</i> 1. Складові частини підприємницького успіху; 2. Проблеми, які виникають під час ведення бізнесу.	2	2
<i>Ефективність підприємницької діяльності:</i> 1. Планування підвищення економічної ефективності підприємства; 2. Планування інвестицій на реалізацію інноваційних проєктів.	2	4
<i>Біблійні засади підприємництва:</i> 1. Необхідність працювати та чинити добро; 2. Біблійні аспекти підприємницької діяльності.	2	2
<i>Експерсія на виробниче підприємство</i>	2	–
Усього	36	60

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ КУРСУ “ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПІДПРИЄМНИЦТВА”

Змістовий модуль 1

Тема 1. Зміст підприємницької діяльності.

Місце підприємництва в суспільстві

Предмет дисципліни. Методологічна база курсу: системний та логічний підходи; принцип суперечності; аналіз і синтез; метод абстракції.

Еволюція понять “підприємець”, “підприємництво”.

Основні функції підприємницької діяльності: господарська (ресурсна); новаторська (творча); організаційна; стимулювальна; управлінська; захисна; соціальна; особистісна.

Література: [7, 8–80; 9, 6–38; 10, 7–17].

Тема 2. Основи виникнення і розвитку підприємництва

Економічна система та її складові частини: продуктивні сили; виробничі відносини (економічна власність); техніко-економічні відносини; організаційно-економічні відносини; господарський механізм. Основні форми організації виробництва: кооперація праці; поділ праці; обмін діяльністю.

Економічна система первіснообщинного ладу. Економічна система рабовласницького ладу. Економічна система феодального суспільства. Економічна система капіталізму: нижня та вища стадії.

Література: [10, 17–30].

Тема 3. Підприємницька ідея та механізм її втілення

Сутність, джерела і принципи реалізації підприємницької ідеї. Перелік видів економічної діяльності згідно з Класифікацією видів економічної діяльності (КВЕД).

Визначення переваг новоствореного підприємства: сегментація ринку; аналіз конкуруючих товарів або підприємств-конкурентів; визначення конкурентоспроможності підприємства; розробка постачальницької, цінової, збутової, рекламної політики підприємства; передбачення можливості отримання кредитів, їх повернення тощо.

Література: [10, 31–39; 18].

Тема 4. Види підприємницької діяльності

Фактори вибору конкретного виду підприємницької діяльності. Виробниче підприємство. Форми виробничого підприємництва: традиційне; інноваційне. Види виробничої діяльності: основні; допоміжні.

Комерційне підприємництво. Види процесів й операцій, які здійснюються в торгівлі: виробничі (технологічні); комерційні.

Посередники. Види посередників: агент, брокер, комісіонер, консигнатор, дистриб'ютор, дилер, торговий маклер, посилторгівець, комівояжер, аукціоніст, мерчандайзер.

Література: [7, 81–132].

Тема 5. Зовнішнє середовище підприємницької діяльності

Підприємницьке середовище. Внутрішнє середовище підприємства. Фактори мікросередовища підприємства.

Зовнішнє середовище підприємства. Фактори макросередовища підприємства: прямого впливу; непрямого впливу. Класифікація факторів середовища підприємства за характером дії: фінансово-економічні (фінансові, економічні, ресурсні); організаційно-правові (організаційні, правові); соціально-психологічні (соціальні, психологічно-професійні).

Література: [7, 168–188].

Тема 6. Етична та соціальна відповідальність підприємця

Ділова етика. Вимоги з ведення бізнесу в американській корпорації “ІВМ”.

Основні методи впливу підприємця або менеджера на людей для їх спонукання до високоефективної праці: особистісний; поведінковий; ситуаційний. Стимули до праці. Психологічні якості та риси людей, які прагнуть до успіху.

Культура управлінської діяльності та її елементи: матеріальні; духовні; особистісні; інституційні.

Соціальна відповідальність бізнесу.

Література: [10, 69–80; 7, 397–400].

Змістовий модуль 2

Тема 7. Організаційні форми підприємництва

Підприємство. Класифікація підприємств України залежно від форм власності (приватне; колективної власності; комунальне; державне; засноване на змішаній формі власності); залежно від частки іноземної інвестиції у статутному фонді підприємства (з іноземними інвестиціями; іноземні); залежно від способу утворення (заснування) та формування статутного фонду (унітарні; корпоративні); залежно від кількості працівників й обсягу валового доходу від реалізації продукції за рік (малі; середні; великі).

Господарські товариства та їхні види: акціонерне (відкрите; закрите); з обмеженою відповідальністю; із додатковою відповідальністю; повне; командитне.

Об'єднання підприємств та їх організаційно-правові форми: асоціація; корпорація; консорціум; концерн. Промислово-фінансова група. Холдингова компанія.

Література: [1, 42–80].

Тема 8. Мале підприємництво у структурі ринкової економіки

Суб'єкти малого підприємництва. Мета державної підтримки малого підприємництва та її напрями: 1) формування інфраструктури підтримки і розвитку малого підприємництва, організація державної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для суб'єктів малого підприємництва; 2) встановлення системи пільг для суб'єктів малого підприємництва; 3) запровадження спрощеної системи оподаткування, бухгалтерського обліку та звітності; 4) фінансово-кредитна підтримка малого підприємництва; 5) залучення суб'єктів малого підприємництва до виконання науково-технічних і соціально-економічних програм, здійснення поставки продукції (робіт, послуг) для державних та регіональних потреб.

Основні показники розвитку малих підприємств.

Література: [2; 4].

Тема 9. Порядок створення підприємства

Суб'єкти господарювання. Порядок утворення суб'єктів господарювання. Установчі документи суб'єктів господарювання: засновницький договір; статут (положення).

Державна реєстрація суб'єктів господарювання.

Припинення діяльності суб'єктів господарювання.

Література: [1, 35–41].

Тема 10. Бізнес-планування в підприємницькій діяльності

Бізнес-план. Основні функції бізнес-плану. Принципи складання бізнес-плану.

Структурні елементи бізнес-плану: титульний аркуш; зміст; вступна частина; загальна характеристика підприємства; опис підприємницької діяльності (бізнесу); характеристика продукції; виробничий план; план маркетингу; організаційний план; оцінка ризику і страхування; фінансовий план; юридичний план.

Література: [10, 223–229; 11; 14; 19].

Тема 11. Стратегії розвитку підприємницької діяльності

Стратегія. Класифікації стратегій підприємства: за рівнем глобалізації бізнесу (вужької спеціалізації, диверсифікації); за ієрархією в системі управління (корпоративна, ділова, функціональна, операційна); за функціональним критерієм (маркетингова, виробнича, фінансова, організаційна, соціальна); за стадіями життєвого циклу бізнесу (зростання, утримання, скорочення); за конкурентною позицією на ринку (лідера, претендента, послідовника, новачка); за способом досягнення конкурентних переваг (мінімальних витрат, диференціації, зосередження).

Стратегічний план діяльності підприємства. Підходи до формування стратегічного плану: “від досягнутого”; оптимізаційний; адаптаційний.

Література: [8, 6–37; 12, 16–33].

Тема 12. Інноваційне підприємництво

Інновації. Інноваційна діяльність.

Об’єкти та суб’єкти інноваційної діяльності.

Інноваційне підприємство. Інноваційний продукт.

Література: [3; 19, 208].

Змістовий модуль 3

Тема 13. Коопераційні зв’язки та самоорганізація суб’єктів підприємництва

Форми інтеграції великих і малих підприємств в Україні в умовах ринку залежно від функціональних сфер інтеграції: субпідряд; франчайзинг; лізинг; венчурне фінансування.

Види (фінансовий, оперативний) та форми (зворотний, пайовий, міжнародний) лізингу.

Венчурний бізнес. Види венчурних фірм: експлоренти (піонери); пацієнти; віоленти; комутанти. Соціально-економічні фактори впливу на венчурний ринок.

Література: [5, 71–77].

Тема 14. Інфраструктурна підтримка підприємницької діяльності

Інфраструктура ринку. Основні підрозділи інфраструктури ринку: ринок засобів виробництва; фінансовий ринок; ринок робочої сили. Структури ринку засобів виробництва: товарна біржа; стабілізаційні фонди; лізингові фірми; дилерські фірми; брокерські фірми.

Організаційно-технічна, фінансово-кредитна й інформаційно-аналітична інфраструктури ринку. Бізнес-інкубатор. Функції бізнес-інкубаторів.

Література: [13, 25; 5, 77–85].

Тема 15. Механізм досягнення підприємницького успіху

Складові частини успіху суб'єктів підприємницької діяльності:

1) приваблива бізнес-ідея з виробництва конкретного товару, який буде користуватися підвищеним попитом у покупців; 2) ноу-хау; 3) формування особистих контактів із партнерами по бізнесу та клієнтами; 4) наявність фінансових і матеріальних ресурсів для початкового ведення бізнесу; 5) постійний пошук замовлень споживачів; 6) державна підтримка малого бізнесу.

Проблеми, які перешкоджають нормальному веденню бізнесу.

Література: [7, 403–406].

Тема 16. Ефективність підприємницької діяльності

Напрями планування підвищення економічної ефективності підприємства: 1) освоєння нової та покращення якості наявної продукції; 2) упровадження прогресивної технології, механізації та автоматизації виробництва; 3) удосконалення управління, планування й організації виробництва; 4) науково-дослідні та конструкторські роботи; 5) охорона природи й раціональне використання природних ресурсів.

Види інвестицій. Складові елементи капітальних витрат на створення нового підприємства, додаткових капітальних витрат на модернізацію (реконструкцію) підприємства. Формула обчислення ліквідної вартості обладнання, яке вибуває.

Література: [5, 96–101].

Тема 17. Біблійні засади підприємництва

Необхідність працювати та чинити добро.

Біблійні аспекти підприємницької діяльності.

Література: [6].

Тема 18. Екскурсія на виробниче підприємство

Ознайомлення з роботою виробничого підприємства.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ТЕСТУВАННЯ

У навчальному посібнику наведено питання до трьох видів тестів, а також сформовано на їхній основі по десять варіантів до кожного виду. Тести призначені для закріплення теоретичних знань, повторення та контролю. Правильні відповіді на тестові питання студенти мають знайти в рекомендованій літературі та в тексті лекцій під час самостійної підготовки до складання тестів.

Питання *тесту № 1* складені до таких тем:

- Зміст підприємницької діяльності. Місце підприємництва в суспільстві;

- Основи виникнення і розвитку підприємництва;
- Підприємницька ідея та механізм її втілення;
- Види підприємницької діяльності;
- Зовнішнє середовище підприємницької діяльності;
- Етична та соціальна відповідальність підприємця.

Варіанти цього тесту містять десять питань: 3 – із першої теми; 2 – із другої; 1 – із третьої; 1 – із четвертої; 2 – із п'ятої; 1 – із шостої.

Питання *тесту № 2* складені до таких тем:

- Організаційні форми підприємництва;
- Мале підприємництво у структурі ринкової економіки;
- Порядок створення підприємства;
- Бізнес-планування в підприємницькій діяльності;
- Стратегії розвитку підприємницької діяльності;
- Інноваційне підприємництво.

Варіанти цього тесту містять десять питань: 2 – із першої теми; 1 – із другої; 1 – із третьої; 2 – із четвертої; 3 – із п'ятої; 1 – із шостої.

Питання *тесту № 3* складені до таких тем:

- Коопераційні зв'язки та самоорганізація суб'єктів підприємництва;

- Інфраструктурна підтримка підприємницької діяльності;
- Механізм досягнення підприємницького успіху;
- Ефективність підприємницької діяльності;
- Біблійні засади підприємництва.

Варіанти цього тесту містять десять питань: 3 – із першої теми; 3 – із другої; 1 – із третьої; 2 – із четвертої; 1 – із п'ятої.

Закінчивши вивчення кожного змістового модуля, студенти пишуть відповідний тест. На всі питання тестів подано по чотири відповіді, серед яких одна правильна. Вона оцінюється двома балами.

ПИТАННЯ ТЕСТУ № 1

Лекція

“Зміст підприємницької діяльності. Місце підприємництва в суспільстві”

Блок питань № 1

Який метод дослідження передбачає ...

- комплексну характеристику основних ланок підприємницької діяльності в їх єдності та взаємообумовленості;
- з'ясування чіткої послідовності основних заходів у діяльності підприємця;
- необхідність вирішувати суперечливі проблеми;
- розподіл цілого на окремі складові частини, елементи;
- комплексну характеристику цілого на основі знань, отриманих на етапі аналізу;
- відмову від поверхових, несуттєвих сторін явища для розкриття його внутрішніх, суттєвих, сталих зв'язків?

Блок питань № 2

Укажіть автора/джерело такого висловлювання:

- підприємець – людина, що бере на себе зобов'язання з виробництва або будівництва об'єкта;
- підприємець – людина, яка діє в умовах ризику;
- підприємець – людина, яка комбінує три класичні фактори виробництва (землю, капітал, працю);
- підприємець – це власник, який сам планує й організовує виробництво, розподіляє отримані доходи;
- підприємець – це звичайний капіталіст;
- підприємницька здатність до організації виробництва – це окремий фактор виробництва;
- підприємець – людина, яка виготовляє нове благо або старе благо нової якості;
- підприємництво насамперед пов'язане з особистою свободою;
- підприємець – смілива людина з оригінальним мисленням, яка домагається успішного впровадження нових ідей;
- підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність.

Блок питань № 3

Яка функція підприємницької діяльності полягає у ...

- найефективнішому використанні ресурсів;
- сприянні процесу продукування нових бізнес-ідей;
- упровадженні нових форм заробітної плати;
- створенні механізму підвищення ефективної та корисної праці;
- використанні механізму управління персоналом та фірмою;
- створенні сприятливих умов функціонування бізнесу;
- усуненні наявних проблем на макрорівні;
- виготовленні товарів і послуг, необхідних суспільству;
- самореалізації власної мети підприємця;
- отриманні задоволення від своєї роботи?

Лекція

“Основи виникнення і розвитку підприємництва”

Блок питань № 4

Яка складова частина економічної системи ...

- забезпечує перетворення речовини природи відповідно до потреб людей;
- створює різноманітні блага;
- є важливою стороною суспільного способу виробництва;
- поділяється на типи й форми;
- включає відносини спеціалізації та кооперування виробництва;
- включає відносини комбінування і концентрації виробництва;
- характеризує відносини між людьми з приводу організації виробництва матеріальних благ та послуг;
- є сукупністю форм, методів і важелів використання економічних законів;
- є сукупністю форм, методів і важелів розв’язання суперечностей суспільного способу виробництва;
- є сукупністю форм, методів і важелів реалізації власності, а також усебічного розвитку людини?

Блок питань № 5

Яка економічна система ...

- ґрунтується на ручній праці, суспільній власності, натуральному господарстві;

- характеризується відокремленням скотарських племен від землеробських;
- характеризується відокремленням ремесла від землеробства;
- ґрунтується на технологічному способі виробництва, заснованому на ручній праці;
- характеризується виникненням колективної та державної форми власності;
- характеризується третім суспільним поділом праці;
- характеризується значною часткою державної та церковної власності;
- характеризується створенням кустарних виробництв і мануфактури;
- у своєму розвитку проходить дві стадії;
- характеризується ринковими важелями саморегулювання економіки?

Лекція
“Підприємницька ідея та механізм її втілення”

Блок питань № 6

На якому етапі алгоритму пошуку ринкової ніші відбувається ...

- сегментація ринку;
- аналіз конкуруючих товарів або підприємств-конкурентів;
- визначення конкурентоспроможності підприємства;
- розроблення постачальницької та цінової політики підприємства;
- розроблення збутової та рекламної політики підприємства;
- передбачення можливості отримання кредитів та їх повернення?

Першим етапом алгоритму пошуку ринкової ніші є

Другим етапом алгоритму пошуку ринкової ніші є

Третім етапом алгоритму пошуку ринкової ніші є

Четвертим етапом алгоритму пошуку ринкової ніші є

Лекція
“Види підприємницької діяльності”

Блок питань № 7

Особа, яка діє від імені та в інтересах виробника або покупця, – це

Посередник при укладанні угод на біржі – це

Посередник, який за встановлену винагороду укладає угоди за дорученням і за рахунок комітента, але від свого імені, – це

Незалежний оптовий посередник, який торгує від свого імені й має право власності на товар, – це

Посередник, що здійснює перепродаж товарів від свого імені й за свій рахунок, – це

Посередник, який сам не бере участі в укладанні угоди, а тільки вказує на можливість її укладання, – це

Оптовик-посередник, що займається реалізацією товарів шляхом розсилання каталогів потенційним покупцям, – це

Збутовий посередник, який за дорученням підприємства не тільки продає, а й доставляє товар покупцю, – це

Посередник, який організовує та проводить торгівлю з публічного торгу, – це

Посередник між дистриб'ютором та роздрібним торгівцем – це

Лекція *“Зовнішнє середовище підприємницької діяльності”*

Блок питань № 8

До яких факторів середовища підприємства належать ...

- система кредитування;
- загальна макроекономічна стабільність у державі;
- стан грошового обігу й надійність національної грошової одиниці;
- способи залучення початкового капіталу;
- процедура створення підприємства;
- інформаційна та науково-методична підтримка підприємництва;
- система нормативних документів щодо приватного підприємництва та малого бізнесу, її стабільність;
- громадська думка щодо підприємницької діяльності;
- рівень конкуренції;
- емоційна мотивація та престижність підприємницької діяльності?

Блок питань № 9

До яких факторів середовища підприємства належать ...

- система оподаткування, податкові пільги;
- рівень інфляції;
- механізм роздержавлення та приватизації власності;
- способи отримання виробничих площ та приміщень для офісу фірми;

- наявність обмежень щодо здійснення окремих видів діяльності;
- умови зовнішньоекономічної діяльності підприємців;
- ставлення держави до підприємництва;
- стан ринкової інфраструктури, можливості забезпечення нею функціонування бізнесу;
- наявність корупції, рекету та їхній вплив на розвиток підприємництва;
- наявність досвіду щодо заняття бізнесом?

Лекція
“Етична та соціальна відповідальність підприємця”

Блок питань № 10

Елементами якої культури є ...

- бригадна форма організації праці;
- прогресивні форми контрактних, субпідрядних відносин між різними підприємствами у процесі спеціалізації та кооперування виробництва;

• передові форми участі найманих працівників у прибутках, придбанні акцій?

До яких елементів культури підприємницької діяльності належать ...

- рівень розвитку підприємства;
- сукупність професійних знань підприємця, виробничого досвіду й навичок;
- економічне мислення;
- вид підприємницької діяльності;
- можливість збагачення;
- ступінь економічної свободи;
- соціальні цінності й норми, у тому числі віра та переконання?

Варіант 1

1. Який метод дослідження передбачає відмову від поверхових, несуттєвих сторін явища для розкриття його внутрішніх, суттєвих, сталих зв'язків?
 - а) принцип суперечності;
 - б) логічний підхід;
 - в) метод абстракції;
 - г) метод аналізу.
2. Укажіть автора/джерело такого висловлювання: підприємець – смілива людина з оригінальним мисленням, яка домагається успішного впровадження нових ідей.
 - а) Давид Рікардо;
 - б) Адам Сміт;
 - в) Алан Маршалл;
 - г) Поль Самуельсон.
3. Яка функція підприємницької діяльності полягає у сприянні процесу продукування нових бізнес-ідей?
 - а) творча;
 - б) організаційна;
 - в) стимулювальна;
 - г) особистісна.
4. Яка складова частина економічної системи включає відносини комбінування і концентрації виробництва?
 - а) господарський механізм;
 - б) виробничі відносини;
 - в) техніко-економічні відносини;
 - г) організаційно-економічні відносини.
5. Яка економічна система характеризується відокремленням ремесла від землеробства?
 - а) первіснообщинного ладу;
 - б) капіталізму;
 - в) рабовласницького ладу;
 - г) феодалного суспільства.
6. Другим етапом алгоритму пошуку ринкової ніші є ...
 - а) розроблення різних політик підприємства;
 - б) визначення конкурентоспроможності підприємства;
 - в) аналіз конкуруючих товарів або підприємств-конкурентів;
 - г) сегментація ринку.
7. Незалежний оптовий посередник, який торгує від свого імені й має право власності на товар, – це ...
 - а) брокер;
 - б) дистриб'ютор;
 - в) дилер;
 - г) мерчандайзер.
8. До яких факторів середовища підприємства належить рівень конкуренції?
 - а) ресурсних;
 - б) соціальних;
 - в) організаційних;
 - г) економічних.
9. До яких факторів середовища підприємства належить рівень інфляції?
 - а) соціальних;
 - б) фінансових;
 - в) організаційних;
 - г) економічних.
10. До яких елементів культури підприємницької діяльності належить сукупність професійних знань підприємця, виробничого досвіду й навичок?
 - а) духовних;
 - б) інституційних;
 - в) особистісних;
 - г) матеріальних.

Варіант 2

1. Який метод дослідження передбачає комплексну характеристику цілого на основі знань, отриманих на етапі аналізу?
 - а) метод синтезу;
 - б) системний підхід;
 - в) логічний підхід;
 - г) принцип суперечності.
2. Укажіть автора/джерело такого висловлювання: підприємець – людина, яка виготовляє нове благо або старе благо нової якості.
 - а) Жан-Батист Сей;
 - б) Річард Кантільйон;
 - в) Алан Маршалл;
 - г) Йозеф Шумпетер.
3. Яка функція підприємницької діяльності полягає у створенні механізму підвищення ефективної та корисної праці?
 - а) творча;
 - б) стимулювальна;
 - в) господарська;
 - г) організаційна.
4. Яка складова частина економічної системи є сукупністю форм, методів і важелів розв'язання суперечностей суспільного способу виробництва?
 - а) організаційно-економічні відносини;
 - б) господарський механізм;
 - в) техніко-економічні відносини;
 - г) виробничі відносини.
5. Яка економічна система ґрунтується на технологічному способі виробництва, заснованому на ручній праці?
 - а) капіталізму;
 - б) феодального суспільства;
 - в) рабовласницького ладу;
 - г) первіснообщинного ладу.
6. Четвертим етапом алгоритму пошуку ринкової ніші є ...
 - а) розроблення різних політик підприємства;
 - б) визначення конкурентоспроможності підприємства;
 - в) сегментація ринку;
 - г) аналіз конкуруючих товарів або підприємств-конкурентів.
7. Посередник між дистриб'ютором та роздрібним торгівцем – це ...
 - а) дилер;
 - б) аукціоніст;
 - в) мерчандайзер;
 - г) комівояжер.
8. До яких факторів середовища підприємства належить процедура створення підприємства?
 - а) економічних;
 - б) правових;
 - в) фінансових;
 - г) організаційних.
9. До яких факторів середовища підприємства належать наявність корупції, рекету та їхній вплив на розвиток підприємництва?
 - а) соціальних;
 - б) економічних;
 - в) фінансових;
 - г) організаційних.
10. Елементами якої культури є передові форми участі найманих працівників у прибутках, придбанні акцій?
 - а) інформаційної;
 - б) організаційно-економічної;
 - в) виробничих відносин;
 - г) техніко-економічної.

Варіант 3

1. Який метод дослідження передбачає розподіл цілого на окремі складові частини, елементи?
 - а) логічний підхід;
 - б) системний підхід;
 - в) метод аналізу;
 - г) метод синтезу.
2. Укажіть автора/джерело такого висловлювання: підприємець – це звичайний капіталіст.
 - а) Йозеф Шумпетер;
 - б) Фрідріх Хаєк;
 - в) Давид Рікардо;
 - г) Поль Самуельсон.
3. Яка функція підприємницької діяльності полягає в усуненні наявних проблем на макрорівні?
 - а) управлінська;
 - б) господарська;
 - в) захисна;
 - г) організаційна.
4. Яка складова частина економічної системи поділяється на типи її форми?
 - а) господарський механізм;
 - б) продуктивні сили;
 - в) організаційно-економічні відносини;
 - г) виробничі відносини.
5. Яка економічна система характеризується створенням кустарних виробництв і мануфактури?
 - а) феодалного суспільства;
 - б) первіснообщинного ладу;
 - в) капіталізму;
 - г) рабовласницького ладу.
6. Першим етапом алгоритму пошуку ринкової ніші є
 - а) аналіз конкуруючих товарів або підприємств-конкурентів;
 - б) визначення конкурентоспроможності підприємства;
 - в) розробка різних політик підприємства;
 - г) сегментація ринку.
7. Оптовик-посередник, що займається реалізацією товарів шляхом розсилання каталогів потенційним покупцям, – це
 - а) дистриб'ютор;
 - б) посилторгівець;
 - в) комівояжер;
 - г) мерчандайзер.
8. До яких факторів середовища підприємства належить загальна макроекономічна стабільність у державі?
 - а) соціальних;
 - б) економічних;
 - в) правових;
 - г) фінансових.
9. До яких факторів середовища підприємства належить наявність обмежень щодо здійснення окремих видів діяльності?
 - а) фінансових;
 - б) правових;
 - в) економічних;
 - г) організаційних.
10. До яких елементів культури підприємницької діяльності належить рівень розвитку підприємства?
 - а) матеріальних;
 - б) інституційних;
 - в) духовних;
 - г) особистісних.

Варіант 4

1. Який метод дослідження передбачає необхідність вирішувати суперечливі проблеми?
 - а) метод абстракції;
 - б) принцип суперечності;
 - в) логічний підхід;
 - г) системний підхід.
2. Укажіть автора/джерело такого висловлювання: підприємець – людина, яка комбінує три класичні фактори виробництва (землю, капітал, працю).
 - а) Жан-Батист Сей;
 - б) Адам Сміт;
 - в) Давид Рікардо;
 - г) Річард Кантільйон.
3. Яка функція підприємницької діяльності полягає в отриманні задоволення від своєї роботи?
 - а) організаційна;
 - б) творча;
 - в) особистісна;
 - г) стимулювальна.
4. Яка складова частина економічної системи характеризує відносини між людьми з приводу організації виробництва матеріальних благ та послуг?
 - а) організаційно-економічні відносини;
 - б) продуктивні сили;
 - в) господарський механізм;
 - г) виробничі відносини.
5. Яка економічна система у своєму розвитку проходить дві стадії?
 - а) рабовласницького ладу;
 - б) феодального суспільства;
 - в) первіснообщинного ладу;
 - г) капіталізму.
6. Третім етапом алгоритму пошуку ринкової ніші є ...
 - а) розробка різних політик підприємства;
 - б) визначення конкурентоспроможності підприємства;
 - в) сегментація ринку;
 - г) аналіз конкуруючих товарів або підприємств-конкурентів.
7. Особа, яка діє від імені та в інтересах виробника або покупця, – це ...
 - а) торговий маклер;
 - б) комісіонер;
 - в) брокер;
 - г) агент.
8. До яких факторів середовища підприємства належить система нормативних документів щодо приватного підприємництва та малого бізнесу, її стабільність?
 - а) економічних;
 - б) правових;
 - в) соціальних;
 - г) організаційних.
9. До яких факторів середовища підприємства належать система оподаткування, податкові пільги?
 - а) організаційних;
 - б) економічних;
 - в) фінансових;
 - г) правових.
10. До яких елементів культури підприємницької діяльності належить можливість збагачення?
 - а) матеріальних;
 - б) духовних;
 - в) особистісних;
 - г) інституційних.

Варіант 5

1. Який метод дослідження передбачає з'ясування чіткої послідовності основних заходів у діяльності підприємця?

а) метод аналізу;	в) метод абстракції;
б) системний підхід;	г) логічний підхід.
2. Укажіть автора/джерело такого висловлювання: підприємець – людина, що бере на себе зобов'язання з виробництва або будівництва об'єкта.

а) Поль Самуельсон;	в) Господарський кодекс України;
б) Всезагальний словник комерції;	г) Фрідріх Хаек.
3. Яка функція підприємницької діяльності полягає в найефективнішому використанні ресурсів?

а) організаційна;	в) соціальна;
б) управлінська;	г) господарська.
4. Яка складова частина економічної системи забезпечує перетворення речовини природи відповідно до потреб людей?

а) продуктивні сили;	в) організаційно-економічні відносини;
б) господарський механізм;	г) виробничі відносини.
5. Яка економічна система характеризується відокремленням скотарських племен від землеробських?

а) рабовласницького ладу;	в) феодального суспільства;
б) капіталізму;	г) первіснообщинного ладу.
6. На якому етапі алгоритму пошуку ринкової ніші відбувається передбачення можливості отримання кредитів та їх повернення?

а) третьому;	в) четвертому;
б) першому;	г) другому.
7. Посередник, який за встановлену винагороду укладає угоди за дорученням і за рахунок комітента, але від свого імені, – це

а) торговий маклер;	в) комісіонер;
б) комівояжер;	г) аукціоніст.
8. До яких факторів середовища підприємства належать емоційна мотивація та престижність підприємницької діяльності?

а) психологічно-професійних;	в) соціальних;
б) економічних;	г) правових.
9. До яких факторів середовища підприємства належить ставлення держави до підприємництва?

а) організаційних;	в) правових;
б) соціальних;	г) економічних.
10. Елементами якої культури є прогресивні форми контрактних, субпідрядних відносин між різними підприємствами у процесі спеціалізації та кооперування виробництва?

а) організаційно-економічної;	в) виробничих відносин;
б) техніко-економічної;	г) інформаційної.

Варіант 6

1. Який метод дослідження передбачає комплексну характеристику основних ланок підприємницької діяльності в їх єдності та взаємобумовленості?

а) метод аналізу;	в) метод синтезу;
б) системний підхід;	г) логічний підхід.
2. Укажіть автора/джерело такого висловлювання: підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність.

а) Всезагальний словник комерції;	в) Господарський кодекс України;
б) Фрідріх Хаєк;	г) Поль Самуельсон.
3. Яка функція підприємницької діяльності полягає у впровадженні нових форм заробітної плати?

а) захисна;	в) організаційна;
б) творча;	г) господарська.
4. Яка складова частина економічної системи є сукупністю форм, методів і важелів використання економічних законів?

а) господарський механізм;	в) продуктивні сили;
б) техніко-економічні відносини;	г) виробничі відносини.
5. Яка економічна система характеризується третім суспільним поділом праці?

а) рабовласницького ладу;	в) феодального суспільства;
б) капіталізму;	г) первіснообщинного ладу.
6. На якому етапі алгоритму пошуку ринкової ніші відбувається сегментація ринку?

а) четвертому;	в) другому;
б) третьому;	г) першому.
7. Посередник, який організовує та проводить торгівлю з публічного торгу, – це ...

а) брокер;	в) дилер;
б) аукціоніст;	г) торговий маклер.
8. До яких факторів середовища підприємства належить система кредитування?

а) економічних;	в) організаційних;
б) ресурсних;	г) фінансових.
9. До яких факторів середовища підприємства належить наявність досвіду щодо заняття бізнесом?

а) психологічно-професійних;	в) організаційних;
б) економічних;	г) соціальних.
10. До яких елементів культури підприємницької діяльності належить вид підприємницької діяльності?

а) інституційних;	в) особистісних;
б) матеріальних;	г) духовних.

Варіант 7

1. Який метод дослідження передбачає відмову від поверхових, несуттєвих сторін явища для розкриття його внутрішніх, суттєвих, сталих зв'язків?
 - а) логічний підхід;
 - б) принцип суперечності;
 - в) метод аналізу;
 - г) метод абстракції.
2. Укажіть автора/джерело такого висловлювання: підприємництво насамперед пов'язане з особистою свободою.
 - а) Поль Самуельсон;
 - б) Давид Рікардо;
 - в) Фрідріх Хаєк;
 - г) Річард Кантільйон.
3. Яка функція підприємницької діяльності полягає у використанні механізму управління персоналом та фірмою?
 - а) соціальна;
 - б) управлінська;
 - в) організаційна;
 - г) господарська.
4. Яка складова частина економічної системи включає відносини спеціалізації та кооперування виробництва?
 - а) виробничі відносини;
 - б) техніко-економічні відносини;
 - в) організаційно-економічні відносини;
 - г) господарський механізм.
5. Яка економічна система характеризується значною часткою державної та церковної власності?
 - а) капіталізму;
 - б) первіснообщинного ладу;
 - в) феодального суспільства;
 - г) рабовласницького ладу.
6. На якому етапі алгоритму пошуку ринкової ніші відбувається розроблення постачальницької та цінової політики підприємства?
 - а) четвертому;
 - б) першому;
 - в) третьому;
 - г) другому.
7. Посередник при укладанні угод на біржі – це
 - а) дилер;
 - б) аукціоніст;
 - в) агент;
 - г) брокер.
8. До яких факторів середовища підприємства належать способи залучення початкового капіталу?
 - а) ресурсних;
 - б) фінансових;
 - в) економічних;
 - г) організаційних.
9. До яких факторів середовища підприємства належать умови зовнішньоекономічної діяльності підприємців?
 - а) правових;
 - б) організаційних;
 - в) економічних;
 - г) фінансових.
10. До яких елементів культури підприємницької діяльності належить економічне мислення?
 - а) матеріальних;
 - б) інституційних;
 - в) духовних;
 - г) особистісних.

Варіант 8

1. Який метод дослідження передбачає розподіл цілого на окремі складові частини, елементи?
 - а) логічний підхід;
 - б) метод синтезу;
 - в) системний підхід;
 - г) метод аналізу.
2. Укажіть автора/джерело такого висловлювання: підприємницька здатність до організації виробництва – це окремий фактор виробництва.
 - а) Давид Рікардо;
 - б) Алан Маршалл;
 - в) Жан-Батист Сей;
 - г) Річард Кантільйон.
3. Яка функція підприємницької діяльності полягає у виготовленні товарів і послуг, необхідних суспільству?
 - а) соціальна;
 - б) організаційна;
 - в) особистісна;
 - г) захисна.
4. Яка складова частина економічної системи створює різноманітні блага?
 - а) техніко-економічні відносини;
 - б) господарський механізм;
 - в) продуктивні сили;
 - г) виробничі відносини.
5. Яка економічна система характеризується ринковими важелями саморегулювання економіки?
 - а) первіснообщинного ладу;
 - б) капіталізму;
 - в) рабовласницького ладу;
 - г) феодального суспільства.
6. На якому етапі алгоритму пошуку ринкової ніші відбувається визначення конкурентоспроможності підприємства?
 - а) другому;
 - б) першому;
 - в) четвертому;
 - г) третьому.
7. Посередник, який сам не бере участі в укладанні угоди, а тільки вказує на можливість її укладання, – це ...
 - а) торговий маклер;
 - б) комісіонер;
 - в) дистриб'ютор;
 - г) мерчандайзер.
8. До яких факторів середовища підприємства належать стан грошового обігу й надійність національної грошової одиниці?
 - а) правових;
 - б) організаційних;
 - в) економічних;
 - г) фінансових.
9. До яких факторів середовища підприємства належать стан ринкової інфраструктури, можливості забезпечення нею функціонування бізнесу?
 - а) організаційних;
 - б) економічних;
 - в) соціальних;
 - г) ресурсних.
10. До яких елементів культури підприємницької діяльності належать соціальні цінності й норми, у тому числі віра та переконання?
 - а) духовних;
 - б) матеріальних;
 - в) особистісних;
 - г) інституційних.

Варіант 9

1. Який метод дослідження передбачає з'ясування чіткої послідовності основних заходів у діяльності підприємця?
 - а) метод синтезу;
 - б) логічний підхід;
 - в) системний підхід;
 - г) метод аналізу.
2. Укажіть автора/джерело такого висловлювання: підприємець – це власник, який сам планує й організовує виробництво, розподіляє отримані доходи.
 - а) Адам Сміт;
 - б) Фрідріх Хаек;
 - в) Поль Самуельсон;
 - г) Алан Маршалл.
3. Яка функція підприємницької діяльності полягає у створенні сприятливих умов функціонування бізнесу?
 - а) стимулювальна;
 - б) організаційна;
 - в) творча;
 - г) захисна.
4. Яка складова частина економічної системи є сукупністю форм, методів і важелів реалізації власності, а також усебічного розвитку людини?
 - а) продуктивні сили;
 - б) техніко-економічні відносини;
 - в) організаційно-економічні відносини;
 - г) господарський механізм.
5. Яка економічна система ґрунтується на ручній праці, суспільній власності, натуральному господарстві?
 - а) рабовласницького ладу;
 - б) феодального суспільства;
 - в) капіталізму;
 - г) первіснообщинного ладу.
6. На якому етапі алгоритму пошуку ринкової ніші відбувається розроблення збутової та рекламної політики підприємства?
 - а) другому;
 - б) першому;
 - в) четвертому;
 - г) третьому.
7. Збутовий посередник, який за дорученням підприємства не тільки продає, а й доставляє товар покупцю, – це
 - а) комівоажер;
 - б) дистриб'ютор;
 - в) мерчандайзер;
 - г) агент.
8. До яких факторів середовища підприємства належить громадська думка щодо підприємницької діяльності?
 - а) організаційних;
 - б) соціальних;
 - в) психологічно-професійних;
 - г) правових.
9. До яких факторів середовища підприємства належить механізм роздержавлення та приватизації власності?
 - а) фінансових;
 - б) правових;
 - в) економічних;
 - г) організаційних.
10. Елементами якої культури є бригадна форма організації праці?
 - а) інформаційної;
 - б) організаційно-економічної;
 - в) виробничих відносин;
 - г) техніко-економічної.

Варіант 10

1. Який метод дослідження передбачає комплексну характеристику основних ланок підприємницької діяльності в їх єдності та взаємобумовленості?
 - а) системний підхід;
 - б) метод синтезу;
 - в) метод аналізу;
 - г) логічний підхід.
2. Укажіть автора/джерело такого висловлювання: підприємець – людина, яка діє в умовах ризику.
 - а) Річард Кантільйон;
 - б) Поль Самуельсон;
 - в) Давид Рікардо;
 - г) Фрідріх Хаєк.
3. Яка функція підприємницької діяльності полягає в самореалізації власної мети підприємця?
 - а) творча;
 - б) захисна;
 - в) особистісна;
 - г) соціальна.
4. Яка складова частина економічної системи є важливою стороною суспільного способу виробництва?
 - а) господарський механізм;
 - б) продуктивні сили;
 - в) техніко-економічні відносини;
 - г) виробничі відносини.
5. Яка економічна система характеризується виникненням колективної та державної форми власності?
 - а) феодального суспільства;
 - б) рабовласницького ладу;
 - в) первіснообщинного ладу;
 - г) капіталізму.
6. На якому етапі алгоритму пошуку ринкової ніші відбувається аналіз конкуруючих товарів або підприємств-конкурентів?
 - а) першому;
 - б) другому;
 - в) третьому;
 - г) четвертому.
7. Посередник, що здійснює перепродаж товарів від свого імені й за свій рахунок, – це ...
 - а) комісіонер;
 - б) дистриб'ютор;
 - в) дилер;
 - г) торговий маклер.
8. До яких факторів середовища підприємства належать інформаційна та науково-методична підтримка підприємництва?
 - а) організаційних;
 - б) соціальних;
 - в) ресурсних;
 - г) правових.
9. До яких факторів середовища підприємства належать способи отримання виробничих площ та приміщень для офісу фірми?
 - а) організаційних;
 - б) економічних;
 - в) фінансових;
 - г) ресурсних.
10. До яких елементів культури підприємницької діяльності належить ступінь економічної свободи?
 - а) інституційних;
 - б) матеріальних;
 - в) духовних;
 - г) особистісних.

ПИТАННЯ ТЕСТУ № 2

Лекція “Організаційні форми підприємства”

Блок питань № 1

До якого виду господарських товариств належить ...

- господарське товариство, яке має статутний фонд, поділений на визначену кількість акцій однакової номінальної вартості, і несе відповідальність за зобов'язаннями тільки майном підприємства, а акціонери несуть ризик збитків, пов'язаних із діяльністю товариства, в межах вартості належних їм акцій;
- господарське товариство, яке може розповсюджувати власні акції шляхом відкритої підписки та купівлі-продажу на біржах;
- господарське товариство, яке розподіляє власні акції між засновниками або заздалегідь визначеним колом осіб і не може розповсюджувати їх шляхом підписки та купівлі-продажу на біржі;
- господарське товариство, що має статутний фонд, поділений на частки, розмір яких визначається установчими документами, і несе відповідальність за своїми зобов'язаннями тільки своїм майном;
- господарське товариство, статутний фонд якого поділений на частки визначених установчими документами розмірів і яке несе відповідальність за своїми зобов'язаннями власним майном, а в разі його недостатності учасники цього товариства несуть додаткову солідарну відповідальність у визначеному установчими документами однаково кратному розмірі до вкладу кожного з учасників;
- господарське товариство, всі учасники якого відповідно до укладеного між ними договору здійснюють підприємницьку діяльність від імені товариства і несуть додаткову солідарну відповідальність за зобов'язаннями товариства усім своїм майном;
- господарське товариство, в якому один або декілька учасників здійснюють від імені товариства підприємницьку діяльність і несуть за його зобов'язаннями додаткову солідарну відповідальність усім своїм майном, на яке за законом може бути звернено стягнення (повні учасники), а інші учасники присутні в діяльності товариства лише своїми вкладками (вкладники)?

Блок питань № 2

До якої організаційно-правової форми об'єднань підприємств належить ...

- договірне об'єднання, створене з метою постійної координації господарської діяльності підприємств, що об'єдналися, шляхом централізації однієї або кількох виробничих та управлінських функцій, розвитку спеціалізації і кооперації виробництва, організації спільних виробництв на основі об'єднання учасниками фінансових та матеріальних ресурсів для задоволення переважно господарських потреб його учасників;

- договірне об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств, що об'єдналися, з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам його управління;

- тимчасове статутне об'єднання підприємств для досягнення його учасниками певної спільної господарської мети (реалізації цільових програм, науково-технічних, будівельних проектів тощо);

- статутне об'єднання підприємств, а також інших організацій, на основі їх фінансової залежності від одного або групи учасників об'єднання, з централізацією функцій науково-технічного і виробничого розвитку, інвестиційної, фінансової, зовнішньоекономічної та іншої діяльності;

- об'єднання, яке створюється за рішенням Кабінету Міністрів України на певний строк з метою реалізації державних програм розвитку пріоритетних галузей виробництва і структурної перебудови економіки України, включаючи програми згідно з міжнародними договорами України, а також з метою виробництва кінцевої продукції?

Лекція

“Мале підприємництво у структурі ринкової економіки”

Блок питань № 3

До якого напрямку державної підтримки малого підприємництва належить ...

- консультування з питань законодавства України;
- надання інформації щодо здійснення державної підтримки суб'єктів малого підприємництва;

- надання інформації щодо наявності в регіоні необхідності використання товарів (послуг), що виготовляються суб'єктами малого підприємництва, які розташовані на території регіону;

- підвищення рівня кваліфікації управлінського персоналу суб'єктів малого підприємництва;
- заміна сплати встановлених законодавством податків і зборів (обов'язкових платежів) сплатою єдиного податку;
- залучення бюджетних коштів;
- залучення коштів, одержаних від приватизації державного та відчуження комунального майна;
- залучення добровільних внесків фізичних і юридичних осіб, у тому числі іноземних?

Ким затверджена Національна програми сприяння розвитку малого підприємництва в Україні?

Хто щорічно розробляє заходи щодо реалізації Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва в Україні?

Лекція

“Порядок створення підприємства”

Блок питань № 4

Указати термін, відсутній у такій фразі:

у разі _____ суб'єктів господарювання усі майнові права та обов'язки кожного з них переходять до суб'єкта господарювання, що утворений внаслідок _____;

у разі _____ одного або кількох суб'єктів господарювання до іншого суб'єкта господарювання до цього останнього переходять усі майнові права та обов'язки попередніх суб'єктів господарювання;

у разі _____ суб'єкта господарювання усі його майнові права і обов'язки переходять за роздільним актом (балансом) у відповідних частках до кожного з нових суб'єктів господарювання, що утворені внаслідок цього _____;

у разі _____ одного або кількох нових суб'єктів господарювання до кожного з них переходять за роздільним актом (балансом) у відповідних частках майнові права і обов'язки реорганізованого суб'єкта;

у разі _____ одного суб'єкта господарювання в інший до новоутвореного суб'єкта господарювання переходять усі майнові права і обов'язки попереднього суб'єкта господарювання.

Лекція *“Бізнес-планування у підприємницькій діяльності”*

Блок питань № 5

Який структурний елемент бізнес-плану ...

- містить стислу характеристику запропонованого проекту;
- включає інформацію про організаційно-правову форму, дату й місце реєстрації, прізвища засновників;
- містить визначення сфери діяльності підприємства;
- передбачає стислий комплексний аналіз якості товарів та послуг, які планує випускати й надавати підприємство;
- містить опис виробничого процесу, технології виробництва, виробничих приміщень;
- передбачає комплексний аналіз ринку, аналіз цінової політики;
- містить дані про управлінський апарат підприємства, контроль та координацію його діяльності;
- передбачає визначення слабких сторін цього виду підприємницької діяльності;
- містить статистичне обґрунтування інших підрозділів бізнес-плану за допомогою плану доходів і видатків, плану грошових надходжень та платежів;
- передбачає засоби захисту інтелектуальної власності?

Блок питань № 6

Який структурний елемент бізнес-плану ...

- містить ретельну оцінку витрат, прибутків (збитків) та їх використання;
- включає інформацію про історію виникнення підприємства;
- містить аналіз стану справ у галузі;
- містить перелік наявних у підприємства патентів та ліцензій;
- містить опис рівня техніки, постачальників сировини й матеріалів, розташування підприємства, транспортної та комунікаційної інфраструктури;
- передбачає розроблення збутової політики;
- містить дані про засновників;
- містить статистичне обґрунтування інших підрозділів бізнес-плану за допомогою прогнозування обсягів очікуваного прибутку, інвестицій;

- містить статистичне обґрунтування інших підрозділів бізнес-плану за допомогою балансового звіту підприємства;
- передбачає захист його інтересів перед постачальниками, кредиторами?

Лекція “Стратегії розвитку підприємницької діяльності”

Блок питань № 7

Яка стратегія ...

- характерна для більшості компаній, які розпочинають свій бізнес;
- полягає у придбанні інших фірм;
- спрямовується на підтримку ділової стратегії;
- є загальним планом дослідження ринків та вимог споживачів;
- є загальним планом альтернативного вибору джерел фінансування;
- розробляється під впливом суспільства;
- полягає у зниженні витрат і цін, пошуку нових ринків збуту;
- передбачає підтримання становища на ринку;
- є пасивною;
- полягає у прагненні отримати прибуток вище середнього в галузі?

Блок питань № 8

Яка стратегія ...

- передбачає розвиток бізнесу в декількох сферах чи галузях;
- полягає в розробці заходів, спрямованих на посилення конкурентоспроможності;
- є вужчою стратегією всередині функціональних напрямів;
- будується на основі й відповідно до маркетингової стратегії;
- формується під впливом потреб менеджменту;
- передбачає науково-дослідні розробки й інновації;
- передбачає комплексні дії щодо поступового згортання бізнесу;
- є агресивною;
- залежить від здатності подолати вхідні бар'єри галузі;
- полягає у виведенні на ринок унікальної продукції?

Блок питань № 9

Яка стратегія ...

- полягає у фокусуванні уваги на конкретній групі покупців?

За яким критерієм розрізняють стратегії ...

- вузької спеціалізації та диверсифікації;
- корпоративну, ділову, функціональну й операційну;
- маркетингову, виробничу, фінансову, організаційну та соціальну;
- зростання, утримання і скорочення;
- лідера, претендента, послідовника й новачка в галузі;
- мінімальних витрат, диференціації та зосередження?

Який підхід до формування стратегічного плану ...

- орієнтований на збереження статус-кво;
- спирається на використання економіко-математичних методів і моделей;
- починається з вивчення навколишнього середовища підприємства?

Лекція

“Інноваційне підприємництво”

Блок питань № 10

Діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок, – це

Технологічний центр, який об'єднує невелику кількість підприємств із передовою технологією та виконує замовлення на створення і освоєння нових розробок, виробництво суперсучасного обладнання та приладів, – це

Сімейство наукоємних підприємств, об'єднаних із науково-дослідними та навчальними закладами задля інтеграції науки з виробництвом й освітою для розробки високих та надвисоких технологій, створення сприятливих умов для генерування ідей і їх реалізації, – це

Спеціальна організація, головним завданням якої є створення сприятливого клімату для розвитку підприємництва, – це

Технічне рішення в будь-якій галузі суспільно корисної діяльності, яке відповідає умовам патентоспроможності, тобто є новим, має винахідницький рівень і придатне для використання, – це

Конструктивне виконання пристрою, яке відповідає умовам патентоспроможності, тобто є новим і промислово придатним, – це

Нове конструктивне вирішення виробу, що визначає його зовнішній вигляд, придатне для відтворення промисловим способом,— це

Об'єктом чого можуть бути ...

- продукти та способи;
- як правило, пристрої (машини, механізми, прилади);
- форма, малюнок чи розфарбування або їх поєднання, що визначають зовнішній вигляд промислового виробу?

в) ділова;

г) послідовника.

9. За яким критерієм розрізняють стратегії вузької спеціалізації та диверсифікації?

а) способом досягнення конкурентних переваг;

в) функціональним;

б) рівнем глобалізації бізнесу;

г) конкурентною позицією на ринку.

10. Об'єктом чого можуть бути форма, малюнок чи розфарбування або їх поєднання, що визначають зовнішній вигляд промислового виробу?

а) корисної моделі;

в) промислового зразка;

б) ноу-хау;

г) винаходу.

Варіант 2

1. До якого виду господарських товариств належить господарське товариство, статутний фонд якого поділений на частки визначених установчими документами розмірів і яке несе відповідальність за своїми зобов'язаннями власним майном, а в разі його недостатності учасники цього товариства несуть додаткову солідарну відповідальність у визначеному установчими документами однаково кратному розмірі до вкладу кожного з учасників?

а) командитне;	в) з додатковою відповідальністю;
б) з обмеженою відповідальністю;	г) повне.

2. До якої організаційно-правової форми об'єднань підприємств належить об'єднання, яке створюється за рішенням Кабінету Міністрів України на певний строк з метою реалізації державних програм розвитку пріоритетних галузей виробництва і структурної перебудови економіки України, включаючи програми згідно з міжнародними договорами України, а також з метою виробництва кінцевої продукції?

а) промислово-фінансова група;	в) концерн;
б) асоціація;	г) корпорація.

3. До якого напрямку державної підтримки малого підприємництва належить консультування з питань законодавства України?

а) залучення суб'єктів малого підприємництва до виконання науково-технічних і соціально-економічних програм;
б) установлення системи пільг для суб'єктів малого підприємництва;
в) фінансово-кредитна підтримка малого підприємництва;
г) формування інфраструктури підтримки й розвитку малого підприємництва.

4. Указати термін, відсутній у такій фразі: у разі _____ одного або кількох нових суб'єктів господарювання до кожного з них переходять за роздільним актом (балансом) у відповідних частках майнові права і обов'язки реорганізованого суб'єкта.

а) перетворення;	в) поділу;
б) приєднання;	г) виділення.

5. Який структурний елемент бізнес-плану містить статистичне обґрунтування інших підрозділів бізнес-плану за допомогою плану доходів і видатків, плану грошових надходжень та платежів?

а) характеристика продукції;	в) фінансовий план;
б) план маркетингу;	г) виробничий план.

-
6. Який структурний елемент бізнес-плану містить ретельну оцінку витрат, прибутків (збитків) та їх використання?
- а) виробничий план;
 - б) вступна частина;
 - в) фінансовий план;
 - г) оцінка ризику і страхування.
7. Яка стратегія полягає у зниженні витрат і цін, пошуку нових ринків збуту?
- а) утримання;
 - б) диверсифікації;
 - в) послідовника;
 - г) мінімальних витрат.
8. Яка стратегія полягає в розробці заходів, спрямованих на посилення конкурентоспроможності?
- а) претендента;
 - б) ділова;
 - в) диференціації;
 - г) організаційна.
9. За яким критерієм розрізняють стратегії корпоративну, ділову, функціональну й операційну?
- а) конкурентною позицією на ринку;
 - б) способом досягнення конкурентних переваг;
 - в) рівнем глобалізації бізнесу;
 - г) ієрархією в системі управління.
10. Діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок, – це
- а) інноваційна;
 - б) організаційна;
 - в) інвестиційна;
 - г) маркетингова.

Варіант 3

1. До якого виду господарських товариств належить господарське товариство, яке має статутний фонд, поділений на визначену кількість акцій однакової номінальної вартості, і несе відповідальність за зобов'язаннями тільки майном підприємства, а акціонери несуть ризик збитків, пов'язаних із діяльністю товариства, в межах вартості належних їм акцій?

- а) відкрите акціонерне;
- б) закрите акціонерне;
- в) командитне;
- г) акціонерне.

2. До якої організаційно-правової форми об'єднань підприємств належить договірне об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств, що об'єдналися, з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам його управління?

- а) концерн;
- б) асоціація;
- в) корпорація;
- г) промислово-фінансова група.

3. До якого напрямку державної підтримки малого підприємництва належить залучення бюджетних коштів?

- а) залучення суб'єктів малого підприємництва до виконання науково-технічних і соціально-економічних програм;
- б) установа системи пільг для суб'єктів малого підприємництва;
- в) формування інфраструктури підтримки й розвитку малого підприємництва;
- г) фінансово-кредитна підтримка малого підприємництва.

4. Указати термін, відсутній у такій фразі: у разі _____ суб'єкта господарювання усі його майнові права і обов'язки переходять за роздільним актом (балансом) у відповідних частках до кожного з нових суб'єктів господарювання, що утворені внаслідок цього _____.

- а) поділу;
- б) виділення;
- в) приєднання;
- г) перетворення.

5. Який структурний елемент бізнес-плану передбачає визначення слабких сторін цього виду підприємницької діяльності?

- а) організаційний план;
- б) виробничий план;
- в) оцінка ризику і страхування;
- г) загальна характеристика підприємства.

6. Який структурний елемент бізнес-плану включає інформацію про історію виникнення підприємства?

- а) вступна частина;

б) загальна характеристика підприємства;

в) юридичний план;

г) опис підприємницької діяльності (бізнесу).

7. Яка стратегія передбачає підтримання становища на ринку?

а) виробнича;

б) лідера;

в) організаційна;

г) претендента.

8. Яка стратегія є вузькою стратегією всередині функціональних напрямів?

а) операційна;

б) утримання;

в) вузької спеціалізації;

г) фінансова.

9. Який підхід до формування стратегічного плану орієнтований на збереження статус-кво?

а) адаптаційний;

б) організаційний;

в) оптимізаційний;

г) “від досягнутого”.

10. Об'єктом чого можуть бути, як правило, пристрої (машини, механізми, прилади)?

а) ноу-хау;

б) корисної моделі;

в) винаходу;

г) промислового зразка.

Варіант 4

1. До якого виду господарських товариств належить господарське товариство, всі учасники якого відповідно до укладеного між ними договору здійснюють підприємницьку діяльність від імені товариства і несуть додаткову солідарну відповідальність за зобов'язаннями товариства усім своїм майном?

а) повне;	в) командитне;
б) з додатковою відповідальністю;	г) з обмеженою відповідальністю.

2. До якої організаційно-правової форми об'єднань підприємств належить договірне об'єднання, створене з метою постійної координації господарської діяльності підприємств, що об'єдналися, шляхом централізації однієї або кількох виробничих та управлінських функцій, розвитку спеціалізації і кооперації виробництва, організації спільних виробництв на основі об'єднання учасниками фінансових та матеріальних ресурсів для задоволення переважно господарських потреб його учасників?

а) консорціум;	в) асоціація;
б) концерн;	г) корпорація.

3. До якого напрямку державної підтримки малого підприємництва належить надання інформації щодо здійснення державної підтримки суб'єктів малого підприємництва?

- а) формування інфраструктури підтримки й розвитку малого підприємництва;
- б) установа системи пільг для суб'єктів малого підприємництва;
- в) залучення суб'єктів малого підприємництва до виконання науково-технічних і соціально-економічних програм;
- г) фінансово-кредитна підтримка малого підприємництва.

4. Указати термін, відсутній у такій фразі: у разі _____ суб'єктів господарювання усі майнові права та обов'язки кожного з них переходять до суб'єкта господарювання, що утворений внаслідок _____.

а) злиття;	в) приєднання;
б) поділу;	г) перетворення.

5. Який структурний елемент бізнес-плану містить дані про управлінський апарат підприємства, контроль та координацію його діяльності?

а) план маркетингу;	в) опис підприємницької діяльності (бізнесу);
б) організаційний план;	

г) вступна частина.

6. Який структурний елемент бізнес-плану містить аналіз стану справ у галузі?

а) вступна частина;

в) юридичний план;

б) оцінка ризику і страхування;

г) опис підприємницької діяльності (бізнесу).

7. Яка стратегія є пасивною?

а) мінімальних витрат;

в) скорочення;

б) претендента;

г) послідовника.

8. Яка стратегія будується на основі й відповідно до маркетингової стратегії?

а) фінансова;

в) операційна;

б) виробнича;

г) ділова.

9. Яка стратегія полягає у фокусуванні уваги на конкретній групі покупців?

а) зростання;

в) зосередження;

б) маркетингова;

г) організаційна.

10. Технологічний центр, який об'єднує невелику кількість підприємств із передовою технологією та виконує замовлення на створення і освоєння нових розробок, виробництво суперсучасного обладнання та приладів, – це

а) інноваційний центр;

в) бізнес-інкубатор;

б) технополіс;

г) технопарк.

Варіант 5

1. До якого виду господарських товариств належить господарське товариство, яке може розповсюджувати власні акції шляхом відкритої підписки та купівлі-продажу на біржах?

- а) відкрите акціонерне;
- б) закрите акціонерне;
- в) повне;
- г) акціонерне.

2. До якої організаційно-правової форми об'єднань підприємств належить статутне об'єднання підприємств, а також інших організацій, на основі їх фінансової залежності від одного або групи учасників об'єднання, з централізацією функцій науково-технічного і виробничого розвитку, інвестиційної, фінансової, зовнішньоекономічної та іншої діяльності?

- а) концерн;
- б) промислово-фінансова група;
- в) асоціація;
- г) консорціум.

3. До якого напряму державної підтримки малого підприємництва належить заміна сплати встановлених законодавством податків і зборів (обов'язкових платежів) сплатою єдиного податку?

- а) фінансово-кредитна підтримка малого підприємництва;
- б) формування інфраструктури підтримки й розвитку малого підприємництва;
- в) установа системи пільг для суб'єктів малого підприємництва;
- г) залучення суб'єктів малого підприємництва до виконання науково-технічних і соціально-економічних програм.

4. Указати термін, відсутній у такій фразі: у разі _____ одного суб'єкта господарювання в інший до новоутвореного суб'єкта господарювання переходять усі майнові права і обов'язки попереднього суб'єкта господарювання.

- а) виділення;
- б) перетворення;
- в) приєднання;
- г) злиття.

5. Який структурний елемент бізнес-плану передбачає комплексний аналіз ринку, аналіз цінової політики?

- а) характеристика продукції;
- б) виробничий план;
- в) план маркетингу;
- г) організаційний план.

6. Який структурний елемент бізнес-плану містить перелік наявних у підприємства патентів та ліцензій?

- а) юридичний план;
- б) фінансовий план;
- в) оцінка ризику і страхування;
- г) характеристика продукції.

-
7. Яка стратегія полягає у прагненні отримати прибуток вище середнього в галузі?
- а) диференціації;
 - б) мінімальних витрат;
 - в) зростання;
 - г) операційна.
8. Яка стратегія формується під впливом потреб менеджменту?
- а) фінансова;
 - б) організаційна;
 - в) диверсифікації;
 - г) новачка.
9. За яким критерієм розрізняють стратегії маркетингову, виробничу, фінансову, організаційну та соціальну?
- а) функціональним;
 - б) ієрархією в системі управління;
 - в) конкурентною позицією на ринку;
 - г) рівнем глобалізації бізнесу.
10. Об'єктом чого можуть бути продукти та способи?
- а) промислового зразка;
 - б) корисної моделі;
 - в) корисного зразка;
 - г) винаходу.

Варіант 6

1. До якого виду господарських товариств належить господарське товариство, в якому один або декілька учасників здійснюють від імені товариства підприємницьку діяльність і несуть за його зобов'язаннями додаткову солідарну відповідальність усім своїм майном, на яке за законом може бути звернено стягнення (повні учасники), а інші учасники присутні в діяльності товариства лише своїми вкладками (вкладники)?

- а) з обмеженою відповідальністю;
- б) командитне;

- в) повне;
- г) з додатковою відповідальністю.

2. До якої організаційно-правової форми об'єднань підприємств належить об'єднання, яке створюється за рішенням Кабінету Міністрів України на певний строк з метою реалізації державних програм розвитку пріоритетних галузей виробництва і структурної перебудови економіки України, включаючи програми згідно з міжнародними договорами України, а також з метою виробництва кінцевої продукції?

- а) консорціум;
- б) корпорація;

- в) асоціація;
- г) промислово-фінансова група.

3. До якого напряму державної підтримки малого підприємництва належить надання інформації щодо наявності в регіоні необхідності використання товарів (послуг), що виготовляються суб'єктами малого підприємництва, які розташовані на території регіону?

- а) залучення суб'єктів малого підприємництва до виконання науково-технічних і соціально-економічних програм;
- б) фінансово-кредитна підтримка малого підприємництва;
- в) формування інфраструктури підтримки й розвитку малого підприємництва;
- г) установа системи пільг для суб'єктів малого підприємництва.

4. Указати термін, відсутній у такій фразі: у разі _____ одного або кількох суб'єктів господарювання до іншого суб'єкта господарювання до цього останнього переходять усі майнові права та обов'язки попередніх суб'єктів господарювання.

- а) злиття;
- б) перетворення;

- в) приєднання;
- г) виділення.

5. Який структурний елемент бізнес-плану містить опис виробничого процесу, технології виробництва, виробничих приміщень?

- а) загальна характеристика підприємства;
б) фінансовий план;
- в) організаційний план;
г) виробничий план.

6. Який структурний елемент бізнес-плану містить опис рівня техніки, постачальників сировини й матеріалів, розташування підприємства, транспортної та комунікаційної інфраструктури?

- а) виробничий план;
б) вступна частина;
- в) організаційний план;
г) юридичний план.

7. Яка стратегія характерна для більшості компаній, які розпочинають свій бізнес?

- а) вузької спеціалізації;
б) диверсифікації;
- в) диференціації;
г) ділова.

8. Яка стратегія передбачає науково-дослідні розробки й інновації?

- а) виробнича;
б) зростання;
- в) операційна;
г) претендента.

9. Який підхід до формування стратегічного плану спирається на використання економіко-математичних методів і моделей?

- а) оптимізаційний;
б) організаційний;
- в) “від досягнутого”;
г) адаптаційний.

10. Сімейство наукоємних підприємств, об'єднаних із науково-дослідними та навчальними закладами задля інтеграції науки з виробництвом й освітою для розробки високих та надвисоких технологій, створення сприятливих умов для генерування ідей і їх реалізації,— це

- а) бізнес-інкубатор;
б) інноваційний центр;
- в) технополіс;
г) технопарк.

Варіант 7

1. До якого виду господарських товариств належить господарське товариство, що має статутний фонд, поділений на частки, розмір яких визначається установчими документами, і несе відповідальність за своїми зобов'язаннями тільки своїм майном?

а) повне;	в) командитне;
б) з додатковою відпові-
дальністю;	г) з обмеженою відпові-
дальністю.

2. До якої організаційно-правової форми об'єднань підприємств належить тимчасове статутне об'єднання підприємств для досягнення його учасниками певної спільної господарської мети (реалізації цільових програм, науково-технічних, будівельних проектів тощо)?

а) консорціум;	в) корпорація;
б) асоціація;	г) концерн.

3. До якого напряму державної підтримки малого підприємництва належить залучення коштів, одержаних від приватизації державного та відчуження комунального майна?

- а) установлення системи пільг для суб'єктів малого підприємництва;
- б) фінансово-кредитна підтримка малого підприємництва;
- в) формування інфраструктури підтримки й розвитку малого підприємництва;
- г) залучення суб'єктів малого підприємництва до виконання науково-технічних і соціально-економічних програм.

4. Указати термін, відсутній у такій фразі: у разі _____ одного або кількох нових суб'єктів господарювання до кожного з них переходять за роздільним актом (балансом) у відповідних частках майнові права і обов'язки реорганізованого суб'єкта.

а) поділу;	в) виділення;
б) приєднання;	г) перетворення.

5. Який структурний елемент бізнес-плану передбачає стислий комплексний аналіз якості товарів та послуг, які планує випускати й надавати підприємство?

а) характеристика продукції;	в) фінансовий план;
б) виробничий план;	г) план маркетингу.

6. Який структурний елемент бізнес-плану передбачає розроблення збутової політики?

а) опис підприємницької діяльності (бізнесу);	б) фінансовий план;
	в) організаційний план;

г) план маркетингу.

7. Яка стратегія полягає у придбанні інших фірм?

а) ділова;

в) функціональна;

б) лідера;

г) корпоративна.

8. Яка стратегія передбачає комплексні дії щодо поступового згортання бізнесу?

а) утримання;

в) скорочення;

б) вузької спеціалізації;

г) мінімальних витрат.

9. За яким критерієм розрізняють стратегії зростання, утримання і скорочення?

а) функціональним;

в) ієрархією в системі управління;

б) стадіями життєвого циклу бізнесу;

г) конкурентною позицією на ринку.

10. Нове конструктивне вирішення виробу, що визначає його зовнішній вигляд, придатне для відтворення промисловим способом,— це

а) промисловий зразок;

в) винахід;

б) корисна модель;

г) ноу-хау.

Варіант 8

1. До якого виду господарських товариств належить господарське товариство, статутний фонд якого поділений на частки визначених установчими документами розмірів і яке несе відповідальність за своїми зобов'язаннями власним майном, а в разі його недостатності учасники цього товариства несуть додаткову солідарну відповідальність у визначеному установчими документами однаково кратному розмірі до вкладу кожного з учасників?

а) акціонерне;	в) повне;
б) з обмеженою відповідальністю;	г) з додатковою відповідальністю.

2. До якої організаційно-правової форми об'єднань підприємств належить договірне об'єднання, створене з метою постійної координації господарської діяльності підприємств, що об'єдналися, шляхом централізації однієї або кількох виробничих та управлінських функцій, розвитку спеціалізації і кооперації виробництва, організації спільних виробництв на основі об'єднання учасниками фінансових та матеріальних ресурсів для задоволення переважно господарських потреб його учасників?

а) промислово-фінансова група;	в) асоціація;
б) корпорація;	г) концерн.

3. До якого напряму державної підтримки малого підприємництва належить підвищення рівня кваліфікації управлінського персоналу суб'єктів малого підприємництва?

- а) установлення системи пільг для суб'єктів малого підприємництва;
- б) формування інфраструктури підтримки й розвитку малого підприємництва;
- в) фінансово-кредитна підтримка малого підприємництва;
- г) залучення суб'єктів малого підприємництва до виконання науково-технічних і соціально-економічних програм.

4. Указати термін, відсутній у такій фразі: у разі _____ суб'єкта господарювання усі його майнові права і обов'язки переходять за роздільним актом (балансом) у відповідних частках до кожного з нових суб'єктів господарювання, що утворені внаслідок цього _____ .

а) перетворення;	в) поділу;
б) виділення;	г) приєднання.

5. Який структурний елемент бізнес-плану містить визначення сфери діяльності підприємства?

-
-
- а) опис підприємницької діяльності (бізнесу);
б) вступна частина;
- в) організаційний план;
г) загальна характеристика підприємства.
6. Який структурний елемент бізнес-плану містить дані про засновників?
- а) організаційний план;
б) загальна характеристика підприємства;
- в) вступна частина;
г) юридичний план.
7. Яка стратегія спрямовується на підтримку ділової стратегії?
- а) виробнича;
б) маркетингова;
- в) функціональна;
г) корпоративна.
8. Яка стратегія є агресивною?
- а) послідовника;
б) новачка;
- в) лідера;
г) претендента.
9. За яким критерієм розрізняють стратегії лідера, претендента, послідовника й новачка в галузі?
- а) ієрархією в системі управління;
б) конкурентною позицією на ринку;
- в) способом досягнення конкурентних переваг;
г) рівнем глобалізації бізнесу.
10. Спеціальна організація, головним завданням якої є створення сприятливого клімату для розвитку підприємництва,— це
- а) бізнес-інкубатор;
б) технопарк;
- в) технополіс;
г) біржа.

Варіант 9

1. До якого виду господарських товариств належить господарське товариство, в якому один або декілька учасників здійснюють від імені товариства підприємницьку діяльність і несуть за його зобов'язаннями додаткову солідарну відповідальність усім своїм майном, на яке за законом може бути звернено стягнення (повні учасники), а інші учасники присутні в діяльності товариства лише своїми вкладками (вкладники)?

- а) закрите акціонерне;
- б) повне;
- в) командитне;
- г) відкрите акціонерне.

2. До якої організаційно-правової форми об'єднань підприємств належить статутне об'єднання підприємств, а також інших організацій, на основі їх фінансової залежності від одного або групи учасників об'єднання, з централізацією функцій науково-технічного і виробничого розвитку, інвестиційної, фінансової, зовнішньоекономічної та іншої діяльності?

- а) консорціум;
- б) асоціація;
- в) промислово-фінансова група;
- г) концерн.

3. Хто щорічно розробляє заходи щодо реалізації Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва в Україні?

- а) Кабінет Міністрів України;
- б) Прем'єр-міністр України;
- в) Президент України;
- г) Верховна Рада України.

4. Указати термін, відсутній у такій фразі: у разі _____ суб'єктів господарювання усі майнові права та обов'язки кожного з них переходять до суб'єкта господарювання, що утворений внаслідок _____ .

- а) поділу;
- б) приєднання;
- в) виділення;
- г) злиття.

5. Який структурний елемент бізнес-плану включає інформацію про організаційно-правову форму, дату й місце реєстрації, прізвища засновників?

- а) загальна характеристика підприємства;
- б) вступна частина;
- в) організаційний план;
- г) юридичний план.

6. Який структурний елемент бізнес-плану передбачає захист його інтересів перед постачальниками, кредиторами?

- а) організаційний план;
- б) оцінка ризику і страхування;
- в) юридичний план;
- г) вступна частина.

-
7. Яка стратегія є загальним планом дослідження ринків та вимог споживачів?
- а) маркетингова;
 - б) організаційна;
 - в) соціальна;
 - г) ділова.
8. Яка стратегія залежить від здатності подолати вхідні бар'єри галузі?
- а) корпоративна;
 - б) претендента;
 - в) новачка;
 - г) фінансова.
9. Який підхід до формування стратегічного плану починається з вивчення навколишнього середовища підприємства?
- а) організаційний;
 - б) адаптаційний;
 - в) оптимізаційний;
 - г) "від досягнутого".
10. Конструктивне виконання пристрою, яке відповідає умовам патентоспроможності, тобто є новим і промислово придатним, – це
- а) ноу-хау;
 - б) корисна модель;
 - в) промисловий зразок;
 - г) винахід.

Варіант 10

1. До якого виду господарських товариств належить господарське товариство, всі учасники якого відповідно до укладеного між ними договору здійснюють підприємницьку діяльність від імені товариства і несуть додаткову солідарну відповідальність за зобов'язаннями товариства усім своїм майном?

а) з обмеженою відповідальністю;

б) повне;

в) з додатковою відповідальністю;

г) командитне.

2. До якої організаційно-правової форми об'єднань підприємств належить договірне об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств, що об'єдналися, з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам його управління?

а) асоціація;

б) корпорація;

в) консорціум;

г) промислово-фінансова група.

3. До якого напрямку державної підтримки малого підприємництва належить залучення добровільних внесків фізичних і юридичних осіб, у тому числі іноземних?

а) формування інфраструктури підтримки й розвитку малого підприємництва;

б) установа системи пільг для суб'єктів малого підприємництва;

в) залучення суб'єктів малого підприємництва до виконання науково-технічних і соціально-економічних програм;

г) фінансово-кредитна підтримка малого підприємництва.

4. Указати термін, відсутній у такій фразі: у разі _____ одного суб'єкта господарювання в інший до новоутвореного суб'єкта господарювання переходять усі майнові права і обов'язки попереднього суб'єкта господарювання.

а) приєднання;

б) злиття;

в) перетворення;

г) виділення.

5. Який структурний елемент бізнес-плану містить стислу характеристику запропонованого проекту?

а) опис підприємницької діяльності (бізнесу);

б) характеристика продукції;

в) загальна характеристика підприємства;

г) вступна частина.

6. Який структурний елемент бізнес-плану містить статистичне обґрунтування інших підрозділів бізнес-плану за допомогою прогнозування обсягів очікуваного прибутку, інвестицій?

а) фінансовий план;	в) план маркетингу;
б) характеристика продукції;	г) виробничий план.

7. Яка стратегія є загальним планом альтернативного вибору джерел фінансування?

а) диференціації;	в) фінансова;
б) ділова;	г) диверсифікації.

8. Яка стратегія полягає у виведенні на ринок унікальної продукції?

а) лідера;	в) маркетингова;
б) новачка;	г) диференціації.

9. За яким критерієм розрізняють стратегії мінімальних витрат, диференціації та зосередження?

а) ієрархією в системі управління;	в) способом досягнення конкурентних переваг;
б) рівнем глобалізації бізнесу;	г) стадіями життєвого циклу бізнесу.

10. Технічне рішення в будь-якій галузі суспільно корисної діяльності, яке відповідає умовам патентоспроможності, тобто є новим, має винахідницький рівень і придатне для використання,— це

а) винахід;	в) промисловий зразок;
б) корисна модель;	г) корисний зразок.

ПИТАННЯ ТЕСТУ № 3

Лекція “Коопераційні зв’язки та самоорганізація суб’єктів підприємництва”

Блок питань № 1

Якій функціональній сфері інтеграції підприємств належить така форма інтеграції, як ...

- субпідряд;
- франчайзинг;
- лізинг;
- венчурне фінансування?

Яка форма інтеграції характерна для такої функціональної сфери інтеграції підприємств, як ...

- виробнича;
- виробничо-збутова;
- виробничо-фінансова;
- інноваційна?

Блок питань № 2

Форма довгострокових відносин у сфері постачання між головною фірмою, яка виробляє великий обсяг готової продукції, і багатьма малими підприємствами, які функціонують на основі подетальної, технологічної та модельної спеціалізації при виробництві продукції, що випускається невеликими партіями або за вузькою номенклатурою, – це

Форма кооперативних зв’язків між великою відомою фірмою і малими підприємствами – це

Підприємницька діяльність, яка спрямована на інвестування власних і залучених коштів в оновлення матеріально-технічної бази підприємств різних форм власності, – це

Угода, у результаті укладення якої лізингоотримувач одержує у платне користування від лізингодавця об’єкт лізингу на строк, близький до його повної амортизації, – це

Договір лізингу, за яким лізингоотримувач одержує у платне користування від лізингодавця об’єкт лізингу на строк, менший строку, за який амортизується 90 % вартості об’єкта лізингу, визначеної в день укладення угоди, – це

Лізингова угода, яка передбачає набуття лізингодавцем майна у власника й передачу йому цього майна в лізинг,— це

Багатостороння угода лізингу за участю суб'єктів лізингу й одного або кількох кредиторів, які беруть участь у договорі лізингу власними коштами,— це

Угода, яка укладається особами, що перебувають під юрисдикцією різних держав, або в разі, якщо майно або платежі перетинають державні кордони,— це

Діяльність, якою займаються самостійні фірми, що спеціалізуються на дослідженнях, конструкторських розробках та створенні нових продуктів,— це

Діяльність, яка здійснюється шляхом придбання акцій нових фірм (тих, що будуть створюватися) або за рахунок кредитів із правом конверсії в акції,— це

Блок питань № 3

До якого виду венчурних фірм належать ...

- фірми, які спеціалізуються на створенні нових ринків;
- фірми, які суттєво перетворюють наявні ринки;
- фірми, головним завданням яких є просування нових товарів на ринок;
- фірми, орієнтовані на обмежений сегмент ринку;
- фірми, які задовольняють попит, що формується під впливом моди, реклами й інших засобів;
- великі фірми, які сповідують силову стратегію;
- фірми, які мають великі капітали;
- фірми, які мають високий рівень освоєння сучасних технологій;
- фірми, які організують широкомасштабне стандартне виробництво масового товару для широкого вжитку;
- середні та малі фірми, які орієнтуються на задоволення місцевих потреб?

Лекція “Інфраструктурна підтримка підприємницької діяльності”

Блок питань № 4

До якого підрозділу інфраструктури ринку належить/належать ...

- товарна біржа;

- стабілізаційні фонди;
- лізингові фірми;
- дилерські фірми;
- брокерські фірми;
- валютні й фондові біржі;
- комерційні банки;
- страхові компанії;
- аудиторські фірми;
- біржа праці й посередницькі фірми?

Блок питань № 5

Яка інфраструктура ринку включає ...

- товарні біржі;
- брокерські контори;
- асоціації підприємців;
- засоби зв'язку;
- фондові біржі;
- інвестиційні фонди;
- гарантійні установи;
- фонди громадських об'єднань;
- юридичні фірми;
- бізнес-інкубатори?

Блок питань № 6

Яка інфраструктура ринку включає ...

- торгові дома;
- лізингові компанії;
- транспортні комунікації;
- банки;
- валютні біржі;
- страхові установи;
- кредитні спілки;
- консультативні фірми;
- бізнес-центри;
- аудиторські фірми?

Лекція
“Механізм досягнення підприємницького успіху”

Блок питань № 7

Підприємницька діяльність починається з

Поштовхом для творчого ставлення до справи є створення

Основою філософії бізнесу має стати концепція

Суттєвим зняряддям у конкурентній боротьбі на товарному ринку в умовах прискорення науково-технічного прогресу є

Обсяг потрібних ресурсів для відкриття справи залежить від

Лекція
“Ефективність підприємницької діяльності”

Блок питань № 8

15–20 % від вартості обладнання – це

3–5 % від вартості обладнання – це

5–7 % від вартості обладнання – це

50 % від витрат на монтаж за початковою вартістю – це

Указати рівень відсотків, відсутній у такій фразі:

витрати на монтаж нового обладнання становлять _____ від його вартості;

складські витрати на зберігання обладнання становлять _____ від його вартості;

транспортні витрати становлять _____ від вартості обладнання;

витрати на демонтаж обладнання, яке вибуває, становлять _____ від витрат на монтаж за початковою вартістю.

Блок питань № 9

Чому дорівнює ліквідна вартість обладнання, яке вибуває за таких умов:

Варіант	Початкова вартість обладнання, тис. грн	Термін експлуатації, років	Норма амортизації, %
1	2	3	4
1	5 000	5	20
2	5 000	5	15
3	5 000	5	10
4	5 000	5	5
5	5 000	4	20

Закінчення табл.

1	2	3	4
6	5 000	4	15
7	5 000	4	10
8	5 000	4	5
9	5 000	3	20
10	5 000	3	10

Лекція
“Біблійні засади підприємництва”

Блок питань № 10

Указати слово, відсутнє в такій біблійній фразі:

іди до _____, лінюху, поглянь на дороги її – й помудрій;

ледача рука до _____ веде;

хто літом збирає – _____ мудрий;

дорога лінивого – то _____;

лінощі _____ накидають;

служить один одному, кожен тим _____, якого отримав;

бо корінь усього лихого то _____;

стережіться виставляти свою _____ перед людьми;

добрий лишає спадок і _____;

пожадливість потому, зачавши, народжує _____.

Варіант 1

1. Якій функціональній сфері інтеграції підприємств належить така форма інтеграції, як венчурне фінансування?

- а) інноваційній;
- б) виробничій;
- в) виробничо-фінансовій;
- г) виробничо-збутовій.

2. Діяльність, яка здійснюється шляхом придбання акцій нових фірм (тих, що будуть створюватися) або за рахунок кредитів із правом конверсії в акції, – це ...

- а) лізинг;
- б) франчайзинг;
- в) субпідрядна система;
- г) венчурне фінансування.

3. До якого виду венчурних фірм належать великі фірми, які сповідують силу стратегію?

- а) віоленти;
- б) патіенти;
- в) комутанти;
- г) експлеренти (піонери).

4. До якого підрозділу інфраструктури ринку належить товарна біржа?

- а) міжнародний ринок;
- б) фінансовий ринок;
- в) ринок засобів виробництва;
- г) ринок робочої сили.

5. Яка інфраструктура ринку включає фонди громадських об'єднань?

- а) теоретико-практична;
- б) фінансово-кредитна;
- в) інформаційно-аналітична;
- г) організаційно-технічна.

6. Яка інфраструктура ринку включає консультативні фірми?

- а) фінансово-кредитна;
- б) інформаційно-аналітична;
- в) організаційно-технічна;
- г) теоретико-практична.

7. Обсяг потрібних ресурсів для відкриття справи залежить від ...

- а) ноу-хау;
- б) ідеї;
- в) команди однодумців;
- г) сфери бізнесу.

8. Указати рівень відсотків, відсутній у такій фразі: витрати на демонтаж обладнання, яке вибуває, становлять _____ від витрат на монтаж за початковою вартістю.

- а) 3–5 %;
- б) 5–7 %;
- в) 15–20 %;
- г) 50 %.

9. Чому дорівнює ліквідна вартість обладнання, яке вибуває за таких умов:

Початкова вартість обладнання, тис. грн	Термін експлуатації, років	Норма амортизації, %
5 000	3	10

- а) 3 500 тис. грн;
- б) 3 000 тис. грн;
- в) 1 500 тис. грн;
- г) 2 000 тис. грн.

10. Указати слово, відсутнє в такій біблійній фразі: іди до _____, лінюху, поглянь на дороги її – й помудрій.

- а) сови;
- б) бджоли;
- в) мурашки;
- г) змії.

Варіант 3

1. Якій функціональній сфері інтеграції підприємств належить така форма інтеграції, як лізинг?

а) виробничій;	в) інноваційній;
б) виробничо-збутовій;	г) виробничо-фінансовій.

2. Форма довгострокових відносин у сфері постачання між головною фірмою, яка виробляє великий обсяг готової продукції, і багатьма малими підприємствами, які функціонують на основі подетальної, технологічної та модельної спеціалізації при виробництві продукції, що випускається невеликими партіями або за вузькою номенклатурою, – це

а) венчурне фінансування;	в) субпідрядна система;
б) франчайзинг;	г) лізинг.

3. До якого виду венчурних фірм належать фірми, які задовольняють попит, що формується під впливом моди, реклами й інших засобів?

а) віоленти;	в) експлеренти (піонери);
б) патієнти;	г) комутанти.

4. До якого підрозділу інфраструктури ринку належать стабілізаційні фонди?

а) ринок робочої сили;	в) фінансовий ринок;
б) ринок засобів виробництва;	г) міжнародний ринок.

5. Яка інфраструктура ринку включає гарантійні установи?

а) інформаційно-аналітична;	в) теоретико-практична;
б) фінансово-кредитна;	г) організаційно-технічна.

6. Яка інфраструктура ринку включає торгові дома?

а) організаційно-технічна;	в) фінансово-кредитна;
б) інформаційно-аналітична;	г) теоретико-практична.

7. Основою філософії бізнесу має стати концепція

а) управління;	в) маркетингу;
б) консалтингу;	г) менеджменту.

8. Указати рівень відсотків, відсутній у такій фразі: складські витрати на зберігання обладнання становлять _____ від його вартості.

а) 50 %;	в) 15–20 %;
б) 5–7 %;	г) 3–5 %.

9. Чому дорівнює ліквідна вартість обладнання, яке вибуває за таких умов:

Початкова вартість обладнання, тис. грн	Термін експлуатації, років	Норма амортизації, %
5 000	4	10

а) 1 000 тис. грн;	в) 3 000 тис. грн;
б) 4 000 тис. грн;	г) 2 000 тис. грн.

10. Указати слово, відсутнє в такій біблійній фразі: хто літом збирає – _____ мудрий.

а) син;	в) чоловік;
б) батько;	г) слуга.

Варіант 4

1. Яка форма інтеграції характерна для такої функціональної сфери інтеграції підприємств, як виробничо-збутова?

- а) франчайзинг; в) субпідряд;
б) венчурне фінансування; г) лізинг.

2. Лізингова угода, яка передбачає набуття лізингодавцем майна у власника й передачу йому цього майна в лізинг, – це

- а) оперативний лізинг; в) пайовий лізинг;
б) зворотний лізинг; г) фінансовий лізинг.

3. До якого виду венчурних фірм належать фірми, які мають великі капітали?

- а) віоленти; в) патієнти;
б) експлеренти (піонери); г) комутанти.

4. До якого підрозділу інфраструктури ринку належать комерційні банки?

- а) ринок робочої сили; в) ринок засобів виробництва;
б) міжнародний ринок; г) фінансовий ринок.

5. Яка інфраструктура ринку включає товарні біржі?

- а) фінансово-кредитна; в) організаційно-технічна;
б) теоретико-практична; г) інформаційно-аналітична.

6. Яка інфраструктура ринку включає кредитні спілки?

- а) організаційно-технічна; в) теоретико-практична;
б) інформаційно-аналітична; г) фінансово-кредитна.

7. Поштовхом для творчого ставлення до справи є створення

- а) організації; в) команди однодумців;
б) ідеї; г) ноу-хау.

8. Указати рівень відсотків, відсутній у такій фразі: витрати на монтаж нового обладнання становлять _____ від його вартості.

- а) 5–7 %; в) 50 %;
б) 15–20 %; г) 3–5 %.

9. Чому дорівнює ліквідна вартість обладнання, яке вибуває за таких умов:

Початкова вартість обладнання, тис. грн	Термін експлуатації, років	Норма амортизації, %
5 000	4	15

- а) 2 000 тис. грн; в) 2 500 тис. грн;
б) 1 250 тис. грн; г) 3 000 тис. грн.

10. Указати слово, відсутнє в такій біблійній фразі: дорога лінивого – то _____.

- а) занепад; в) болото;
б) хащі; г) терновиння.

Варіант 5

1. Якій функціональній сфері інтеграції підприємств належить така форма інтеграції, як франчайзинг?
 - а) виробничій;
 - в) виробничо-збутовій;
 - б) інноваційній;
 - г) виробничо-фінансовій.
2. Діяльність, якою займаються самостійні фірми, що спеціалізуються на дослідженнях, конструкторських розробках та створенні нових продуктів, – це ...
 - а) субпідрядна система;
 - в) венчурний бізнес;
 - б) лізинг;
 - г) франчайзинг.
3. До якого виду венчурних фірм належать середні та малі фірми, які орієнтуються на задоволення місцевих потреб?
 - а) патієнти;
 - в) комутанти;
 - б) експлеренти (піонери);
 - г) віоленти.
4. До якого підрозділу інфраструктури ринку належать лізингові фірми?
 - а) ринок засобів виробництва;
 - в) ринок робочої сили;
 - б) міжнародний ринок;
 - г) фінансовий ринок.
5. Яка інфраструктура ринку включає інвестиційні фонди?
 - а) теоретико-практична;
 - в) інформаційно-аналітична;
 - б) організаційно-технічна;
 - г) фінансово-кредитна.
6. Яка інфраструктура ринку включає бізнес-центри?
 - а) організаційно-технічна;
 - в) фінансово-кредитна;
 - б) інформаційно-аналітична;
 - г) теоретико-практична.
7. Підприємницька діяльність починається з ...
 - а) ідеї;
 - в) ноу-хау;
 - б) маркетингу;
 - г) команди однопідприємців.
8. 50 % від витрат на монтаж за початковою вартістю – це ...
 - а) витрати на монтаж нового обладнання;
 - в) транспортні витрати;
 - б) витрати на демонтаж обладнання, яке вибуває;
 - г) складські витрати на зберігання обладнання.
9. Чому дорівнює ліквідна вартість обладнання, яке вибуває за таких умов:

Початкова вартість обладнання, тис. грн	Термін експлуатації, років	Норма амортизації, %
5 000	4	20

- а) 2 500 тис. грн;
 - в) 4 000 тис. грн;
 - б) 2 000 тис. грн;
 - г) 1 000 тис. грн.
10. Указати слово, відсутнє в такій біблійній фразі: лінощі _____ накидають.
 - а) гріх;
 - в) занепад;
 - б) сон;
 - г) безлад.

Варіант 8

1. Яка форма інтеграції характерна для такої функціональної сфери інтеграції підприємств, як інноваційна?

а) лізинг;

в) субпідряд;

б) франчайзинг;

г) венчурне фінансування.

2. Багатостороння угода лізингу за участю суб'єктів лізингу й одного або кількох кредиторів, які беруть участь у договорі лізингу власними коштами, – це

а) міжнародний лізинг;

в) пайовий лізинг;

б) зворотний лізинг;

г) фінансовий лізинг.

3. До якого виду венчурних фірм належать фірми, орієнтовані на обмежений сегмент ринку?

а) патієнти;

в) експлеренти (піонери);

б) комутанти;

г) віоленти.

4. До якого підрозділу інфраструктури ринку належать страхові компанії?

а) міжнародний ринок;

в) ринок робочої сили;

б) ринок засобів виробництва;

г) фінансовий ринок.

5. Яка інфраструктура ринку включає юридичні фірми?

а) фінансово-кредитна;

в) теоретико-практична;

б) інформаційно-аналітична;

г) організаційно-технічна.

6. Яка інфраструктура ринку включає валютні біржі?

а) організаційно-технічна;

в) інформаційно-аналітична;

б) фінансово-кредитна;

г) теоретико-практична.

7. Основою філософії бізнесу має стати концепція

а) маркетингу;

в) менеджменту;

б) консалтингу;

г) управління.

8. 15–20 % від вартості обладнання – це

а) витрати на монтаж нового обладнання;

в) витрати на демонтаж обладнання, яке вибуває;

б) транспортні витрати;

г) складські витрати на зберігання обладнання.

9. Чому дорівнює ліквідна вартість обладнання, яке вибуває за таких умов:

Початкова вартість обладнання, тис. грн	Термін експлуатації, років	Норма амортизації, %
5 000	5	15

а) 3 750 тис. грн;

в) 1 250 тис. грн;

б) 1 000 тис. грн;

г) 2 500 тис. грн.

10. Указати слово, відсутнє в такій біблійній фразі: стережіться виставляти свою _____ перед людьми.

а) доброту;

в) молитву;

б) милостиню;

г) силу.

Варіант 9

1. Яка форма інтеграції характерна для такої функціональної сфери інтеграції підприємств, як виробнича?

- а) франчайзинг;
б) субпідряд;

- в) венчурне фінансування;
г) лізинг.

2. Підприємницька діяльність, яка спрямована на інвестування власних і залучених коштів в оновлення матеріально-технічної бази підприємств різних форм власності, – це

- а) венчурне фінансування;
б) субпідрядна система;

- в) франчайзинг;
г) лізинг.

3. До якого виду венчурних фірм належать фірми, які організовують широкомасштабне стандартне виробництво масового товару для широкого вжитку?

- а) патієнти;
б) експлеренти (піонери);

- в) віоленти;
г) комутанти.

4. До якого підрозділу інфраструктури ринку належать брокерські фірми?

- а) ринок засобів виробництва;
б) фінансовий ринок;

- в) ринок робочої сили;
г) міжнародний ринок.

5. Яка інфраструктура ринку включає засоби зв'язку?

- а) організаційно-технічна;
б) фінансово-кредитна;

- в) інформаційно-аналітична;
г) теоретико-практична.

6. Яка інфраструктура ринку включає аудиторські фірми?

- а) теоретико-практична;
б) організаційно-технічна;

- в) фінансово-кредитна;
г) інформаційно-аналітична.

7. Поштовхом для творчого ставлення до справи є створення

- а) організації;
б) команди однодумців;

- в) ідеї;
г) ноу-хау.

8. Указати рівень відсотків, відсутній у такій фразі: складські витрати на зберігання обладнання становлять _____ від його вартості.

- а) 50 %;
б) 5–7 %;

- в) 3–5 %;
г) 15–20 %.

9. Чому дорівнює ліквідна вартість обладнання, яке вибуває за таких умов:

Початкова вартість обладнання, тис. грн	Термін експлуатації, років	Норма амортизації, %
5 000	5	20

- а) 0 тис. грн;
б) 2 500 тис. грн;

- в) 1 250 тис. грн;
г) 3 750 тис. грн.

10. Указати слово, відсутнє в такій біблійній фразі: добрий лишає спадок і _____.

- а) онукам;
б) дітям;

- в) правнукам;
г) нащадкам.

Варіант 10

1. Якій функціональній сфері інтеграції підприємств належить така форма інтеграції, як венчурне фінансування?

а) виробничо-збутовій;	в) інноваційній;
б) виробничій;	г) виробничо-фінансовій.

2. Угода, яка укладається особами, що перебувають під юрисдикцією різних держав, або в разі, якщо майно або платежі перетинають державні кордони, – це

а) міжнародний лізинг;	в) пайовий лізинг;
б) зворотний лізинг;	г) фінансовий лізинг.

3. До якого виду венчурних фірм належать фірми, головним завданням яких є просування нових товарів на ринок?

а) комутанти;	в) віоленти;
б) патіенти;	г) експлеренти (піонери).

4. До якого підрозділу інфраструктури ринку належать аудиторські фірми?

а) ринок засобів виробництва;	в) міжнародний ринок;
б) фінансовий ринок;	г) ринок робочої сили.

5. Яка інфраструктура ринку включає бізнес-інкубатори?

а) теоретико-практична;	в) фінансово-кредитна;
б) організаційно-технічна;	г) інформаційно-аналітична.

6. Яка інфраструктура ринку включає лізингові компанії?

а) інформаційно-аналітична;	в) організаційно-технічна;
б) теоретико-практична;	г) фінансово-кредитна.

7. Підприємницька діяльність починається з

а) ідеї;	в) команди односторонців;
б) маркетингу;	г) ноу-хау.

8. Указати рівень відсотків, відсутній у такій фразі: транспортні витрати становлять _____ від вартості обладнання.

а) 5–7 %;	в) 15–20 %;
б) 50 %;	г) 3–5 %.

9. Чому дорівнює ліквідна вартість обладнання, яке вибуває за таких умов:

Початкова вартість обладнання, тис. грн	Термін експлуатації, років	Норма амортизації, %
5 000	3	20

а) 2 500 тис. грн;	в) 3 000 тис. грн;
б) 2 000 тис. грн;	г) 3 750 тис. грн.

10. Указати слово, відсутнє в такій біблійній фразі: пожадливість потому, зачавши, народжує _____.

а) злодійство;	в) смерть;
б) заздрість;	г) гріх.

**ПЛАНУВАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
КУРСУ “ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПІДПРИЄМНИЦТВА”**

Назва практичного заняття	Кількість годин	Кількість балів
Практична робота 1. Бізнес-план: статус, реквізити та загальна характеристика діяльності підприємства	4	5
Практична робота 2. Бізнес-план: характеристика продукції (товарів, робіт, послуг) та ринків збуту	4	5
Практична робота 3. Бізнес-план: характеристика конкурентного середовища підприємства	4	5
Практична робота 4. Бізнес-план: план маркетингової діяльності підприємства	4	5
Практична робота 5. Бізнес-план: виробничий план діяльності підприємства	4	5
Практична робота 6. Бізнес-план: організаційний план діяльності підприємства	4	5
Практична робота 7. Бізнес-план: фінансовий план діяльності підприємства	4	5
Тестування з теоретичного матеріалу	4	60
Захист індивідуальних навчально-дослідних завдань (ІНДЗ)	4	5
<i>Усього</i>	36	100

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 1

Тема: Бізнес-план: статус, реквізити та загальна характеристика діяльності підприємства.

Мета: навчитися розробляти першу частину бізнес-плану.

Перша частина бізнес-плану “*Статус, реквізити та загальна характеристика діяльності підприємства*” містить такі складові частини:

1. Повна та скорочена назва підприємства.

Наприклад: мале підприємство “Мальва”, МП “Мальва” (див. додаток А).

2. Юридична та поштова адреса, банківські реквізити, телефон дирекції, телефакс.

Юридична – це адреса, указана у свідоцтві про державну реєстрацію; поштова – адреса для листування. Вони можуть бути ідентичними.

Банківський розрахунковий рахунок містить 14 цифр. Поточні рахунки суб’єктів господарської діяльності починаються з цифр 2600, короткострокові депозити – 2610, довгострокові депозити – 2615.

3. Код ЗКПО.

Код підприємства за Загальнодержавним класифікатором підприємств й організацій містить вісім цифр.

4. Номер, дата й орган державної реєстрації підприємства.

Державна реєстрація суб’єктів господарювання проводиться у виконавчому комітеті міської, районної у місті ради або в районній державній адміністрації за місцезнаходженням або місцем проживання суб’єкта.

5. Форма власності.

Підприємства в Україні можуть діяти на основі приватної, колективної, комунальної, державної чи змішаної форми власності.

6. Перелік засновників із зазначенням їх внеску до статутного капіталу¹.

Зазначаються суми (у грн) та частки (у %) внесків усіх засновників.

7. Обґрунтування запропонованої організаційно-правової форми підприємства та перспектив її подальшої зміни.

Підприємства залежно від кількості працівників й обсягу валового доходу від реалізації продукції за рік можуть належати до малих, середніх або великих.

8. Історична довідка.

Подаються в ретроспективі основні дати створення та розвитку підприємства.

9. Спеціалізація діяльності підприємства.

Указується вид економічної діяльності підприємства згідно з Класифікацією видів економічної діяльності (див. додаток Б).

10. Характеристика обсягів виробництва, реалізації товарів та надання послуг.

Заповнюється табл. 1.

Таблиця 1

Основні техніко-економічні показники діяльності підприємства

Показник	Одиниця виміру	Прогноз на наступні роки		
		2010	2011	2012
Реалізація продукції	грн			
Основні засоби ²	грн			
Оборотні активи ³	грн			
Рентабельність ⁴	%			
Чисельність працівників	осіб			

11. Загальні висновки про поточний стан підприємства.

Указується, на якій стадії життєвого циклу бізнесу перебуває підприємство: зростання, утримання, скорочення.

12. Опис земельної ділянки, приміщень та виробничих площ.

Подається перелік використовуваних підприємством земельних ділянок, офісних і виробничих приміщень із зазначенням їхньої площі та місцезнаходження.

13. Характеристика машин й обладнання.

Указується кількість і марки наявних машин й обладнання.

14. Основні напрями та мета діяльності підприємства.

Напрямами діяльності підприємства можуть бути: випуск та реалізація певних видів продукції, надання супутніх послуг (пакування, доставка, установлення, підключення, ремонт протягом гарантійного терміну тощо). Мета діяльності – отримання очікуваного рівня прибутку, надання персоналу можливості для самореалізації та професійного зростання, задоволення потреб споживачів.

15. Стадії розвитку бізнесу.

Подається опис етапів розширення бізнесу в перспективі (запуск нових технологічних ліній, відкриття нових магазинів тощо).

Терміни

¹*Статутний капітал* – це зафіксована в установчих документах загальна вартість активів, які є внеском власників (учасників) до капіталу підприємства.

²*Основні засоби* – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Рис. 1. Класифікація основних засобів згідно з положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби”

³*Оборотні активи* – грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для

реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Рис. 2. Класифікація оборотних активів згідно з положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 2 “Баланс”

* *Вексель* – офіційне боргове зобов’язання визначеної форми, яке надає його власникові право вимагати оплати боржником указаної у векселі суми у встановлений термін.

⁴ *Рентабельність* – показник ефективності виробництва, який характеризує співвідношення між результатами виробничо-господарської діяльності й затратами на виробництво продукції.

Вона обчислюється за формулою:

$$\text{Рентабельність} = \frac{\text{дохід} - \text{витрати}}{\text{витрати}} \times 100 = \frac{\text{прибуток (збиток)}}{\text{витрати}} \times 100 .$$

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 2

Тема: Бізнес-план: характеристика продукції (товарів, робіт, послуг) та ринків збуту.

Мета: навчитися розробляти другу частину бізнес-плану.

Друга частина бізнес-плану *“Характеристика продукції (товарів, робіт, послуг) та ринків збуту”* містить такі складові частини:

1. Сфери діяльності підприємства.

Підприємство може здійснювати свою діяльність у таких сферах: виробнича, торгівлі, посередницька, фінансових послуг, страхування, консалтингових послуг, фермерства.

2. Опис продукції (товарів, робіт, послуг).

Заповнюється табл. 2.

3. Відмінні риси чи унікальність продукції (товарів, робіт, послуг).

Описуються особливі риси продукції. Наприклад, її форма, складники, оформлення, пакування тощо.

4. Пропозиції організації сервісного² обслуговування.

Пропозиції можуть стосуватися людей, які будуть обслуговувати клієнтів (форма працівників, їхній зовнішній вигляд, манера спілкування тощо), організації часу клієнта (на випадок зайнятості продавця чи майстра, на період виготовлення продукції тощо), а також додаткових безкоштовних і платних послуг (консультації при виборі продукції, поради з її подальшого використання та догляду, пакування, доставка, установлення, підключення, ремонт протягом гарантійного терміну тощо).

5. Використання технологій, їх прогресивність, рівень кваліфікації персоналу.

Указуються марки та дати випуску технологічних ліній, розряди професійної майстерності працівників.

6. Наявність патентів³ та ліцензій⁴.

Ліцензуванню підлягають такі види господарської діяльності: надання послуг, пов'язаних з охороною державної та іншої власності, надання послуг з охорони громадян; виробництво дисків для лазерних систем зчитування; посередництво у працевлаштуванні за кордоном; виготовлення виробів із дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння; будівельна діяльність; турсервісна та турагентська діяльність; надання послуг із перевезення пасажирів і вантажів автомобільним транспортом загального користування; оптова й роздрібна торгівля алкогольними напоями тощо.

7. Перспективи вдосконалення продукції (товарів, робіт, послуг).

Продукцію можна вдосконалювати, змінивши технологію виробництва, покращивши якість, додавши нові складники тощо.

8. Клієнтура та покупці продукції (товарів, робіт, послуг).

Заповнюється табл. 3.

Таблиця 3

Характеристика споживачів

Категорія споживачів	Частка в загальному обсязі, %
із високим рівнем доходів	
із середнім рівнем доходів	
із низьким рівнем доходів	
із категорії малозабезпечених	
із категорії “за межею бідності”	
<i>Разом</i>	100

9. Сегментація ринку⁵.

Проводиться поділ ринку на окремі сегменти за різними параметрами (місцем проживання споживачів (міське та сільське населення), статтю, віком, рівнем доходів, професією тощо).

10. Розмір ринку та його риси.

Указується, на який ринок буде орієнтуватися підприємство: місцевий, регіональний, у межах країни чи закордонний. Наводиться прогнозна кількість очікуваних клієнтів.

11. Історичний і сучасний поділ ринку та перспективи його зміни.

Наводиться інформація про те, як давно існує ринок продажу такої продукції, скільки на ньому функціонує підприємств-конкурентів. Робиться прогноз їхньої кількості на майбутнє.

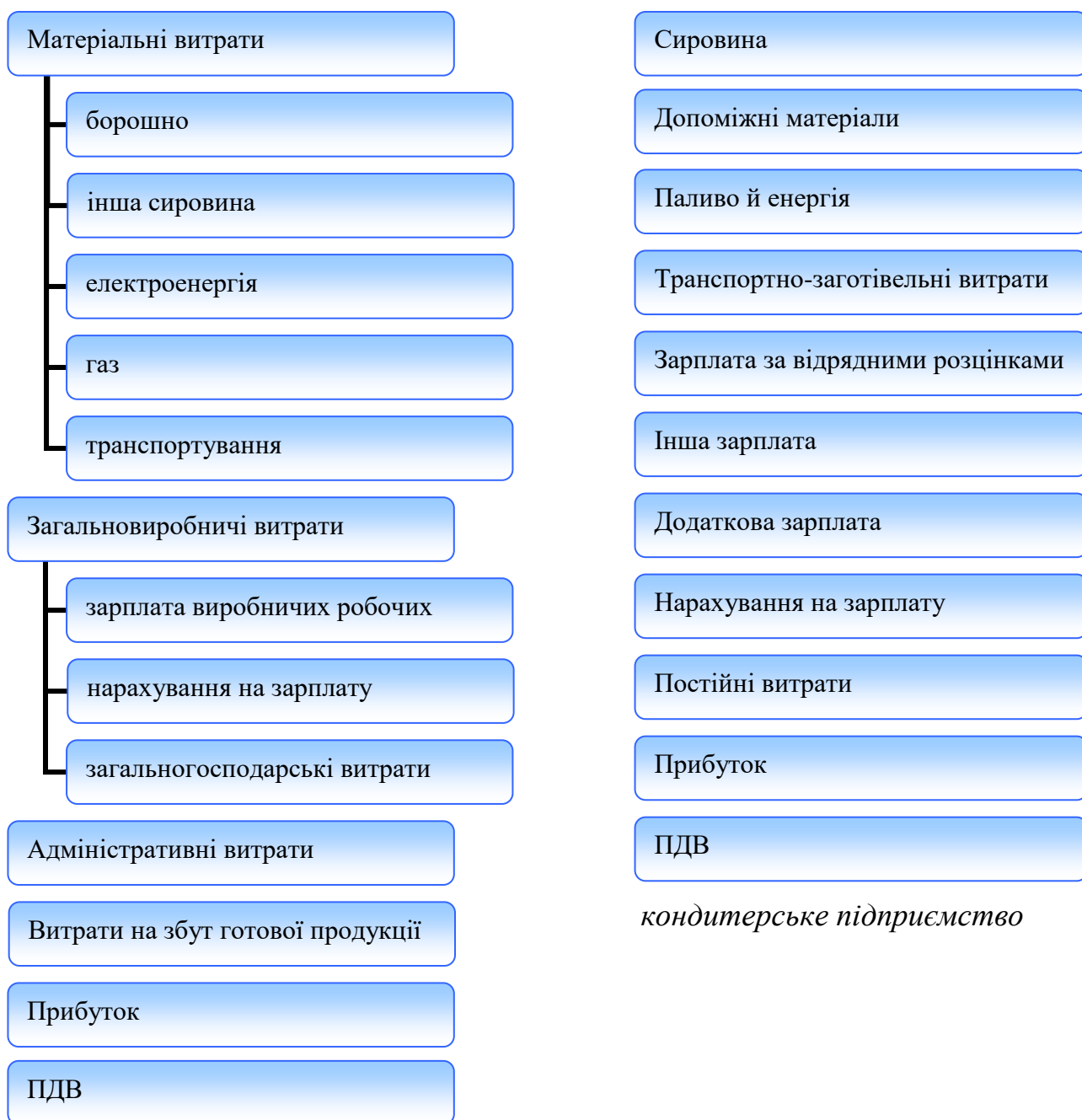
12. Оціночна реалізація продукції (товарів, робіт, послуг) підприємства на ринках збуту.

Заповнюється табл. 4.

13. Особливі характеристики ринку.

За наявності вказуються риси, за допомогою яких ринок відповідного виду продукції відрізняється від ринків інших видів продукції.

Терміни

хлібопекарське підприємство

¹**Рис. 3.** *Формування доходу (виручки) від реалізації продукції на різних підприємствах*

²*Сервіс* – підсистема маркетингової діяльності підприємства, яка забезпечує комплекс послуг, пов'язаних зі збутом й експлуатацією транспорту, обладнання та іншої промислової продукції. Сервіс має супроводжувати товар протягом усього його життєвого циклу. Здійснюється в основному безплатно, хоча заплановані витрати, пов'язані з сервісом, включаються в ціну продажу продукції. Сервіс поділяється на передпродажний і післяпродажний.

³*Патент* – документ промислової власності, який видається компетентним державним органом та засвідчує новизну, винахідницький рівень і промислову застосовуваність винаходу, який він охороняє, а також авторство винахідника та виняткове право патентовласника.

⁴*Ліцензія* – письмовий дозвіл на комерційне використання винаходу, який видається патентовласником. Патентовласник має право шляхом укладення письмового договору надати будь-якій фізичній чи юридичній особі ліцензію на використання запатентованого винаходу. Термін дії ліцензії не може перевищувати терміну дії патенту.

⁵*Сегментація ринку* – виокремлення окремих частин (сегментів) ринку, які відрізняються одна від одної характеристиками попиту на товари й послуги та реакцією на маркетингові дії.

При сегментації *ринку товарів для споживачів* використовуються такі основні підходи:

– за соціально-економічними та демографічними змінними (чисельність сім'ї, доходи, професійна активність, стадія життєвого циклу сім'ї, величина населеного пункту, місце проживання тощо);

– за наданням переваг споживачів стосовно відповідного продукту (у вигляді якісних оцінок);

– за реакціями споживачів на зміни в діяльності фірми.

При сегментації *ринку товарів виробничого призначення* враховуються такі основні змінні: величина організацій-споживачів чи посередників, структура їх продукції, диференціація асортименту цієї продукції між споживачами, напрями виробничого призначення засобів виробництва, канали розподілу, розташування і концентрація споживачів у просторі та розміри конкуренції між ними, а також основні змінні, які використовуються для сегментації ринку споживачів.

При сегментації *міжнародних ринків* використовуються також географічно-регіональні змінні (географічне розташування, рівень соціально-економічного розвитку, культурно-політичні особливості тощо).

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 3

Тема: Бізнес-план: характеристика конкурентного середовища підприємства.

Мета: навчитися розробляти третю частину бізнес-плану.

Третя частина бізнес-плану “*Характеристика конкурентного середовища підприємства*” містить такі складові частини:

1. Наявність і ступінь конкуренції й інші фактори впливу.

Указуються основні конкуренти на місцевому ринку.

2. Характеристика сильних та слабких сторін конкурентів.

Заповнюється табл. 5.

Таблиця 5

Характеристика продукції (товарів, робіт, послуг) основних конкурентів

№ з/п	Назва підприємства	Найменування продукції	Переваги продукції	Недоліки продукції
1				
2				
3				
4				
5				

До *переваг* належать: відомість, вигідне місцезнаходження, великий обсяг виробництва, широкий асортимент, висока якість, помірні ціни, додаткові послуги, наявність розгалуженої мережі постачальників і налагоджених каналів збуту, висококваліфікований персонал тощо.

Недоліками є: малий обсяг виробництва, вузький асортимент, низька якість, високі ціни тощо.

3. Конкурентні переваги підприємства та впевненість в успіху справи.

Указуються переваги власного підприємства.

4. Заходи щодо підвищення конкурентоспроможності¹ продукції (товарів, робіт, послуг).

До заходів підвищення конкурентоспроможності належать: використання сучасного обладнання, підвищення якості продукції, перевірка її на відповідність вітчизняним та зарубіжним стандартам, розробка лояльної цінової політики (напр., гнучкої системи знижок для оптових та постійних покупців) тощо.

Терміни

¹*Конкурентоспроможні параметри* – характеристики (як правило, числові) тих властивостей товару, які враховуються під час оцінювання його конкурентоспроможності. До них належать:

– *технічні параметри* – характеристика технічних (якісних) властивостей товару, які визначають основні сфери його застосування, функції, які він має виконувати у процесі споживання;

– *нормативні параметри* – визначають відповідність товару стандартам і законодавству;

– *економічні (вартісні) параметри* – здійснюють вплив на рівень витрат покупця для придбання і споживання товару, тобто на рівень ціни споживання.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 4

Тема: Бізнес-план: план маркетингової діяльності підприємства.

Мета: навчитися розробляти четверту частину бізнес-плану.

Четверта частина бізнес-плану **“План маркетингової діяльності підприємства”** містить такі складові частини:

1. Суть стратегії маркетингу^{1, 2}.

Наводиться перелік маркетингових заходів підприємства: презентаційні акції фірми загалом і нової продукції зокрема; спонсорська та благодійна діяльність; реклама в засобах масової інформації (газети, журнали, телебачення, інтернет), путівниках, на бігбордах, у транспорті; дослідження ринків збуту (соціологічні опитування, вивчення цін на продукцію конкурентів); гнучка система знижок для оптових та постійних покупців тощо.

2. Збут продукції³.

Описуються канали збуту продукції (з посередниками чи без них).

3. Передбачуваний обсяг продажу продукції (товарів, робіт, послуг) та рівень прибутку.

Наводиться прогнозований загальний обсяг збуту продукції (у натуральних одиницях) й обчислюється очікуваний рівень загального прибутку (у вартісному вираженні) на наступні три роки.

4. Канали збуту товарів та розширення сфери послуг.

Заповнюється табл. 6.

Таблиця 6

Канали збуту продукції (товарів, робіт, послуг) підприємства

Канал збуту	Прогнозована кількість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), шт.		
	2010	2011	2012
Відповідні торговельні організації			
Власні фірмові магазини			
Власні відділи в інших магазинах			
Підприємства-партнери			
Закордонний ринок			
Інші (вказати які саме)			
<i>Разом</i>			

5. Цінова політика.

Заповнюється табл. 7.

6. Сервісне обслуговування.

Описується процес обслуговування клієнтів.

7. Заходи щодо стабільного позиціонування продукції (товарів, робіт, послуг) на ринку та боротьби з конкурентами.

До таких заходів належать створення і підтримка відповідного іміджу підприємства за допомогою розроблення певної символіки (логотипу⁴, рекламного слогану), а також постачальницької, цінової, збутової і рекламної політики.

Зразок рекламного слогану: “Бамбук – усе найкраще до Ваших рук!”.

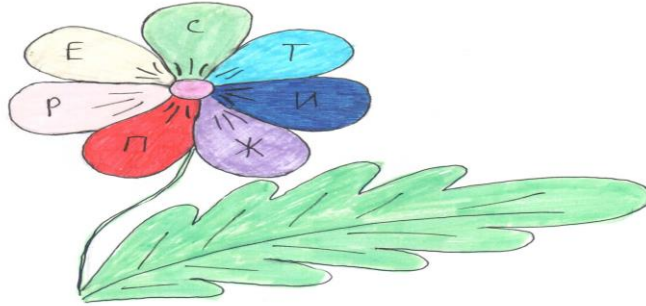

Рис. 4. Зразок логотипу підприємства з вирощування кімнатних рослин “Престиж флора”

8. Затрати на реалізацію маркетингових заходів.

Зазначаються необхідні суми на проведення маркетингових заходів у найближчі три роки.

9. Потреби в сировині, матеріалах, комплектувальних виробках та напівфабрикатах.

Наводиться перелік використовуваних складників під час виробництва продукції.

10. Потреби в енергоресурсах.

Перераховуються необхідні для діяльності підприємства в найближчі три роки види енергоресурсів (електроенергія, пара, газ, вода тощо) та їхня кількість.

11. Постачальники ресурсів та ціни на них.

Наводиться перелік фірм-постачальників та ціни за одиницю поставленої ними продукції різних видів.

12. Передбачувані розміри та терміни поставок. Незабезпечення за видами ресурсів, можливі заходи щодо покриття дефіциту.

Заповнюється табл. 8.

13. Затрати на придбання ресурсів.

Подаються суми витрат на придбання сировини, матеріалів, комплектувальних виробів та напівфабрикатів на наступні три роки.

Терміни

¹*Маркетинг* – комплексний, цільовий підхід в управлінні виробничо-збутовою діяльністю, орієнтований на максимальне задоволення потреб і попиту споживачів.

²*Стратегія маркетингу* – визначення способів застосування маркетингу для розширення цільових ринків і досягнення ефективних результатів.

³*Збут продукції* включає такі операції:

– розробка прогнозу ринкової кон'юнктури і прогнозу реалізації продукції;

– розрахунок й обґрунтування фінансового кошторису збуту;

– проектування й апробація норм збуту;

– вибір альтернативних каналів розподілу* продукції;

– створення торгових комунікацій**;

– розробка форм звітності зі збуту;

– моделювання процесу продажу й кінцевих результатів збутових операцій.

**Канали розподілу* – альтернативні способи розподілу продукції виробника. Виробник може вибрати один із п'яти варіантів:

1) виробник → проміжний чи кінцевий споживач;

2) виробник → оптовик → споживач;

3) виробник → оптовик → роздрібний торгівець → споживач;

4) виробник → брокер*** (комісіонер), консигнатор чи агент****

→ оптовик → роздрібний торгівець → споживач;

5) виробник → брокер (комісіонер), консигнатор чи агент → роздрібний торгівець → споживач.

***Комунікація* – система налагодженого обміну інформацією з ринками збуту продукції, яка дає можливість виробникам пристосовуватися до змінюваних ринкових умов і досягати своїх цілей.

****Брокер* – посередник при укладанні угод між продавцями й покупцями товарів, цінних паперів, валют тощо.

*****Агент* – постійний представник виробника при продажу його продукції (ціни й умови визначає виробник).

⁴*Логотип* – літера (буква, знак) чи літери, які позначають повну або скорочену назву підприємства, марки виробів чи їх групи.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 5

Тема: Бізнес-план: виробничий план діяльності підприємства.

Мета: навчитися розробляти п'яту частину бізнес-плану.

П'ята частина бізнес-плану **“Виробничий план діяльності підприємства”** містить такі складові частини:

1. План виробництва продукції.

Указується загальний план випуску продукції на наступні три роки в натуральних одиницях.

2. Опис виробничого процесу та пропозиції щодо його вдосконалення.

Перераховуються етапи виробничого процесу та подається їхній опис.

Рис. 5. Алгоритм процесу вирощування кімнатних рослин

Рис. 6. Алгоритм процесу приготування ресторанних страв

3. Наявність та використання виробничих потужностей за видами продукції (товарів, робіт, послуг).

Заповнюється табл. 9.

4. Техніко-технологічні проблемні питання, які вимагають вирішення.

До таких проблемних питань можуть належати: моральна або фізична зношеність обладнання, його недостатня кількість, часті потреби ремонту тощо.

5. Заходи щодо забезпечення якості продукції (товарів, робіт, послуг).

Такими заходами є перевірка працівниками різних параметрів продукції на відповідність їх установленим нормам та вимогам.

6. Розширення та реконструкція діючих виробництв.

Наводиться план, якщо такі дії в майбутньому передбачаються.

7. Будівництво та введення в експлуатацію нових потужностей.

Наводиться план, якщо такі дії в майбутньому передбачаються.

8. Перелік, джерела та терміни одержання необхідного обладнання, засобів механізації й автоматизації для збільшення потужностей.

Якщо підприємство планує збільшувати потужності, то наводиться їхня характеристика.

9. Терміни модернізації та капітального ремонту обладнання.

Наводиться план дій.

10. Заплановані затрати на ці цілі та терміни їх окупності.

Указуються суми, необхідні для реалізації пунктів 6–9 та приблизні терміни їх окупності.

11. Виробнича кооперація¹ та використання субпідрядників.

Наводиться опис співпраці з іншими фірмами у сфері спільного виробництва продукції.

12. Заплановані затрати на виробництво конкретних видів продукції чи надання послуг та їх рентабельність.

Указується собівартість виробництва кожного виду продукції й обчислюється їхня рентабельність.

13. Заходи щодо створення необхідних потужностей.

До таких заходів належить купівля, оренда, лізинг машин й обладнання за власні кошти або в кредит.

14. Виконавці плану виробництва.

Наводиться перелік виробничого персоналу із зазначенням їхньої кількості за кожною посадою.

Таблиця 9

Перелік основних засобів підприємства

Група основних засобів	Одиниця виміру	Кількість	Ціна, грн	Загальні витрати, грн	Строк служби, років
Земельні ділянки					
Будинки, споруди та передавальні пристрої					
Машини та обладнання					
Транспортні засоби					
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)					
<i>Разом</i>					

Терміни

¹*Виробнича кооперація* – форма тривалих і стійких зв'язків між господарсько самостійними підприємствами, зайнятими спільним виготовленням визначеної продукції на основі спеціалізації їх виробництва.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 6

Тема: Бізнес-план: організаційний план діяльності підприємства.

Мета: навчитися розробляти шосту частину бізнес-плану.

Шоста частина бізнес-плану “*Організаційний план діяльності підприємства*” містить такі складові частини:

1. Стратегія управління підприємством.

Наводиться перелік управлінських посад й окреслюється сфера їх охоплення.

2. Організаційна структура підприємства¹.

Зображається рисунок із зазначенням усіх посад та їхньої кількості.

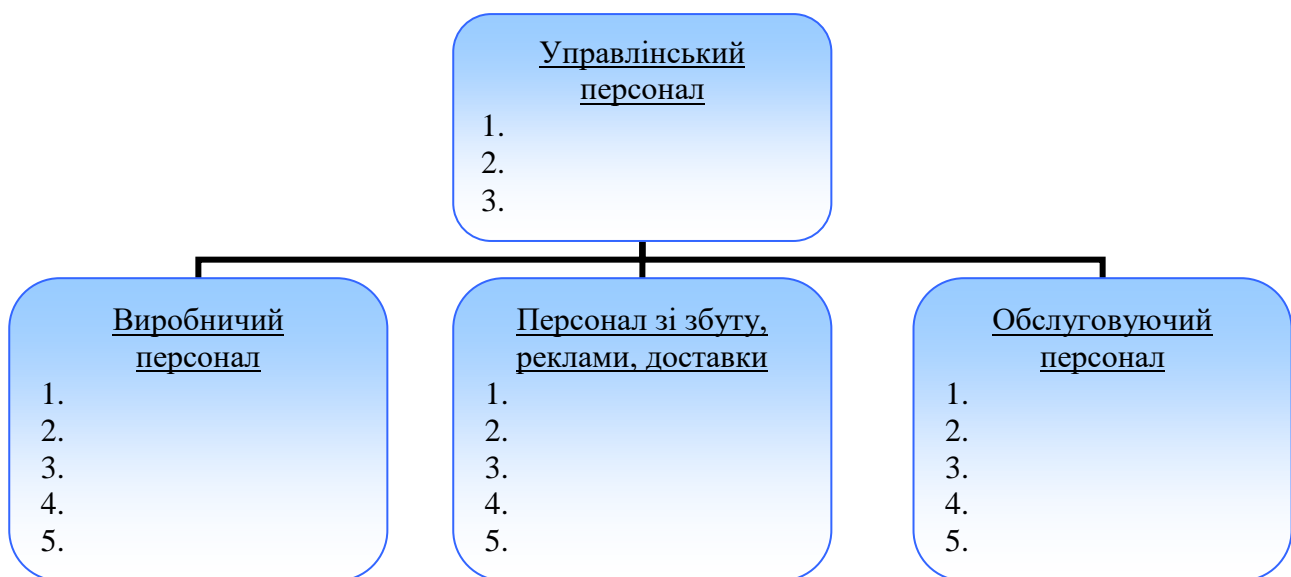

Рис. 7. Типова організаційна структура підприємства

3. Власники підприємства й основний керівний склад.

Наводиться перелік власників та керівництва фірми.

4. Трудові ресурси.

Заповнюються табл. 10–11.

Таблиця 10

Характеристика чисельного складу працівників і перспективи його зміни

Група працівників	2010	2011	2012
Управлінський персонал			
Обслуговуючий персонал			
Виробничий персонал			
Персонал зі збуту, реклами, доставки			
Разом			

Таблиця 11

Характеристика складу працівників за освітою та віком

Рік	Посада працівника	Освіта				Вік, років			
		середня	середня спеціальна	незакінчена вища	вища	до 30	31–40	41–50	понад 50
2010									

5. Залучення спеціалістів зі сторони.

Спеціалісти зі сторони запрошуються тимчасово для надання консультацій, проведення майстер-класів тощо.

6. Підготовка та перепідготовка кадрів.

Описується перелік необхідних заходів: проведення майстер-класів, відвідування виставок та курсів підвищення кваліфікації, стажування (в межах країни і за кордоном) тощо.

7. Оплата праці та методи стимулювання.

Заповнюються табл. 12–13.

Таблиця 12

Розмір заробітної плати та премій за посадами працівників, грн

Посада працівника	Середня заробітна плата за місяць			Середній розмір премій за місяць		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012

8. Затрати на оплату праці, підготовку та перепідготовку кадрів.

Заповнюється табл. 14.

9. Перспективи зміни (розвитку) організації діяльності підприємства.

Описується потреба зміни (збільшення чи зменшення) кількості працівників у майбутньому.

Терміни

¹Кожне підприємство самостійно визначає свою організаційну структуру, встановлює чисельність працівників і штатний розпис. Підприємство може складатися з виробничих структурних підрозділів (виробництв, цехів, відділень, дільниць, бригад, бюро, лабораторій тощо), а також функціональних структурних підрозділів апарату управління (управлінь, відділів, бюро, служб тощо).

Обов'язкові вирахування із заробітної плати (на рік), грн

№ з/п	Посада	Посадовий оклад	Премія	Усього нарахувань	Утримується					До виплати
					Пенсійний (2 %)	Безробіття (0,5 %)	Соц. страх. (1 %)	Податок на доходи фіз. осіб (15 % від залишку)	Усього утримань	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Управлінський персонал									
	Обслуговуючий персонал									
	<i>Разом управлінський та обслуговуючий</i>									
	Виробничий персонал									
	<i>Разом виробничий</i>									
	Персонал зі збуту, реклами, доставки									
	<i>Разом персонал зі збуту, реклами, доставки</i>									
	<i>Разом</i>									
	Формули розрахунку			3+4	5*0,02	5*0,005	5*0,01	(5-6-7-8)*0,15	6+7+8+9	5-10

Таблиця 14

Річний фонд оплати праці, грн

Вид платежу	Ставка, %	Управлінський та обслуговуючий персонал	Виробничий персонал	Персонал зі збуту, реклами, доставки	Разом
Заробітна плата працівників					
Обов'язкові нарахування на заробітну плату:					
– пенсійний фонд	33,2				
– фонд соціального страхування	1,5				
– фонд страхування на випадок безробіття	1,3				
– фонд страхування від нещасних випадків	0,2				
<i>Разом</i>					

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 7

Тема: Бізнес-план: фінансовий план діяльності підприємства.

Мета: навчитися розробляти сьому частину бізнес-плану.

Сьома частина бізнес-плану “Фінансовий план діяльності підприємства” містить такі складові частини:

1. Сума засобів для реалізації проекту.

Указується необхідна сума для відкриття бізнесу.

2. Джерела одержання грошових засобів.

Заповнюється табл. 15.

Таблиця 15

Програма інвестиційних вкладень підприємства

Запланований захід	Термін виконання	Необхідні кошти на реалізацію, грн	Джерело отримання	Умова отримання (% річних)
Оренда приміщення				
Ремонт й оформлення приміщення				
Придбання обладнання й оснащення				
Витрати на монтаж обладнання				
Придбання меблів та канцелярського приладдя				
Закупівля сировини				
Страховий поліс				
Реклама				
Інші (вказати, які саме)				
<i>Разом</i>				

3. Терміни повернення позик та процентів на них.

Наводиться характеристика укладеної підприємством кредитної угоди.

4. Результати фінансових показників підприємства.

Подається суми за три роки таких показників:

– дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);

– собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг).

5. Прогноз прибутків та збитків.

Заповнюється табл. 16 згідно з певним алгоритмом⁶.

Таблиця 16

Прогнозний звіт про прибутки і збитки підприємства, грн

Показники	2010	2011	2012
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)			
Податок на додану вартість (20 %)			
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ¹			
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг):			
– сировина та матеріали;			
– заробітна плата і премії виробничого персоналу з нарахуваннями;			
– оренда і страхування майна;			
– амортизація ² приміщень, обладнання;			
– комунальні послуги;			
– транспортні витрати;			
– інші витрати (вказати, які саме)			
Валовий прибуток (збиток) ³			
Адміністративні витрати ⁴ :			
– заробітна плата і премії управлінського й обслуговуючого персоналу з нарахуваннями;			
– телефон;			
– амортизація й утримання офісу;			
– інші витрати (вказати, які саме)			
Витрати на збут ⁵ :			
– заробітна плата і премії персоналу зі збуту, реклами, доставки з нарахуваннями;			
– реклама і просування;			
– витрати на відрядження;			
– інші витрати (вказати, які саме)			
Витрати на виплату банківського кредиту та процентів на нього			
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування (прибуток/збиток)			
Податок на прибуток від звичайної діяльності (25 %)			
Чистий прибуток/збиток			

Терміни

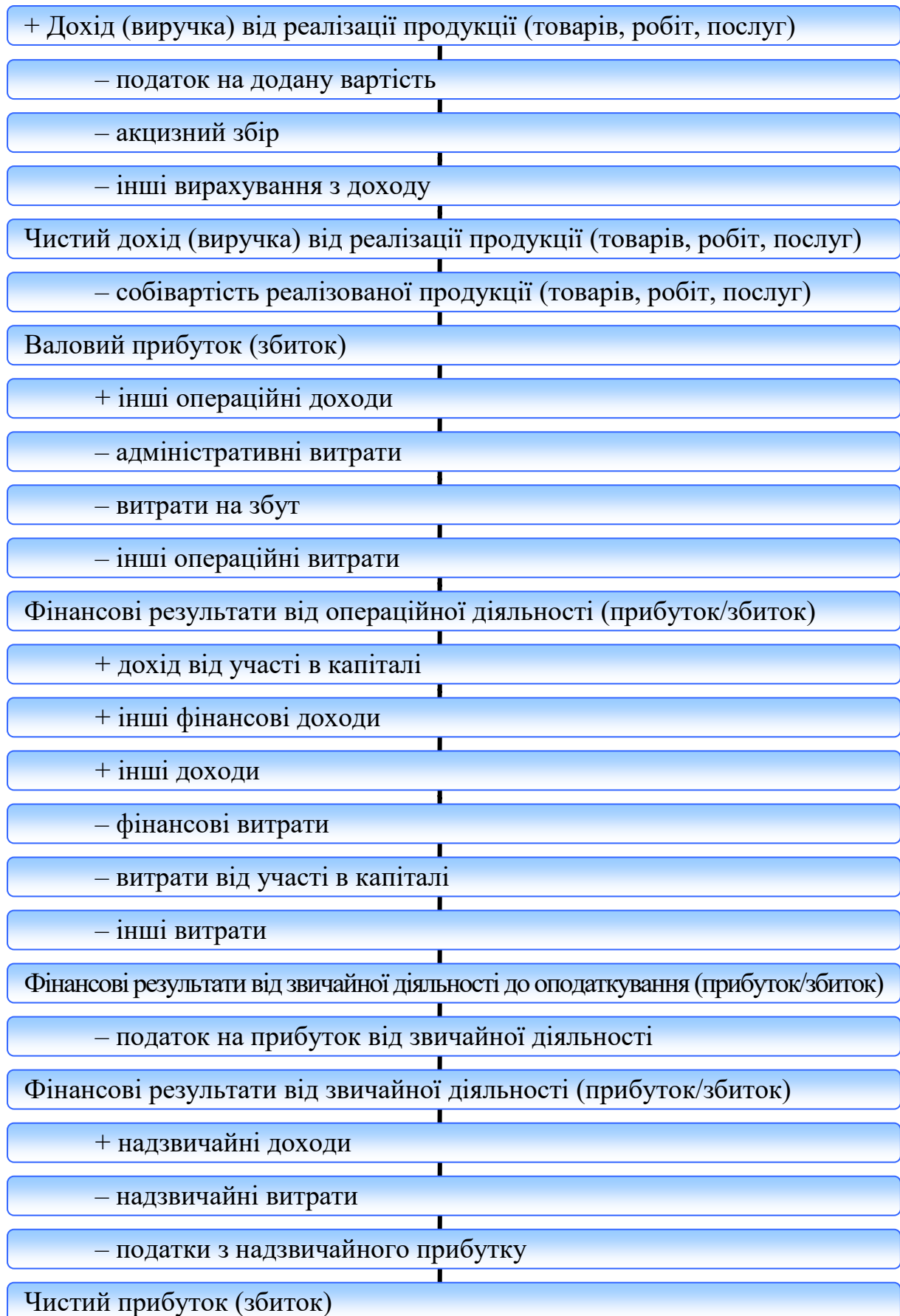
¹*Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)* визначається шляхом вирахування з доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) відповідних податків, зборів, знижок тощо.

²*Амортизація* – поступове зношування основних засобів (обладнання, будівель, споруд) і перенесення їхньої вартості в міру зносу на собівартість продукції, що виробляється, з метою подальшого відшкодування зносу основних засобів.

³*Валовий прибуток (збиток)* розраховується як різниця між чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг).

⁴*Адміністративні витрати* – загальногосподарські витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства.

⁵*Витрати на збут* – витрати підприємства, пов'язані з реалізацією продукції, тобто витрати на утримання підрозділів, що займаються збутом продукції, рекламою, доставкою продукції споживачам тощо.

⁶**Рис. 8.** Алгоритм обчислення фінансових результатів згідно з положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 3 “Звіт про фінансові результати”

ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ ІЗ КУРСУ

Максимальна оцінка за кожну практичну роботу (частину бізнес-плану) – 5 балів. Помилки оцінюються в 0,1–0,3 бала (див. табл. 17).

Таблиця 17

Оцінювання помилок у бізнес-плані

Вид помилки	Оцінювання
Відсутня нумерація сторінок у змісті	0,3
Відсутня нумерація сторінок у тексті	0,3
Відсутня назва підрозділу	0,1
Незакінчена назва підрозділу	0,1
Відсутній зміст підрозділу	0,3
Неточність у тексті	0,3
Неправильно вказано код КВЕД	0,1
Відсутні числові дані в тексті або в таблиці	0,3
Неправильно заокруглені числові дані в тексті або в таблиці	0,3
Неправильно вжито термін	0,1
Відсутній рисунок	0,3
Відсутня таблиця	0,5
Відсутнє посилання на таблицю	0,1
Відсутній номер таблиці	0,1
Відсутня назва таблиці	0,1
Назва таблиці вказана над номером	0,1
Назва таблиці на одній сторінці, а таблиця – на іншій	0,1
Неправильне оформлення перенесення таблиці	0,3
Неправильне внесення числових даних у таблицю за 1 / 2 / 3 роки	0,1 / 0,2 / 0,3
Невідповідність даних однієї таблиці іншій за 1 / 2 / 3 роки	0,1 / 0,2 / 0,3
Подання в комірці таблиці поряд із числовими даними одиниць вимірювання	0,1
Невчасне представлення роботи	0,2

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНОГО ЗАВДАННЯ (ІНДЗ)

Індивідуальне навчально-дослідне завдання полягає в написанні реферату на тему *“Лауреати Нобелівської премії з економіки _____ року”*. Конкретний рік студенти отримують із додатка В згідно з порядковим номером у журналі.

Складові частини реферату відображено в табл. 18.

Таблиця 18

Складові частини реферату

Складова частина реферату	Кількість сторінок
Титульна сторінка	1
Зміст	1
Вступ	1
Розділ 1. Біографічні відомості	4
Розділ 2. Основні наукові положення	4
Розділ 3. Перелік публікацій	1
Висновки	1
Список використаної літератури	1
<i>Разом</i>	<i>14</i>

Перелік публікацій оформляється у вигляді табл. 19.

Таблиця 19

Перелік публікацій

№ з/п	Рік видання	Назва	Вид видання (стаття, книга, підручник тощо)	Співавтори

Література: [15; 16; 17; 20].

ЗАКОНОДАВСТВО У СФЕРІ ПІДПРИЄМНИЦТВА

ЗАКОН УКРАЇНИ

“Про державну підтримку малого підприємництва”

Цей Закон визначає правові засади державної підтримки суб'єктів малого підприємництва незалежно від форми власності з метою якнайшвидшого виходу із економічної кризи та створення умов для розширення впровадження ринкових реформ в Україні.

Стаття 1. Поняття суб'єктів малого підприємництва

Суб'єктами малого підприємництва є:

фізичні особи, зареєстровані у встановленому законом порядку як суб'єкти підприємницької діяльності;

юридичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, в яких середньо-облікова чисельність працюючих за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та обсяг річного валового доходу не перевищує 70 млн гривень.

Середньооблікова чисельність працюючих визначається з урахуванням усіх працівників, у тому числі тих, що працюють за договорами та за сумісництвом, а також працівників представництв, філій, відділень та інших відокремлених підрозділів.

Стаття 2. Сфера дії Закону

Дія цього Закону поширюється на суб'єктів малого підприємництва незалежно від форми власності, у тому числі тих, що здійснюють діяльність у галузі сільського господарства.

Дія цього Закону не поширюється на довірчі товариства, страхові компанії, банки, ломбарди, інші фінансово-кредитні та небанківські фінансові установи, суб'єктів підприємницької діяльності, які провадять діяльність у сфері грального бізнесу, здійснюють обмін іноземної валюти, які є виробниками та імпортерами підакцизних товарів, а також суб'єктів підприємницької діяльності, у статутному фонді яких частка вкладів, що належить юридичним особам – засновникам та учасникам цих суб'єктів, які не є суб'єктами малого підприємництва, перевищує 25 відсотків.

Стаття 3. Законодавство України про державну підтримку малого підприємництва

Відносини щодо державної підтримки малого підприємництва регулюються цим Законом, Законом України “Про підприємництво” та іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 4. Мета державної підтримки малого підприємництва

Метою державної підтримки малого підприємництва є:

1) створення умов для позитивних структурних змін в економіці України;

2) сприяння формуванню і розвитку малого підприємництва, становлення малого підприємництва як провідної сили в подоланні негативних процесів в економіці та забезпечення сталого позитивного розвитку суспільства;

3) підтримка вітчизняних виробників;

4) формування умов для забезпечення зайнятості населення України, запобігання безробіттю, створення нових робочих місць.

Стаття 5. Основні напрями державної підтримки малого підприємництва

Державна підтримка малого підприємництва здійснюється за такими напрямками:

1) формування інфраструктури підтримки і розвитку малого підприємництва, організація державної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для суб'єктів малого підприємництва;

2) встановлення системи пільг для суб'єктів малого підприємництва;

3) запровадження спрощеної системи оподаткування, бухгалтерського обліку та звітності;

4) фінансово-кредитна підтримка малого підприємництва;

5) залучення суб'єктів малого підприємництва до виконання науково-технічних і соціально-економічних програм, здійснення поставки продукції (робіт, послуг) для державних та регіональних потреб.

Стаття 6. Органи, що здійснюють підтримку малого підприємництва

Державна підтримка малого підприємництва здійснюється Кабінетом Міністрів України, центральним органом виконавчої влади з питань регуляторної політики та підприємництва, іншими центральними органами виконавчої влади.

Кабінет Міністрів України в межах своїх повноважень сприяє розвитку малого підприємництва, спрямовує, координує і контролює діяльність органів виконавчої влади, які забезпечують проведення державної політики щодо його підтримки.

Центральний орган виконавчої влади з питань регуляторної політики та підприємництва в межах своїх повноважень бере участь у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики розвитку малого підприємництва.

Верховна Рада Автономної Республіки Крим та Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування на підставі Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва в Україні в межах своєї компетенції розробляють, погоджують та затверджують відповідні програми підтримки малого підприємництва та контролюють їх виконання.

На основі визначених пріоритетів Верховна Рада Автономної Республіки Крим та Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування відповідно до своєї компетенції:

готують пропозиції про встановлення для суб'єктів малого підприємництва податкових та інших пільг;

приймають рішення про виділення та використання коштів відповідних бюджетів та позабюджетних коштів для підтримки малого підприємництва;

сприяють діяльності об'єднань суб'єктів малого підприємництва;

сприяють залученню суб'єктів малого підприємництва до виконання науково-технічних і соціально-економічних програм, здійснення поставок продукції (робіт, послуг) для державних та регіональних потреб.

Стаття 7. Програми підтримки малого підприємництва

Підтримка малого підприємництва здійснюється відповідно до Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва в Україні, програми підтримки малого підприємництва в Автономній Республіці Крим, регіональних та місцевих програм підтримки малого підприємництва, які затверджуються відповідно до законодавства.

Програми підтримки малого підприємництва включають положення про:

фінансово-кредитну та інвестиційну підтримку суб'єктів малого підприємництва;

забезпечення участі суб'єктів малого підприємництва у виконанні поставок для державних, регіональних та місцевих потреб;

вдосконалення нормативно-правової бази у сфері підприємницької діяльності;

сприяння створенню інфраструктури розвитку малого підприємництва;

пропозиції щодо встановлення системи пільг для суб'єктів малого підприємництва, у тому числі пом'якшення податкової політики;

допомогу в матеріально-технічному та інформаційному забезпеченні.

Фінансове забезпечення виконання відповідних програм підтримки малого підприємництва провадиться за рахунок Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів, позабюджетних коштів, у тому числі коштів, одержаних від приватизації державного і відчуження комунального майна, та інших джерел фінансування, не заборонених законом.

Обсяг щорічних асигнувань на державну підтримку малого підприємництва визначається у видатковій частині Державного бюджету України та Державній програмі приватизації. Розпорядником цих коштів є центральний орган виконавчої влади з питань регуляторної політики та підприємництва. Контроль за цільовим використанням цих коштів здійснюється Рахунковою палатою та органами державної контрольно-ревізійної служби.

Стаття 8. Національна програма сприяння розвитку малого підприємництва

Національна програма сприяння розвитку малого підприємництва в Україні є комплексом заходів, спрямованих на реалізацію державної політики щодо вирішення проблем розвитку малого підприємництва. Національна програма сприяння розвитку малого підприємництва в Україні затверджується Верховною Радою України шляхом прийняття відповідного закону.

Заходи щодо реалізації Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва в Україні щорічно затверджуються Кабінетом Міністрів України, а обсяги їх бюджетного фінансування затверджуються Верховною Радою України в Законі України про Державний бюджет України на черговий рік.

Кабінет Міністрів України щорічно разом з проектом Закону України про Державний бюджет України подає на розгляд Верховної Ради України інформацію про стан виконання Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва в Україні та обґрунтування виділення коштів на виконання заходів щодо реалізації зазначеної Програми в наступному бюджетному році із зазначенням джерел фінансування.

Відбір проектів по реалізації Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва в Україні здійснюється на конкурсних засадах. Положення про проведення конкурсів проектів затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 9. Програма підтримки малого підприємництва в Автономній Республіці Крим, регіональні та місцеві програми підтримки малого підприємництва

Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві органи виконавчої влади та виконавчі органи місцевого самоврядування, виходячи з своїх потреб і можливостей відповідно до визначених у Національній програмі сприяння розвитку малого підприємництва в Україні пріоритетів, розробляють програму підтримки малого підприємництва в Автономній Республіці Крим, регіональні та місцеві програми підтримки малого підприємництва.

Програма підтримки малого підприємництва в Автономній Республіці Крим, регіональні та місцеві програми підтримки малого підприємництва затверджуються відповідно Верховною Радою Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування.

Стаття 10. Формування інфраструктури підтримки і розвитку малого підприємництва

Державна підтримка малого підприємництва щодо формування його інфраструктури здійснюється шляхом створення та забезпечення діяльності мережі бізнес-центрів, бізнес-інкубаторів тощо.

Основними завданнями таких організацій є:

консультування з питань законодавства України;

надання інформації щодо здійснення державної підтримки суб'єктів малого підприємництва;

надання інформації щодо наявності в регіоні необхідності використання товарів (послуг), що виготовляються суб'єктами малого підприємництва, які розташовані на території регіону;

підвищення рівня кваліфікації управлінського персоналу суб'єктів малого підприємництва.

Стаття 11. Спрощена система оподаткування, бухгалтерського обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва

Для суб'єктів малого підприємництва в порядку, встановленому законодавством України, може застосовуватися спрощена система оподаткування, бухгалтерського обліку та звітності, яка передбачає:

заміну сплати встановлених законодавством податків і зборів (обов'язкових платежів) сплатою єдиного податку;

застосування спрощеної форми бухгалтерського обліку та звітності.

Порядок ведення спрощеної системи бухгалтерського обліку та звітності визначається Кабінетом Міністрів України.

Спрощена система оподаткування, бухгалтерського обліку та звітності може застосовуватися поряд з діючою загальною системою оподаткування, бухгалтерського обліку та звітності, передбаченою законодавством, на вибір суб'єкта малого підприємництва.

Стаття 12. Участь суб'єктів малого підприємництва у виконанні науково-технічних і соціально-економічних програм, здійсненні поставок продукції (робіт, послуг) для державних і регіональних потреб

З метою забезпечення гарантованого ринку збуту для суб'єктів малого підприємництва, розширення виробничих потужностей передбачаються такі форми підтримки малого підприємництва:

забезпечення участі суб'єктів малого підприємництва в державних та регіональних соціально-економічних, інвестиційних, екологічних та інших програмах;

залучення суб'єктів малого підприємництва до формування, розміщення і виконання на договірній основі державних та регіональних замовлень на виконання робіт, надання послуг для задоволення державних та регіональних потреб.

Участь суб'єктів малого підприємництва в державних та регіональних програмах, залучення їх до виконання державних та регіональних замовлень здійснюються на конкурсних засадах.

Стаття 13. Фінансово-кредитна підтримка суб'єктів малого підприємництва

Фінансове забезпечення реалізації державної політики у сфері підтримки малого підприємництва здійснюють відповідно до своєї компетенції на загальнодержавному рівні Український фонд підтримки підприємництва, на регіональному рівні – регіональні фонди підтримки підприємництва, на місцевому рівні – місцеві фонди підтримки підприємництва.

Регіональні та місцеві фонди підтримки підприємництва є юридичними особами, засновниками яких можуть бути місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, Український фонд підтримки підприємництва, юридичні та фізичні особи.

Кошти Українського фонду, регіональних та місцевих фондів підтримки підприємництва формуються за рахунок бюджетних коштів, коштів, одержаних від приватизації державного та відчуження комунального майна, добровільних внесків фізичних і юридичних осіб, у тому числі іноземних, та інших коштів.

Зазначені фонди є неприбутковими організаціями.

Фінансова підтримка малого підприємництва здійснюється зазначеними фондами за передбаченими відповідними програмами напрямами через уповноважені банки, які визначаються за результатами тендеру.

Порядок створення та функціонування Українського фонду підтримки підприємництва визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 14. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Закони та інші нормативно-правові акти, введені в дію до набрання чинності цим Законом, діють у частині, що не суперечить цьому Закону.

3. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

підготувати та внести на розгляд Верховної Ради України законопроекти щодо приведення законів України у відповідність із цим Законом;

прийняти нормативно-правові акти, що впливають з цього Закону;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність з цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність з цим Законом.

Президент України
м. Київ, 19 жовтня 2000 року
N 2063-III

Л. КУЧМА

ЗАКОН УКРАЇНИ

“Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні”

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Затвердити Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні (додається).
2. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.
3. Кабінету Міністрів України щорічно розробляти заходи щодо реалізації Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва в Україні і передбачати виділення відповідних коштів на їх реалізацію під час розробки проектів Закону України про Державний бюджет України та Державної програми економічного та соціального розвитку України на черговий рік.

Президент України
м. Київ, 21 грудня 2000 року
N 2157-III

Л. КУЧМА

Затверджено
Законом України
від 21 грудня 2000 року N 2157-III

НАЦІОНАЛЬНА ПРОГРАМА

сприяння розвитку малого підприємництва в Україні

I. Стан розвитку малого підприємництва в Україні

На сьогодні в Україні існує майже 200 тисяч малих підприємств, працює близько 1 млн. підприємців без створення юридичної особи, майже 40 тис. фермерських господарств.

Всього у малому підприємстві зайнято понад 2,7 млн. чоловік, або 9 відсотків працездатного населення України. У той же час мале підприємство виробляє 11 відсотків загального обсягу виробництва продукції (робіт, послуг) у цілому по Україні, що свідчить про більш ефективне функціонування малого бізнесу порівняно з великим.

Не слід відкидати і міжнародний аспект розвитку малого та середнього підприємництва для України. Рівень розвитку малого підприємництва має сприяти створенню позитивного іміджу України, забезпеченню ефективної ринкової економіки з метою її інтеграції в

європейську та світову економічні системи. Створення сприятливого підприємницького клімату в Україні повинно стати запорукою консолідації зусиль щодо удосконалення рівня відносин і співпраці з донорськими організаціями та участі у міжнародних проектах. Державна політика в цій сфері спрямована на приєднання України до міжнародних програм, підписання двосторонніх та багатосторонніх міждержавних і міжвідомчих угод щодо підтримки малого підприємництва.

Основними чинниками, які заважають розвитку малого підприємництва, є:

відсутність чітко сформульованої через систему правових актів державної політики у сфері підтримки малого підприємництва;

збільшення адміністративних бар'єрів (реєстрація, ліцензування, сертифікація, системи контролю і дозвільної практики, регулювання орендних відносин тощо);

відсутність реальних та дієвих механізмів фінансово-кредитної підтримки;

надмірний податковий тиск і обтяжлива система звітності;

невпевненість підприємців у стабільності умов ведення бізнесу;

надмірне втручання органів державної влади в діяльність суб'єктів господарювання.

Проте темпи зростання малого підприємництва в Україні свідчать про його достатній внутрішній потенціал, а результати аналізу розвитку в умовах ринкових реформ – про необхідність формування та проведення державної політики щодо підтримки малого підприємництва, що відповідає стратегічним векторам розвитку економіки.

Все це зумовило необхідність прийняття Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва в Україні (далі – Програма).

II. Мета і основні завдання Програми

Програму розроблено на підставі положень Закону України “Про державну підтримку малого підприємництва” і виходячи з важливого значення розвитку малого підприємництва для економіки України.

Метою Програми є створення належних умов для реалізації конституційного права на підприємницьку діяльність, а також підвищення добробуту громадян країни шляхом залучення широких верств населення до такої діяльності.

Основними завданнями Програми є:

створення державної системи забезпечення розвитку та підтримки малого підприємництва;

створення належних умов розвитку малого підприємництва в регіонах;

сприяння створенню нових робочих місць суб'єктами малого підприємництва;

підтримка ділової та інвестиційної активності, розвиток конкуренції на ринку товарів та послуг;

залучення до підприємницької діяльності жінок, молоді, пенсіонерів та інших верств населення;

активізація фінансово-кредитних та інвестиційних механізмів, пошук нових форм фінансово-кредитної підтримки малого підприємництва;

формування регіональної інфраструктури розвитку та підтримки малого підприємництва;

створення умов для розвитку малого підприємництва у виробничій сфері, у тому числі на базі реструктуризованих підприємств.

III. Основні напрями Програми

Програма спрямована на реалізацію державної політики щодо вирішення проблем розвитку малого підприємництва. Основними напрямами Програми є:

вдосконалення нормативно-правової бази у сфері підприємницької діяльності;

формування єдиної державної регуляторної політики у сфері підприємницької діяльності;

активізація фінансово-кредитної та інвестиційної підтримки малого підприємництва;

сприяння створенню інфраструктури розвитку малого підприємництва;

впровадження регіональної політики сприяння розвитку малого підприємництва.

1. Вдосконалення нормативно-правової бази у сфері підприємницької діяльності

Сьогодні Україна має велику кількість нормативних актів, значна частина яких регулює саме підприємницьку діяльність. Проте нормативне регулювання підприємницької діяльності залишається надто складним. Відсутність системності породила багато дублюючих правових норм, закріплених у нормативних актах різної юридичної сили. Нагромадження зайвих регулюючих документів значно ускладнює як початок, так і здійснення підприємницької діяльності.

Тому одним з напрямів Програми є максимальне спрощення юридичних процедур у правовідносинах “держава – підприємець”.

Адміністрування підприємництва повинно займати якомога менше часу і коштів. Економічна ситуація в Україні вимагає ще більшого спрощення та здешевлення процедур реєстрації, реорганізації та ліквідації суб'єктів підприємницької діяльності.

Створення законодавчої бази має на меті забезпечення належних умов для формування сприятливого правового середовища і є підставою для стабільного розвитку суб'єктів малого підприємництва.

Шляхами вдосконалення правового забезпечення розвитку малого підприємництва є:

створення дієвих механізмів захисту прав і свобод підприємців;

гармонізація українського законодавства з законодавством Європейського Союзу та СНД;

забезпечення законодавчої гарантії незмінності та довготривалості державної політики щодо підтримки малого підприємництва;

розробка нормативно-правової бази, яка регулює відносини між державою та підприємцями, роботодавцями і найманими працівниками, у тому числі і для забезпечення їх соціального захисту, встановлює норми і правила здійснення підприємницької діяльності, регламентує діяльність органів державної влади, їх посадових осіб щодо виконання ними відповідних повноважень у сфері розвитку малого підприємництва;

вдосконалення функціональної та організаційної структури центральних та місцевих органів виконавчої влади в частині забезпечення розвитку і державної підтримки малого підприємництва.

Системне здійснення практичних заходів у цій сфері повинно забезпечити стабільну нормативно-правову основу для ефективного розвитку підприємницької діяльності. Незмінність єдиних для всіх суб'єктів підприємницької діяльності взаємовідносин протягом тривалого часу є однією з найголовніших умов поживлення економічної ситуації в Україні.

2. Формування єдиної державної регуляторної політики у сфері підприємницької діяльності

Запровадження цілеспрямованої, послідовної та передбачуваної єдиної державної регуляторної політики у сфері підприємницької діяльності – одне з головних завдань Програми.

Впровадження її в Україні спрямовано на істотне вдосконалення практики регулювання діяльності суб'єктів підприємництва, перегляд існуючих регуляторних актів щодо їх доцільності в нових економічних умовах, запровадження процедури їх публічного обговорення, визначення ефективності регуляторних актів, що розробляються, та оцінки економічних і соціальних результатів їх впровадження.

Впровадження державної регуляторної політики забезпечується шляхом:

координації діяльності органів різних рівнів виконавчої влади з планування регуляторної діяльності, підготовки проектів регуляторних актів із застосуванням процедури публічного обговорення;

визначення ефективності проектів регуляторних актів та оцінки економічних і соціальних результатів їх впровадження;

удосконалення законодавства з метою зменшення надмірного державного втручання у сферу підприємництва;

висвітлення проблем реалізації регуляторної політики у засобах масової інформації, забезпечення гласності у процесі підготовки проектів нормативних актів шляхом залучення об'єднань підприємців, громадян України до розроблення та їх обговорення;

проведення аналізу запровадження регуляторних актів та оприлюднення стану їх реалізації у підприємницькій діяльності;

вдосконалення дозвільної системи у сфері підприємництва, спрощення процедури державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності.

Заходи щодо впровадження державної регуляторної політики спрямовані на забезпечення системності, послідовності та координованості дій з розроблення та впровадження регуляторних актів, урахування пропозицій громадськості при їх опрацюванні. Все це спрямовано на досягнення оптимального державного регулювання діяльності суб'єктів підприємництва.

3. Активізація фінансово-кредитної та інвестиційної підтримки малого підприємництва

Одним із головних напрямів Програми є створення умов для побудови дієвої та ефективної фінансово-кредитної системи підтримки діяльності суб'єктів малого підприємництва.

Ситуація, що склалася з фінансуванням малого підприємництва, вимагає невідкладної побудови небанківського фінансово-кредитного сектора, спрямованого виключно на малий бізнес і самозайнятність населення. Отже, фінансово-кредитна підтримка малого підприємництва спрямована на:

формування мережі регіональних фондів підтримки підприємництва та кредитно-гарантійних установ;

розроблення та запровадження ефективних кредитно-гарантійних механізмів мікрокредитування суб'єктів малого підприємництва;

створення та підтримку фінансових інститутів, які працюють на розвиток малого підприємництва.

4. Сприяння створенню інфраструктури розвитку малого підприємництва

Формування розвинутої інфраструктури малого підприємництва – одне з завдань Програми, яке спрямовано на створення спеціалізованої інфраструктури по всіх регіонах України, орієнтованої на потреби малого підприємництва.

Для сталого розвитку малого підприємництва необхідно продовжити зусилля по впровадженню та реалізації потенціалу працюючих інститутів і елементів інфраструктури до якісно нового стану, відповідно до вимог ринкової економіки.

Метою Програми в цьому напрямі є створення:

системи інформаційного та консультаційного обслуговування малого підприємництва, спеціалізованих фірм, що надають послуги малим підприємствам (бухгалтерські та аудиторські фірми, рекламні агентства тощо);

бізнес-центрів та центрів розвитку малих підприємств, бізнес-інкубаторів, виробничих та технологічних парків;

навчальних центрів з підготовки та перепідготовки спеціалістів для роботи на малих підприємствах, формування економічних знань і набуття практичних навичок роботи в умовах ринкової економіки;

системи підготовки підприємців-початківців, підготовки та підвищення кваліфікації управлінських кадрів сфери підприємництва та державних службовців з основ підприємницької діяльності.

5. Впровадження регіональної політики сприяння розвитку малого підприємництва

Основною умовою реалізації Програми є спрямування дій місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування на створення та підтримку сприятливого середовища для розвитку підприємництва як основного чинника структури регіональної економіки.

Основними умовами цього процесу є:

впровадження дієвих механізмів взаємодії органів влади з громадськими організаціями підприємців на основі соціального партнерства;

розробка та реалізація регіональних та місцевих програм розвитку малого підприємництва.

Взаємодія місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з підприємцями забезпечується шляхом сприяння формуванню громадських колегій і координаційних рад з питань розвитку малого підприємництва та залучення до участі у формуванні

і реалізації державної політики регіональних та галузевих об'єднань підприємців.

Регіональні програми спрямовуються на комплексне вирішення питань розвитку та підтримки малого підприємництва в межах повноважень місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, а саме:

вдосконалення нормативно-правової бази, фінансово-кредитного забезпечення, зменшення податкового тиску у сфері малого підприємництва і насамперед з метою підтримки малих підприємств, що здійснюють свою діяльність у сфері виробництва та науки;

впровадження системи фінансово-кредитної та ресурсної підтримки суб'єктів малого підприємництва, у тому числі створення регіональних гарантійно-кредитних установ, фондів сприяння розвитку малого підприємництва;

сприяння розвитку регіональної інфраструктури підтримки малого підприємництва;

фінансове забезпечення заходів щодо реалізації регіональних програм розвитку підприємництва.

IV. Фінансове забезпечення Програми

Фінансове забезпечення Програми здійснюється за рахунок Державного бюджету України, коштів, одержаних від приватизації державного майна, та інших джерел фінансування, не заборонених законом.

На виконання окремих положень Програми спрямовуються кошти місцевих бюджетів за рішенням відповідних органів місцевого самоврядування.

Обсяг щорічних асигнувань, спрямованих на державну підтримку малого підприємництва, визначається у видатковій частині Державного бюджету України окремим рядком відповідно до Закону України "Про державну підтримку малого підприємництва".

V. Організація та контроль за виконанням Програми

Організація та контроль за виконанням Програми здійснюється Кабінетом Міністрів України.

На виконання Програми Кабінет Міністрів України щорічно розробляє та затверджує заходи щодо реалізації Програми з визначенням змісту, очікуваного результату впровадження, відповідальних за реалізацію, термінів виконання, вартості, а також обсягів бюджетного фінансування і подає їх до Верховної Ради України у порядку, встановленому законодавством.

Координацію діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади, пов'язаної з виконанням Програми, здійснює спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань регуляторної політики та підприємництва, який щорічно звітує Кабінету Міністрів України про стан виконання Програми та передбачених нею заходів.

VI. Реалізація Програми та очікувані результати

Програма передбачає щорічну розробку Кабінетом Міністрів України відповідних заходів щодо її реалізації. Заходи щодо реалізації Програми на 2001 рік є її невід'ємною складовою частиною.

Очікуваними результатами реалізації Програми є прискорення розвитку малого підприємництва, використання його потенційних можливостей, перетворення його на дієвий механізм розв'язання економічних і соціальних проблем, сприяння структурній перебудові економіки, стійка тенденція збільшення кількості малих підприємств, зменшення рівня тіньового обороту у сфері малого підприємництва, збільшення внеску малого підприємництва в економіку України, зміцнення економічної бази регіонів, позитивний вплив на вирішення проблем безробіття, насичення вітчизняного ринку товарами та послугами.

ЗАКОН УКРАЇНИ **“Про інноваційну діяльність”**

Цей Закон визначає правові, економічні та організаційні засади державного регулювання інноваційної діяльності в Україні, встановлює форми стимулювання державою інноваційних процесів і спрямований на підтримку розвитку економіки України інноваційним шляхом.

Згідно із цим Законом державну підтримку одержують суб'єкти господарювання всіх форм власності, що реалізують в Україні інноваційні проекти, і підприємства всіх форм власності, які мають статус інноваційних.

Розділ I **ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ**

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

інновації – новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери;

інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг;

інноваційний продукт – результат науково-дослідної і (або) дослідно-конструкторської розробки, що відповідає вимогам, встановленим цим Законом;

інноваційна продукція – нові конкурентоздатні товари чи послуги, що відповідають вимогам, встановленим цим Законом;

інноваційний проект – комплект документів, що визначає процедуру і комплекс усіх необхідних заходів (у тому числі інвестиційних) щодо створення і реалізації інноваційного продукту і (або) інноваційної продукції;

пріоритетний інноваційний проект – інноваційний проект, що належить до одного з пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, затверджених Верховною Радою України;

інноваційне підприємство (інноваційний центр, технопарк, технополіс, інноваційний бізнес-інкубатор тощо) – підприємство (об'єднання підприємств), що розробляє, виробляє і реалізує інноваційні продукти і (або) продукцію чи послуги, обсяг яких у грошовому вимірі перевищує 70 відсотків його загального обсягу продукції і (або) послуг;

інноваційна інфраструктура – сукупність підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності (фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, юридичні, освітні тощо).

Стаття 2. Законодавство України у сфері інноваційної діяльності

Законодавство України у сфері інноваційної діяльності базується на Конституції України і складається із законів України “Про інвестиційну діяльність”, “Про наукову і науково-технічну діяльність”, “Про наукову і науково-технічну експертизу”, “Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків”, “Про спеціальну економічну зону “Яворів”, цього Закону та інших законодавчих актів, що регулюють суспільні відносини у цій сфері.

Стаття 3. Мета і принципи державної інноваційної політики

1. Головною метою державної інноваційної політики є створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, виробництва та реалізації нових видів конкурентоздатної продукції.

2. Основними принципами державної інноваційної політики є: орієнтація на інноваційний шлях розвитку економіки України; визначення державних пріоритетів інноваційного розвитку; формування нормативно-правової бази у сфері інноваційної діяльності; створення умов для збереження, розвитку і використання вітчизняного науково-технічного та інноваційного потенціалу;

забезпечення взаємодії науки, освіти, виробництва, фінансово-кредитної сфери у розвитку інноваційної діяльності;

ефективне використання ринкових механізмів для сприяння інноваційній діяльності, підтримка підприємництва у науково-виробничій сфері;

здійснення заходів на підтримку міжнародної науково-технологічної кооперації, трансферу технологій, захисту вітчизняної продукції на внутрішньому ринку та її просування на зовнішній ринок;

фінансова підтримка, здійснення сприятливої кредитної, податкової і митної політики у сфері інноваційної діяльності;
сприяння розвитку інноваційної інфраструктури;
інформаційне забезпечення суб'єктів інноваційної діяльності;
підготовка кадрів у сфері інноваційної діяльності.

Стаття 4. Об'єкти інноваційної діяльності

Об'єктами інноваційної діяльності є:
інноваційні програми і проекти;
нові знання та інтелектуальні продукти;
виробниче обладнання та процеси;
інфраструктура виробництва і підприємництва;
організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру і якість виробництва і (або) соціальної сфери;
сировинні ресурси, засоби їх видобування і переробки;
товарна продукція;
механізми формування споживчого ринку і збуту товарної продукції.

Стаття 5. Суб'єкти інноваційної діяльності

Суб'єктами інноваційної діяльності можуть бути фізичні і (або) юридичні особи України, фізичні і (або) юридичні особи іноземних держав, особи без громадянства, об'єднання цих осіб, які провадять в Україні інноваційну діяльність і (або) залучають майнові та інтелектуальні цінності, вкладають власні чи запозичені кошти в реалізацію в Україні інноваційних проектів.

Розділ II

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 6. Державне регулювання інноваційної діяльності

Державне регулювання інноваційної діяльності здійснюється шляхом:
визначення і підтримки пріоритетних напрямів інноваційної діяльності державного, галузевого, регіонального і місцевого рівнів;
формування і реалізації державних, галузевих, регіональних і місцевих інноваційних програм;
створення нормативно-правової бази та економічних механізмів для підтримки і стимулювання інноваційної діяльності;
захисту прав та інтересів суб'єктів інноваційної діяльності;

фінансової підтримки виконання інноваційних проектів;
стимулювання комерційних банків та інших фінансово-кредитних установ, що кредитують виконання інноваційних проектів;
встановлення пільгового оподаткування суб'єктів інноваційної діяльності;
підтримки функціонування і розвитку сучасної інноваційної інфраструктури.

Стаття 7. Повноваження Верховної Ради України, Верховної Ради Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування у сфері інноваційної діяльності

1. Верховна Рада України визначає єдину державну політику у сфері інноваційної діяльності, а саме:

створює законодавчу базу для сфери інноваційної діяльності;

затверджує пріоритетні напрями інноваційної діяльності як окрему загальнодержавну програму або у складі Програми діяльності Кабінету Міністрів України, загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального розвитку, охорони довкілля;

в межах Державного бюджету України визначає обсяг асигнувань для фінансової підтримки інноваційної діяльності.

2. Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласні і районні ради відповідно до їх компетенції:

затверджують регіональні інноваційні програми, що кредитуються з бюджету Автономної Республіки Крим, обласних і районних бюджетів;

визначають кошти бюджету Автономної Республіки Крим, обласних і районних бюджетів для фінансової підтримки регіональних інноваційних програм і доручають Раді міністрів Автономної Республіки Крим, делегують повноваження обласним і районним державним адміністраціям фінансування регіональних інноваційних програм через державні інноваційні фінансово-кредитні установи (їх регіональні відділення) у межах виділених у цих бюджетах коштів;

контролюють фінансування регіональних інноваційних програм за кошти бюджету Автономної Республіки Крим, обласних і районних бюджетів.

3. Представницькі органи місцевого самоврядування – сільські, селищні, міські ради відповідно до їх компетенції:

затверджують місцеві інноваційні програми;

у межах коштів бюджету розвитку визначають кошти місцевих бюджетів для фінансової підтримки місцевих інноваційних програм;

створюють комунальні інноваційні фінансово-кредитні установи для фінансової підтримки місцевих інноваційних програм за кошти місцевих бюджетів, затверджують їх статuti чи положення про них, підпорядковують їх своїм виконавчим органам;

доручають своїм виконавчим органам фінансування місцевих інноваційних програм за рахунок коштів місцевого бюджету через державні інноваційні фінансово-кредитні установи (їх регіональні відділення) або через комунальні інноваційні фінансово-кредитні установи;

затверджують порядок формування і використання коштів комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ;

контролюють фінансування місцевих інноваційних програм за кошти місцевого бюджету через державні інноваційні фінансово-кредитні установи (їх регіональні відділення);

контролюють діяльність комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ.

Стаття 8. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері інноваційної діяльності

Кабінет Міністрів України:

здійснює державне управління та забезпечує реалізацію державної політики у сфері інноваційної діяльності;

готує та подає Верховній Раді України пропозиції щодо пріоритетних напрямів інноваційної діяльності як окрему загальнодержавну програму або в рамках Програми діяльності Кабінету Міністрів України, загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального, національно-культурного розвитку, охорони довкілля;

здійснює заходи щодо реалізації пріоритетних напрямів інноваційної діяльності;

сприяє створенню ефективної інфраструктури у сфері інноваційної діяльності;

створює спеціалізовані державні інноваційні фінансово-кредитні установи для фінансової підтримки інноваційних програм і проектів, затверджує їх статuti чи положення про них, підпорядковує ці установи спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності;

готує та подає Верховній Раді України як складову частину проекту закону про Державний бюджет України на відповідний рік

пропозиції щодо обсягів бюджетних коштів для фінансової підтримки виконання інноваційних проектів через спеціалізовані державні інноваційні фінансово-кредитні установи;

затверджує положення про порядок державної реєстрації інноваційних проектів і ведення Державного реєстру інноваційних проектів;

інформує Верховну Раду України про виконання інноваційних проектів, які кредитувалися за кошти Державного бюджету України, і про повернення до бюджету наданих раніше кредитів.

Стаття 9. Повноваження спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності та інших центральних органів виконавчої влади

1. Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності:

здійснює заходи щодо проведення єдиної науково-технічної та інноваційної політики;

готує і подає Кабінету Міністрів України пропозиції щодо пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, державних інноваційних програм і щодо необхідних обсягів бюджетних коштів для їх кредитування;

координує роботу у сфері інноваційної діяльності інших центральних органів виконавчої влади;

визначає свій окремий підрозділ для кваліфікування інноваційних проектів з метою їх державної реєстрації;

здійснює державну реєстрацію інноваційних проектів і веде Державний реєстр інноваційних проектів;

готує і подає Кабінету Міністрів України пропозиції щодо створення спеціалізованих державних інноваційних фінансово-кредитних установ для фінансової підтримки інноваційних програм і проектів, розробляє статuti чи положення про ці установи;

затверджує порядок формування і використання коштів підпорядкованих йому спеціалізованих державних інноваційних фінансово-кредитних установ і контролює їх діяльність;

доручає державним інноваційним фінансово-кредитним установам здійснення конкурсного відбору пріоритетних інноваційних проектів і здійснення фінансової підтримки цих проектів у межах коштів, передбачених законом про Державний бюджет України на відповідний рік;

організовує підвищення кваліфікації спеціалістів у сфері інноваційної діяльності.

2. Центральні органи виконавчої влади:

здійснюють підготовку пропозицій щодо реалізації інноваційної політики у відповідній галузі економіки, створюють організаційно-економічні механізми підтримки її реалізації;

доручають державним інноваційним фінансово-кредитним установам здійснення конкурсного відбору пріоритетних інноваційних проектів із пріоритетних галузевих напрямів інноваційної діяльності і здійснення фінансової підтримки цих проектів у межах коштів, передбачених законом про Державний бюджет України на відповідний рік.

Стаття 10. Повноваження Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів місцевого самоврядування у сфері інноваційної діяльності

1. Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації (у межах делегованих їм органами місцевого самоврядування повноважень) відповідно до їх компетенції:

розробляють проекти регіональних інноваційних програм і подають їх для затвердження відповідно Верховній Раді Автономної Республіки Крим, обласним і районним радам;

вживають заходів щодо виконання регіональних інноваційних програм;

сприяють інноваційній діяльності у своєму регіоні і створенню сучасної інфраструктури у цій сфері;

залучають підприємства, установи і організації, розташовані на підпорядкованій їм території, за їх згодою, до розв'язання проблем інноваційного розвитку регіонів;

доручають державним інноваційним фінансово-кредитним установам (їх регіональним відділенням) проведення конкурсного відбору інноваційних проектів регіональних інноваційних програм і здійснення їх фінансової підтримки у межах коштів, передбачених у бюджеті Автономної Республіки Крим і обласних та районних бюджетах;

подають пропозиції спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності стосовно включення інноваційних проектів за регіональними програмами до державних програм і їх фінансування шляхом кредитування із державного бюджету.

2. Виконавчі органи місцевого самоврядування відповідно до їх компетенції:

розробляють проекти місцевих інноваційних програм і подають їх для затвердження відповідним місцевим радам;

вживають заходів щодо виконання місцевих інноваційних програм; залучають підприємства, установи і організації, розташовані на підпорядкованій їм території, за їх згодою, до розв'язання проблем інноваційного розвитку населених пунктів;

доручають державним інноваційним фінансово-кредитним установам (їх регіональним відділенням) або комунальним інноваційним фінансово-кредитним установам проведення конкурсного відбору інноваційних проектів місцевих інноваційних програм і здійснення фінансової підтримки цих проектів у межах коштів, передбачених у відповідному місцевому бюджеті;

готують і подають відповідним місцевим радам пропозиції щодо створення комунальних спеціалізованих інноваційних фінансово-кредитних установ для фінансової підтримки місцевих інноваційних програм;

подають пропозиції спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності стосовно включення інноваційних проектів за місцевими програмами до державних програм і їх фінансування шляхом кредитування із державного бюджету через державні інноваційні фінансово-кредитні установи.

Стаття 11. Державний контроль у сфері інноваційної діяльності

1. Державний контроль у сфері інноваційної діяльності здійснюється для забезпечення дотримання всіма її суб'єктами вимог законодавства щодо інноваційної діяльності.

2. Державний контроль у сфері інноваційної діяльності здійснюється:

а) спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності;

б) Верховною Радою Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування у межах їх повноважень;

в) щодо визначених статтями розділу V цього Закону особливостей оподаткування – Державною податковою адміністрацією України.

Розділ III

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ, ПРОДУКТІВ І ПРОДУКЦІЇ, ІННОВАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

Стаття 12. Інноваційний проект

1. Інноваційним визнається проект, яким передбачаються розробка, виробництво і реалізація інноваційного продукту і (або) інноваційної продукції, що відповідають вимогам статей 14 і 15 цього Закону.

2. Передбачена цим Законом державна підтримка реалізації інноваційного проекту надається за умови його державної реєстрації.

3. Державна реєстрація інноваційного проекту здійснюється за ініціативою суб'єкта інноваційної діяльності відповідно до положень статті 13 цього Закону.

Стаття 13. Державна реєстрація інноваційних проектів

1. Державна реєстрація інноваційних проектів здійснюється у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

2. Державну реєстрацію інноваційних проектів здійснює, за поданням суб'єктів інноваційної діяльності, спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності. Цей орган веде Державний реєстр інноваційних проектів.

3. Необхідною умовою занесення проекту до Державного реєстру інноваційних проектів є його кваліфікування. Для кваліфікування інноваційних проектів спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності визначає окремий підрозділ (далі – Установа).

4. Установа може мати регіональні відділення в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві і Севастополі.

5. Установа для кваліфікування інноваційних проектів організує проведення експертизи прийнятих до розгляду проектів. Експертиза при кваліфікуванні інноваційних проектів виконується за рахунок коштів суб'єктів інноваційної діяльності, які заявляють проекти на державну реєстрацію, і відповідно до Закону України “Про наукову і науково-технічну експертизу”.

6. Проекти, що визнані за результатами експертизи інноваційними, заносяться спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності до Державного реєстру інноваційних проектів.

Інноваційні проекти з пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, затверджених Верховною Радою України, визнаються Установою пріоритетними інноваційними проектами.

7. Інформація про занесення інноваційного проекту до Державного реєстру інноваційних проектів публікується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності у його бюлетені.

8. Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності видає суб'єкту інноваційної діяльності свідоцтво про державну реєстрацію інноваційного проекту. Форма свідоцтва затверджується Кабінетом Міністрів України.

9. Свідоцтво про державну реєстрацію інноваційного проекту є чинним протягом трьох років від дати його видачі. Після завершення цього строку державна реєстрація інноваційного проекту і відповідний запис у Державному реєстрі інноваційних проектів анулюються. Інформація про це публікується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності у його бюлетені.

10. Державна реєстрація інноваційного проекту не передбачає будь-яких зобов'язань щодо бюджетного кредитування його виконання чи іншої державної фінансової підтримки.

11. Строк розгляду Установою проекту, поданого для державної реєстрації як інноваційного, не повинен перевищувати шість місяців від дати його прийняття.

12. Особливості експертизи і державної реєстрації інноваційних проектів, на які поширюються положення Закону України "Про державну таємницю", визначаються спеціальним Положенням.

13. У разі незгоди суб'єкта інноваційної діяльності чи будь-якої іншої фізичної або юридичної особи з рішенням щодо кваліфікації інноваційного проекту і (або) з його державною реєстрацією ці акти можуть бути оскаржені до суду (господарського суду).

14. Установа несе відповідальність за повноту і достовірність експертизи і за збереження конфіденційної інформації, пов'язаної з інноваційними проектами.

15. Неправомірні кваліфікація і державна реєстрація проекту як інноваційного тягнуть за собою відповідальність згідно із законом.

16. Правопорушеннями при кваліфікуванні і державній реєстрації інноваційних проектів вважаються:

- а) прийняття рішення про кваліфікування інноваційного проекту і його державну реєстрацію без проведення експертизи;
- б) фальсифікація висновків експертизи;
- в) вчинення дій, що перешкоджають проведенню експертизи;
- г) умисне примушування або створення для експертів чи експертних комісій обставин, які зумовлюють необ'єктивне проведення експертизи;
- д) переслідування експертів за підготовлені ними висновки, несприятливі для тієї чи іншої особи чи організації;
- е) залучення до експертизи посадових осіб та фахівців, безпосередньо заінтересованих у результатах експертизи;
- є) розголошення конфіденційної інформації, пов'язаної з розглядуваними інноваційними проектами.

Стаття 14. Інноваційний продукт

1. Інноваційний продукт є результатом виконання інноваційного проекту і науково-дослідною і (або) дослідно-конструкторською розробкою нової технології (в тому числі – інформаційної) чи продукції з виготовленням експериментального зразка чи дослідної партії і відповідає таким вимогам:

а) він є реалізацією (впровадженням) об'єкта інтелектуальної власності (винаходу, корисної моделі, промислового зразка, топографії інтегральної мікросхеми, селекційного досягнення тощо), на які виробник продукту має державні охоронні документи (патенти, свідоцтва) чи одержані від власників цих об'єктів інтелектуальної власності ліцензії, або реалізацією (впровадженням) відкриттів. При цьому використаний об'єкт інтелектуальної власності має бути визначальним для даного продукту;

б) розробка продукту підвищує вітчизняний науково-технічний і технологічний рівень;

в) в Україні цей продукт вироблено (буде вироблено) вперше, або якщо не вперше, то порівняно з іншим аналогічним продуктом, представленим на ринку, він є конкурентоздатним і має суттєво вищі техніко-економічні показники.

2. Рішення про кваліфікування продукту інноваційним приймає Установа чи її регіональне відділення за результатами експертизи.

Стаття 15. Інноваційна продукція

1. Інноваційною може бути визнана продукція, яка відповідає таким вимогам:

а) вона є результатом виконання інноваційного проекту;

б) така продукція виробляється (буде вироблена) в Україні вперше, або якщо не вперше, то порівняно з іншою аналогічною

продукцією, представленою на ринку, є конкурентоздатною і має суттєво вищі техніко-економічні показники.

2. Інноваційна продукція може бути результатом тиражування чи застосування інноваційного продукту.

3. Інноваційною продукцією може бути визнано інноваційний продукт, якщо він не призначений для тиражування.

4. Рішення про кваліфікування продукції інноваційною приймає Установа чи її регіональне відділення за результатами експертизи.

Стаття 16. Інноваційні підприємства

1. Інноваційним підприємством визнається підприємство (об'єднання підприємств) будь-якої форми власності, якщо більше ніж 70 відсотків обсягу його продукції (у грошовому вимірі) за звітний податковий період є інноваційні продукти і (або) інноваційна продукція.

2. Інноваційне підприємство може функціонувати у вигляді інноваційного центру, бізнес-інкубатора, технополісу, технопарку тощо.

Розділ IV

ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 17. Види фінансової підтримки інноваційної діяльності

1. Суб'єктам інноваційної діяльності для виконання ними інноваційних проектів може бути надана фінансова підтримка шляхом:

а) повного безвідсоткового кредитування (на умовах інфляційної індексації) пріоритетних інноваційних проектів за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів бюджету Автономної Республіки Крим та коштів місцевих бюджетів;

б) часткового (до 50 %) безвідсоткового кредитування (на умовах інфляційної індексації) інноваційних проектів за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів бюджету Автономної Республіки Крим та коштів місцевих бюджетів за умови залучення до фінансування проекту решти необхідних коштів виконавця проекту і (або) інших суб'єктів інноваційної діяльності;

в) повної чи часткової компенсації (за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів бюджету Автономної Республіки Крим та коштів місцевих бюджетів) відсотків, сплачених суб'єктами інноваційної діяльності комерційним банкам та іншим фінансово-кредитним установам за кредитування інноваційних проектів;

г) надання державних гарантій комерційним банкам, що здійснюють кредитування пріоритетних інноваційних проектів;

д) майнового страхування реалізації інноваційних проектів у страховиків відповідно до Закону України “Про страхування”.

2. Фінансова підтримка інноваційної діяльності за рахунок Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів надається у межах коштів, передбачених відповідними бюджетами.

Стаття 18. Джерела фінансування інноваційної діяльності

1. Джерелами фінансової підтримки інноваційної діяльності є:

- а) кошти Державного бюджету України;
- б) кошти місцевих бюджетів і кошти бюджету Автономної Республіки Крим;
- в) власні кошти спеціалізованих державних і комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ;
- г) власні чи запозичені кошти суб’єктів інноваційної діяльності;
- д) кошти (інвестиції) будь-яких фізичних і юридичних осіб;
- е) інші джерела, не заборонені законодавством України.

Стаття 19. Державні інноваційні фінансово-кредитні установи

1. Для здійснення фінансової підтримки інноваційної діяльності суб’єктів господарювання різних форм власності Кабінет Міністрів України за поданням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності створює спеціалізовані державні небанківські інноваційні фінансово-кредитні установи.

2. Державна інноваційна фінансово-кредитна установа підпорядковується спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності і діє на основі Положення (Статуту), що затверджується Кабінетом Міністрів України.

3. Кошти Державної інноваційної фінансово-кредитної установи формуються за рахунок коштів Державного бюджету України, визначених законом про Державний бюджет України на відповідний рік, залучених згідно з чинним законодавством вітчизняних та іноземних інвестицій юридичних та фізичних осіб, добровільних внесків юридичних та фізичних осіб, від власної чи спільної фінансово-господарської діяльності та інших джерел, не заборонених законодавством України.

4. Державна інноваційна фінансово-кредитна установа за рахунок коштів Державного бюджету України може надавати суб’єктам інноваційної діяльності для реалізації ними інноваційних проектів фінансову підтримку, види якої передбачені статтею 17 цього Закону.

Кошти від повернення виданих Державною інноваційною фінансово-кредитною установою суб'єктам інноваційної діяльності кредитів за рахунок коштів Державного бюджету України зараховуються до спеціального фонду Державного бюджету України і використовуються для надання фінансової інноваційної підтримки, якщо законом про Державний бюджет України не встановлено інше.

Кошти Державної інноваційної фінансово-кредитної установи, одержані нею з бюджету Автономної Республіки Крим чи із обласних і районних бюджетів відповідно до абзацу шостого частини першої статті 10 цього Закону, витрачаються нею виключно для фінансування відповідних регіональних чи місцевих інноваційних програм і проектів.

Кошти Державної інноваційної фінансово-кредитної установи, що формуються за рахунок добровільних внесків юридичних та фізичних осіб, від власної чи спільної фінансово-господарської діяльності та інших джерел, не заборонених законодавством України, можуть витрачатися нею як на всі перераховані у статті 17 цього Закону види інвестування інноваційної діяльності, так і на інші види інвестування, передбачені Положенням (Статутом).

5. Для отримання фінансової підтримки суб'єкти інноваційної діяльності, інноваційні проекти яких занесені до Державного реєстру інноваційних проектів, подають до Державної інноваційної фінансово-кредитної установи (її регіональних відділень) інноваційні проекти та всі необхідні документи, перелік яких визначається нею.

6. Державна інноваційна фінансово-кредитна установа організовує на конкурсних засадах у порядку, що визначається спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності, відбір інноваційних проектів для їх фінансової підтримки. Конкурсні відбори інноваційних проектів здійснюються на засадах прозорості, відкритості, гласності.

7. Суб'єкт інноваційної діяльності, інноваційний проект якого пройшов конкурсний відбір, залежно від встановленого конкурсною процедурою рейтингу може отримати від Державної інноваційної фінансово-кредитної установи один чи кілька передбачених статтею 17 цього Закону видів фінансової підтримки.

8. Фінансова підтримка Державною інноваційною фінансово-кредитною установою інноваційних проектів шляхом надання кредитів чи передавання майна у лізинг здійснюється за умови наявності гарантій повернення коштів у вигляді застави майна, договору страхування, банківської гарантії, договору поруки тощо.

9. Державна інноваційна фінансово-кредитна установа здійснює супроводження реалізації інноваційних проектів, які нею фінансуються, та контролює цільове використання суб'єктами інноваційної діяльності наданих нею коштів.

10. Фінансова підтримка реалізації інноваційних проектів може надаватися Державною інноваційною фінансово-кредитною установою у формі послідовних траншів за результатами контролю ходу виконання проектів.

11. Державна інноваційна фінансово-кредитна установа подає у засобах масової інформації щорічний звіт про фінансування нею інноваційних проектів та результатів їх виконання, а також періодично інформує громадськість про:

результати конкурсного відбору інноваційних проектів для державної фінансової підтримки і вид наданої фінансової підтримки;
результати контролю виконання фінансованих інноваційних проектів;
завершені інноваційні проекти та проекти, яким продовжені терміни їх реалізації із зазначенням причин;
повернення раніше наданих кредитів.

Інформування щодо інноваційних проектів, на які поширюються положення Закону України “Про державну таємницю”, здійснюється з урахуванням цього Закону.

Стаття 20. Комунальні інноваційні фінансово-кредитні установи

1. Для здійснення фінансової підтримки місцевих інноваційних програм органи місцевого самоврядування можуть створювати комунальні спеціалізовані небанківські інноваційні фінансово-кредитні установи і підпорядковувати їх виконавчим органам місцевого самоврядування.

2. Комунальні інноваційні фінансово-кредитні установи діють на основі положень (статутів) про них, що розробляються і затверджуються органами місцевого самоврядування.

3. Кошти комунальної інноваційної фінансово-кредитної установи формуються за рахунок коштів відповідного місцевого бюджету, залучених вітчизняних та іноземних інвестицій юридичних та фізичних осіб, добровільних внесків юридичних та фізичних осіб, власної чи спільної фінансово-господарської діяльності та інших джерел, не заборонених законодавством України.

4. Комунальна інноваційна фінансово-кредитна установа за рахунок коштів відповідного місцевого бюджету може надавати суб'єктам інноваційної діяльності для реалізації ними інноваційних

проектів фінансову підтримку, види якої передбачені статтею 17 цього Закону.

Кошти комунальної інноваційної фінансово-кредитної установи, що формуються за рахунок залучених вітчизняних та іноземних інвестицій фізичних і юридичних осіб, добровільних внесків юридичних та фізичних осіб, від власної чи спільної фінансово-господарської діяльності та інших джерел, не заборонених законодавством України, можуть витрачатися нею як на всі перераховані у статті 17 цього Закону види інвестування інноваційної діяльності, так і на інші види інвестування, передбачені Положенням (Статутом).

5. Для отримання фінансової підтримки суб'єкти інноваційної діяльності, інноваційні проекти яких занесені до Державного реєстру інноваційних проектів, подають до комунальної інноваційної фінансово-кредитної установи інноваційні проекти та всі необхідні документи, перелік яких визначається цією установою.

6. Комунальна інноваційна фінансово-кредитна установа організовує конкурсний відбір інноваційних проектів для їх фінансової підтримки. Конкурсні відбори інноваційних проектів здійснюються на засадах прозорості, відкритості, гласності.

7. Суб'єкт інноваційної діяльності, інноваційний проект якого пройшов конкурсний відбір, залежно від встановленого конкурсною процедурою рейтингу може отримати від комунальної інноваційної фінансово-кредитної установи один чи кілька передбачених статтею 17 цього Закону видів фінансової підтримки.

8. Фінансова підтримка комунальною інноваційною фінансово-кредитною установою інноваційних проектів шляхом надання кредитів чи передавання майна у лізинг здійснюється за умови наявності гарантій повернення коштів у вигляді застави майна, договору страхування, банківської гарантії, договору поруки тощо.

9. Комунальна інноваційна фінансово-кредитна установа здійснює супроводження реалізації інноваційних проектів, які нею фінансуються, та контролює цільове використання суб'єктами інноваційної діяльності наданих нею коштів.

10. Фінансова підтримка реалізації інноваційних проектів може надаватися комунальною інноваційною фінансово-кредитною установою у формі послідовних траншів за результатами контролю ходу виконання проектів.

11. Комунальна інноваційна фінансово-кредитна установа подає у місцевих засобах масової інформації щорічний звіт щодо профінансо-

ваних нею інноваційних проектів та результатів їх виконання, а також періодично інформує громадськість про:

результати конкурсного відбору інноваційних проектів для фінансової підтримки і вид наданої фінансової підтримки;

результати контролю виконання фінансованих інноваційних проектів; завершені інноваційні проекти та проекти, яким продовжені терміни їх реалізації із зазначенням причин;

повернення раніше наданих кредитів.

Інформування щодо інноваційних проектів, на які поширюються положення Закону України “Про державну таємницю”, здійснюється з урахуванням цього Закону.

Розділ V

ОСОБЛИВОСТІ В ОПОДАТКУВАННІ ТА МИТНОМУ РЕГУЛЮВАННІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розділ VI

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 23. Міжнародні договори про співробітництво у сфері інноваційної діяльності

Якщо міжнародними договорами, учасником яких є Україна і згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України, встановлені інші правила, ніж ті, що передбачені законодавством України у сфері інноваційної діяльності, застосовуються правила міжнародних договорів.

Розділ VII ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування, крім частини третьої статті 16, статей 21 та 22, які набирають чинності з 1 січня 2003 року. Передбачені пунктом 3 розділу VII “Прикінцеві положення” зміни до законів України набирають чинності з 1 січня 2003 року.

2. Кабінету Міністрів України у шестимісячний строк з дня опублікування цього Закону привести свої нормативно-правові акти у відповідність з цим Законом і подати Верховній Раді України пропозиції щодо внесення відповідних змін до законів України.

Президент України
м. Київ, 4 липня 2002 року
N 40-IV

Л. КУЧМА

ЗМІСТ ГОСПОДАРСЬКОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Розділ I ОСНОВНІ ЗАСАДИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
Глава 1	ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ
Глава 2	ОСНОВНІ НАПРЯМИ ТА ФОРМИ УЧАСТІ ДЕРЖАВИ І МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ
Глава 3	ОБМЕЖЕННЯ МОНОПОЛІЗМУ ТА ЗАХИСТ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ І СПОЖИВАЧІВ ВІД НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ
Глава 4	ГОСПОДАРСЬКА КОМЕРЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ (ПІДПРИЄМНИЦТВО)
Глава 5	НЕКОМЕРЦІЙНА ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ
Розділ II СУБ'ЄКТИ ГОСПОДАРЮВАННЯ	
Глава 6	ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ
Глава 7	ПІДПРИЄМСТВО
Глава 8	ДЕРЖАВНІ ТА КОМУНАЛЬНІ УНІТАРНІ ПІДПРИЄМСТВА
Глава 9	ГОСПОДАРСЬКІ ТОВАРИСТВА
Глава 10	ПІДПРИЄМСТВА КОЛЕКТИВНОЇ ВЛАСНОСТІ
Глава 11	ПРИВАТНІ ПІДПРИЄМСТВА. ІНШІ ВИДИ ПІДПРИЄМСТВ
Глава 12	ОБ'ЄДНАННЯ ПІДПРИЄМСТВ
Глава 13	ГРОМАДЯНИН ЯК СУБ'ЄКТ ГОСПОДАРЮВАННЯ. ОСОБЛИВОСТІ СТАТУСУ ІНШИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ
Розділ III МАЙНОВА ОСНОВА ГОСПОДАРЮВАННЯ	
Глава 14	МАЙНО СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ
Глава 15	ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ
Глава 16	ВИКОРИСТАННЯ У ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
Глава 17	ЦІННІ ПАПЕРИ У ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
Глава 18	КОРПОРАТИВНІ ПРАВА ТА КОРПОРАТИВНІ ВІДНОСИНИ
Розділ IV ГОСПОДАРСЬКІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	
Глава 19	ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ГОСПОДАРСЬКІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ
Глава 20	ГОСПОДАРСЬКІ ДОГОВОРИ
Глава 21	ЦІНИ І ЦІНОУТВОРЕННЯ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ
Глава 22	ВИКОНАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ. ПРИПИНЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ
Глава 23	ВИЗНАННЯ СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦТВА БАНКРУТОМ
Розділ V ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ	
Глава 24	ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ УЧАСНИКІВ ГОСПОДАРСЬКИХ ВІДНОСИН
Глава 25	ВІДШКОДУВАННЯ ЗБИТКІВ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ
Глава 26	ШТРАФНІ ТА ОПЕРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКІ САНКЦІЇ
Глава 27	АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКІ САНКЦІЇ
Глава 28	ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ЗА ПОРУШЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНО-КОНКУРЕНТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

ЗМІСТ ГОСПОДАРСЬКОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ (продовження)

Розділ VI ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В ОКРЕМИХ ГАЛУЗЯХ ГОСПОДАРЮВАННЯ	
Глава 29	ГАЛУЗІ ТА ВИДИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
Глава 30	ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКО-ТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
Глава 31	КОМЕРЦІЙНЕ ПОСЕРЕДНИЦТВО (АГЕНТСЬКІ ВІДНОСИНИ) У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ
Глава 32	ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ
Глава 33	КАПІТАЛЬНЕ БУДІВНИЦТВО
Глава 34	ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
Глава 35	ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
Глава 36	ВИКОРИСТАННЯ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВ ІНШИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ (КОМЕРЦІЙНА КОНЦЕСІЯ)
Розділ VII ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ	
Глава 37	ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ
Глава 38	ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ
Розділ VIII СПЕЦІАЛЬНІ РЕЖИМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ	
Глава 39	СПЕЦІАЛЬНІ (ВІЛЬНІ) ЕКОНОМІЧНІ ЗОНИ
Глава 40	КОНЦЕСІЇ
Глава 41	ІНШІ ВИДИ СПЕЦІАЛЬНИХ РЕЖИМІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
Розділ IX ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ	

ГОСПОДАРСЬКИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ (Глави 4, 6, 7, 9, 12)

Господарський кодекс України встановлює відповідно до Конституції України правові основи господарської діяльності (господарювання), яка базується на різноманітності суб'єктів господарювання різних форм власності.

Господарський кодекс України має на меті забезпечити зростання ділової активності суб'єктів господарювання, розвиток підприємництва і на цій основі підвищення ефективності суспільного виробництва, його соціальну спрямованість відповідно до вимог Конституції України, утвердити суспільний господарський порядок в економічній системі України, сприяти гармонізації її з іншими економічними системами.

Розділ I ОСНОВНІ ЗАСАДИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Глава 4 ГОСПОДАРСЬКА КОМЕРЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ (ПІДПРИЄМНИЦТВО)

Стаття 42. Підприємництво як вид господарської діяльності

Підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Стаття 43. Свобода підприємницької діяльності

1. Підприємці мають право без обмежень самостійно здійснювати будь-яку підприємницьку діяльність, яку не заборонено законом.

2. Особливості здійснення окремих видів підприємництва встановлюються законодавчими актами.

3. Перелік видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, а також перелік видів діяльності, підприємництво в яких забороняється, встановлюються виключно законом.

4. Здійснення підприємницької діяльності забороняється органам державної влади та органам місцевого самоврядування.

Підприємницька діяльність посадових і службових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування обмежується законом у випадках, передбачених частиною другою статті 64 Конституції України).

Стаття 44. Принципи підприємницької діяльності

Підприємництво здійснюється на основі:

вільного вибору підприємцем видів підприємницької діяльності;
самостійного формування підприємцем програми діяльності, вибору постачальників і споживачів продукції, що виробляється, залучення матеріально-технічних, фінансових та інших видів ресурсів, використання яких не обмежено законом, встановлення цін на продукцію та послуги відповідно до закону;

вільного найму підприємцем працівників;

комерційного розрахунку та власного комерційного ризику;

вільного розпорядження прибутком, що залишається у підприємця після сплати податків, зборів та інших платежів, передбачених законом;
самостійного здійснення підприємцем зовнішньоекономічної діяльності, використання підприємцем належної йому частки валютної виручки на свій розсуд.

Стаття 45. Організаційні форми підприємництва

1. Підприємництво в Україні здійснюється в будь-яких організаційних формах, передбачених законом, на вибір підприємця.

2. Порядок створення, державної реєстрації, діяльності, реорганізації та ліквідації суб'єктів підприємництва окремих організаційних форм визначається цим Кодексом та іншими законами.

3. Щодо громадян та юридичних осіб, для яких підприємницька діяльність не є основною, положення цього Кодексу поширюються на ту частину їх діяльності, яка за своїм характером є підприємницькою.

Стаття 46. Право найму працівників і соціальні гарантії щодо використання їх праці

Підприємці мають право укладати з громадянами договори щодо використання їх праці. При укладенні трудового договору (контракту, угоди) підприємець зобов'язаний забезпечити належні і безпечні умови праці, оплату праці не нижчу від визначеної законом та її своєчасне одержання працівниками, а також інші соціальні гарантії, включаючи соціальне й медичне страхування та соціальне забезпечення відповідно до законодавства України.

Стаття 47. Загальні гарантії прав підприємців

1. Держава гарантує усім підприємцям, незалежно від обраних ними організаційних форм підприємницької діяльності, рівні права та рівні можливості для залучення і використання матеріально-технічних, фінансових, трудових, інформаційних, природних та інших ресурсів.

2. Забезпечення підприємця матеріально-технічними та іншими ресурсами, що централізовано розподіляються державою, здійснюється з метою виконання підприємцем поставок, робіт чи послуг для пріоритетних державних потреб.

3. Держава гарантує недоторканність майна і забезпечує захист майнових прав підприємця. Вилучення державою або органами місцевого самоврядування у підприємця основних і оборотних фондів, іншого майна допускається відповідно до статті 41 Конституції України на підставах і в порядку, передбачених законом.

4. Збитки, завдані підприємцю внаслідок порушення громадянами чи юридичними особами, органами державної влади чи органами місцевого самоврядування його майнових прав, відшкодовуються підприємцю відповідно до цього Кодексу та інших законів.

5. Підприємець або громадянин, який працює у підприємця по найму, у передбачених законом випадках може бути залучений до виконання в робочий час державних або громадських обов'язків, з відшкодуванням підприємцю відповідних збитків органом, який приймає таке рішення. Спори про відшкодування збитків вирішуються судом.

Стаття 48. Державна підтримка підприємництва

1. З метою створення сприятливих організаційних та економічних умов для розвитку підприємництва органи влади на умовах і в порядку, передбачених законом:

надають підприємцям земельні ділянки, передають державне майно, необхідне для здійснення підприємницької діяльності;

сприяють підприємцям в організації матеріально-технічного забезпечення та інформаційного обслуговування їх діяльності, підготовці кадрів;

здійснюють первісне облаштування неосвоєних територій об'єктами виробничої і соціальної інфраструктури з продажем або передачею їх підприємцям у визначеному законом порядку;

стимулюють модернізацію технології, інноваційну діяльність, освоєння підприємцями нових видів продукції та послуг;

подають підприємцям інші види допомоги.

2. Держава сприяє розвитку малого підприємництва, створює необхідні умови для цього.

Стаття 49. Відповідальність суб'єктів підприємництва

1. Підприємці зобов'язані не завдавати шкоди довіллю, не порушувати права та законні інтереси громадян і їх об'єднань, інших суб'єктів господарювання, установ, організацій, права місцевого самоврядування і держави.

2. За завдані шкоду і збитки підприємець несе майнову та іншу встановлену законом відповідальність.

Стаття 50. Діяльність іноземних підприємців в Україні

1. Особливості здійснення підприємницької діяльності на території України, на її континентальному шельфі та у виключній (морській) економічній зоні іноземними юридичними особами, громадянами визначаються цим Кодексом та іншими законами України.

2. У разі якщо чинним міжнародним договором, згоду на обов'язковість якого надано Верховною Радою України, встановлено інші правила щодо підприємництва, ніж ті, що передбачено законодавством України, застосовуються правила міжнародного договору. Правила міжнародних договорів України, чинних на момент прийняття Конституції України, застосовуються відповідно до Конституції України в порядку, визначеному цими міжнародними договорами.

Стаття 51. Припинення підприємницької діяльності

1. Підприємницька діяльність припиняється:

з власної ініціативи підприємця;

у разі закінчення строку дії ліцензії;

у разі припинення існування підприємця;

на підставі рішення суду у випадках, передбачених цим Кодексом та іншими законами.

2. Порядок припинення діяльності підприємця встановлюється законом відповідно до вимог цього Кодексу.

Розділ II СУБ'ЄКТИ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Глава 6 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 55. Поняття суб'єкта господарювання

1. Суб'єктами господарювання визнаються учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських прав та обов'язків), мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством.

2. Суб'єктами господарювання є:

1) господарські організації – юридичні особи, створені відповідно до Цивільного кодексу України, державні, комунальні та інші підприємства, створені відповідно до цього Кодексу, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку;

2) громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці.

3. Суб'єкти господарювання реалізують свою господарську компетенцію на основі права власності, права господарського відання, права оперативного управління відповідно до визначення цієї компетенції у цьому Кодексі та інших законах.

4. Суб'єкти господарювання – господарські організації, які діють на основі права власності, права господарського відання чи оперативного управління, мають статус юридичної особи, що визначається цивільним законодавством та цим Кодексом.

5. Суб'єкти господарювання, зазначені у пункті першому частини другої цієї статті, мають право відкривати свої філії, представництва, інші відокремлені підрозділи без створення юридичної особи.

Стаття 56. Утворення суб'єкта господарювання

1. Суб'єкт господарювання може бути утворений за рішенням власника (власників) майна або уповноваженого ним (ними) органу, а у випадках, спеціально передбачених законодавством, також за рішенням інших органів, організацій і громадян шляхом заснування нового, реорганізації (злиття, приєднання, виділення, поділу,

перетворення) діючого (діючих) суб'єкта господарювання з додержанням вимог законодавства.

2. Суб'єкти господарювання можуть утворюватися шляхом примусового поділу (виділення) діючого суб'єкта господарювання за розпорядженням антимонопольних органів відповідно до антимонопольно-конкурентного законодавства України.

3. Створення суб'єктів господарювання здійснюється з додержанням вимог антимонопольно-конкурентного законодавства.

Стаття 57. Установчі документи

1. Установчими документами суб'єкта господарювання є рішення про його утворення або засновницький договір, а у випадках, передбачених законом, статут (положення) суб'єкта господарювання.

2. В установчих документах повинні бути зазначені найменування суб'єкта господарювання, мета і предмет господарської діяльності, склад і компетенція його органів управління, порядок прийняття ними рішень, порядок формування майна, розподілу прибутків та збитків, умови його реорганізації та ліквідації, якщо інше не передбачено законом.

3. У засновницькому договорі засновники зобов'язуються утворити суб'єкт господарювання, визначають порядок спільної діяльності щодо його утворення, умови передачі йому свого майна, порядок розподілу прибутків і збитків, управління діяльністю суб'єкта господарювання та участі в ньому засновників, порядок вибуття та входження нових засновників, інші умови діяльності суб'єкта господарювання, які передбачені законом, а також порядок його реорганізації та ліквідації відповідно до закону.

4. Статут суб'єкта господарювання повинен містити відомості про його найменування, мету і предмет діяльності, розмір і порядок утворення статутного та інших фондів, порядок розподілу прибутків і збитків, про органи управління і контролю, їх компетенцію, про умови реорганізації та ліквідації суб'єкта господарювання, а також інші відомості, пов'язані з особливостями організаційної форми суб'єкта господарювання, передбачені законодавством. Статут може містити й інші відомості, що не суперечать законодавству.

Положенням визначається господарська компетенція органів державної влади, органів місцевого самоврядування чи інших суб'єктів у випадках, визначених законом.

5. Статут (положення) затверджується власником майна (засновником) суб'єкта господарювання чи його представниками, органами або іншими суб'єктами відповідно до закону.

Стаття 58. Державна реєстрація суб'єкта господарювання

1. Суб'єкт господарювання підлягає державній реєстрації як юридична особа чи фізична особа-підприємець у порядку, визначеному законом.

2. Відкриття суб'єктом господарювання філій (відділень), представництв без створення юридичної особи не потребує їх державної реєстрації.

Відомості про відокремлені підрозділи суб'єктів господарювання залучаються до її реєстраційної справи та включаються до Єдиного державного реєстру в порядку, визначеному законом.

Стаття 59. Припинення діяльності суб'єкта господарювання

1. Припинення діяльності суб'єкта господарювання здійснюється шляхом його реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) або ліквідації – за рішенням власника (власників) чи уповноважених ним органів, за рішенням інших осіб – засновників суб'єкта господарювання чи їх правонаступників, а у випадках, передбачених цим Кодексом, – за рішенням суду.

2. У разі злиття суб'єктів господарювання усі майнові права та обов'язки кожного з них переходять до суб'єкта господарювання, що утворений внаслідок злиття.

3. У разі приєднання одного або кількох суб'єктів господарювання до іншого суб'єкта господарювання до цього останнього переходять усі майнові права та обов'язки приєднаних суб'єктів господарювання.

4. У разі поділу суб'єкта господарювання усі його майнові права і обов'язки переходять за роздільним актом (балансом) у відповідних частках до кожного з нових суб'єктів господарювання, що утворені внаслідок цього поділу. У разі виділення одного або кількох нових суб'єктів господарювання до кожного з них переходять за роздільним актом (балансом) у відповідних частках майнові права і обов'язки реорганізованого суб'єкта.

5. У разі перетворення одного суб'єкта господарювання в інший до новоутвореного суб'єкта господарювання переходять усі майнові права і обов'язки попереднього суб'єкта господарювання.

6. Суб'єкт господарювання ліквідується:

за ініціативою осіб, зазначених у частині першій цієї статті;

у зв'язку із закінченням строку, на який він створювався, чи у разі досягнення мети, заради якої його було створено;

у разі визнання його в установленому порядку банкрутом, крім випадків, передбачених законом;

у разі скасування його державної реєстрації у випадках, передбачених законом.

7. Скасування державної реєстрації позбавляє суб'єкта господарювання статусу юридичної особи і є підставою для вилучення його з державного реєстру. Суб'єкт господарювання вважається ліквідованим з дня внесення до державного реєстру запису про припинення його діяльності. Такий запис вноситься після затвердження ліквідаційного балансу відповідно до вимог цього Кодексу.

8. Оголошення про реорганізацію чи ліквідацію господарської організації або припинення діяльності індивідуального підприємця підлягає опублікуванню реєструючим органом у спеціальному додатку до газети "Урядовий кур'єр" та/або офіційному друкованому виданні органу державної влади або органу місцевого самоврядування за місцезнаходженням суб'єкта господарювання протягом десяти днів з дня припинення діяльності суб'єкта господарювання.

Стаття 60. Загальний порядок ліквідації суб'єкта господарювання

1. Ліквідація суб'єкта господарювання здійснюється ліквідаційною комісією, яка утворюється власником (власниками) майна суб'єкта господарювання чи його (їх) представниками (органами), або іншим органом, визначеним законом, якщо інший порядок її утворення не передбачений цим Кодексом. Ліквідацію суб'єкта господарювання може бути також покладено на орган управління суб'єкта, що ліквідується.

2. Орган (особа), який прийняв рішення про ліквідацію суб'єкта господарювання, встановлює порядок та визначає строки проведення ліквідації, а також строк для заяви претензій кредиторами, що не може бути меншим, ніж два місяці з дня оголошення про ліквідацію.

3. Ліквідаційна комісія або інший орган, який проводить ліквідацію суб'єкта господарювання, вміщує в друкованих органах відповідно до закону повідомлення про його ліквідацію та про порядок і строки заяви кредиторами претензій, а явних (відомих) кредиторів повідомляє персонально у письмовій формі у встановлені цим Кодексом чи спеціальним законом строки.

4. Одночасно ліквідаційна комісія вживає необхідних заходів щодо стягнення дебіторської заборгованості суб'єкта господарювання, який ліквідується, та виявлення вимог кредиторів, з письмовим повідомленням кожного з них про ліквідацію суб'єкта господарювання.

5. Ліквідаційна комісія оцінює наявне майно суб'єкта господарювання, який ліквідується, і розраховується з кредиторами, складає ліквідаційний баланс та подає його власнику або органу, який призначив ліквідаційну комісію. Достовірність та повнота ліквідаційного балансу повинні бути перевірені у встановленому законодавством порядку.

Стаття 61. Порядок розрахунків з кредиторами у разі ліквідації суб'єкта господарювання

1. Претензії кредиторів до суб'єкта господарювання, що ліквідується, задовольняються з майна цього суб'єкта, якщо інше не передбачено цим Кодексом та іншими законами.

2. Черговість та порядок задоволення вимог кредиторів визначаються відповідно до закону.

3. Претензії, що не задоволені через відсутність майна суб'єкта господарювання, претензії, які не визнані ліквідаційною комісією, якщо їх заявники у місячний строк після одержання повідомлення про повне або часткове відхилення претензії не звернуться до суду з відповідним позовом, а також претензії, у задоволенні яких за рішенням суду кредиторів відмовлено, вважаються погашеними.

4. Майно, що залишилося після задоволення претензій кредиторів, використовується за вказівкою власника.

Глава 7 ПІДПРИЄМСТВО

Стаття 62. Підприємство як організаційна форма господарювання

1. Підприємство – самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому цим Кодексом та іншими законами.

2. Підприємства можуть створюватись як для здійснення підприємництва, так і для некомерційної господарської діяльності.

3. Підприємство, якщо законом не встановлено інше, діє на основі статуту.

4. Підприємство є юридичною особою, має відокремлене майно, самостійний баланс, рахунки в установах банків, печатку із своїм найменуванням та ідентифікаційним кодом.

5. Підприємство не має у своєму складі інших юридичних осіб.

Стаття 63. Види та організаційні форми підприємств

1. Залежно від форм власності, передбачених законом, в Україні можуть діяти підприємства таких видів:

приватне підприємство, що діє на основі приватної власності громадян чи суб'єкта господарювання (юридичної особи);

підприємство, що діє на основі колективної власності (підприємство колективної власності);

комунальне підприємство, що діє на основі комунальної власності територіальної громади;

державне підприємство, що діє на основі державної власності;

підприємство, засноване на змішаній формі власності (на базі об'єднання майна різних форм власності).

В Україні можуть діяти також інші види підприємств, передбачені законом.

2. У разі якщо в статутному фонді підприємства іноземна інвестиція становить не менш як десять відсотків, воно визнається підприємством з іноземними інвестиціями. Підприємство, в статутному фонді якого іноземна інвестиція становить сто відсотків, вважається іноземним підприємством.

3. Залежно від способу утворення (заснування) та формування статутного фонду в Україні діють підприємства унітарні та корпоративні.

4. Унітарне підприємство створюється одним засновником, який виділяє необхідне для того майно, формує відповідно до закону статутний фонд, не поділений на частки (паї), затверджує статут, розподіляє доходи, безпосередньо або через керівника, який ним призначається, керує підприємством і формує його трудовий колектив на засадах трудового найму, вирішує питання реорганізації та ліквідації підприємства. Унітарними є підприємства державні, комунальні, підприємства, засновані на власності об'єднання громадян, релігійної організації або на приватній власності засновника.

5. Корпоративне підприємство утворюється, як правило, двома або більше засновниками за їх спільним рішенням (договором), діє на основі об'єднання майна та/або підприємницької чи трудової діяльності засновників (учасників), їх спільного управління справами, на основі корпоративних прав, у тому числі через органи, що ними створюються, участі засновників (учасників) у розподілі доходів та ризиків підприємства. Корпоративними є кооперативні підприємства, підприємства, що створюються у формі господарського товариства, а також інші підприємства, в тому числі засновані на приватній власності двох або більше осіб.

6. Особливості правового статусу унітарних і корпоративних підприємств встановлюються цим Кодексом, іншими законодавчими актами.

7. Підприємства залежно від кількості працюючих та обсягу валового доходу від реалізації продукції за рік можуть бути віднесені до малих підприємств, середніх або великих підприємств.

Малими (незалежно від форми власності) визнаються підприємства, в яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний (фінансовий) рік не перевищує п'ятдесяти осіб, а обсяг валового доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) за цей період не перевищує сімдесяти мільйонів гривень.

Великими підприємствами визнаються підприємства, в яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний (фінансовий) рік перевищує двісті п'ятдесят осіб, а обсяг валового доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) за рік перевищує суму сто мільйонів гривень.

Усі інші підприємства визнаються середніми.

8. У випадках існування залежності від іншого підприємства, передбачених статтею 126 цього Кодексу, підприємство визнається дочірнім.

9. Для підприємств певного виду та організаційних форм законами можуть встановлюватися особливості господарювання.

Стаття 64. Організаційна структура підприємства

1. Підприємство може складатися з виробничих структурних підрозділів (виробництв, цехів, відділень, дільниць, бригад, бюро, лабораторій тощо), а також функціональних структурних підрозділів апарату управління (управлінь, відділів, бюро, служб тощо).

2. Функції, права та обов'язки структурних підрозділів підприємства визначаються положеннями про них, які затверджуються в порядку, визначеному статутом підприємства або іншими установчими документами.

3. Підприємство самостійно визначає свою організаційну структуру, встановлює чисельність працівників і штатний розпис.

4. Підприємство має право створювати філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи, погоджуючи питання про розміщення таких підрозділів підприємства з відповідними органами місцевого самоврядування в установленому законодавством порядку. Такі відокремлені підрозділи не мають статусу юридичної особи і діють на основі положення про них, затвердженого підприємством. Підприємства можуть відкривати рахунки в установах банків через свої відокремлені підрозділи відповідно до закону.

5. Діяльність розташованих на території України відокремлених підрозділів підприємств, що знаходяться за її межами, регулюється цим Кодексом та іншими законами.

Стаття 65. Управління підприємством

1. Управління підприємством здійснюється відповідно до його установчих документів на основі поєднання прав власника щодо

господарського використання свого майна і участі в управлінні трудового колективу.

2. Власник здійснює свої права щодо управління підприємством безпосередньо або через уповноважені ним органи відповідно до статуту підприємства чи інших установчих документів.

3. Для керівництва господарською діяльністю підприємства власник (власники) або уповноважений ним орган призначає (обирає) керівника підприємства.

4. У разі найму керівника підприємства з ним укладається договір (контракт), в якому визначаються строк найму, права, обов'язки і відповідальність керівника, умови його матеріального забезпечення, умови звільнення його з посади, інші умови найму за погодженням сторін.

5. Керівник підприємства без доручення діє від імені підприємства, представляє його інтереси в органах державної влади і органах місцевого самоврядування, інших організаціях, у відносинах з юридичними особами та громадянами, формує адміністрацію підприємства і вирішує питання діяльності підприємства в межах та порядку, визначених установчими документами.

6. Керівника підприємства може бути звільнено з посади достроково на підставах, передбачених договором (контрактом) відповідно до закону.

7. На всіх підприємствах, які використовують найману працю, між власником або уповноваженим ним органом і трудовим колективом або уповноваженим ним органом повинен укладатися колективний договір, яким регулюються виробничі, трудові та соціальні відносини трудового колективу з адміністрацією підприємства. Вимоги до змісту і порядок укладення колективних договорів визначаються законодавством про колективні договори.

8. Трудовий колектив підприємства становлять усі громадяни, які своєю працею беруть участь у його діяльності на основі трудового договору (контракту, угоди) або інших форм, що регулюють трудові відносини працівника з підприємством. Повноваження трудового колективу щодо його участі в управлінні підприємством встановлюються статутом або іншими установчими документами відповідно до вимог цього Кодексу, законодавства про окремі види підприємств, закону про трудові колективи.

9. Рішення з соціально-економічних питань, що стосуються діяльності підприємства, виробляються і приймаються його органами управління за участі трудового колективу і уповноважених ним органів.

10. Особливості управління підприємствами окремих видів (організаційних форм підприємств) встановлюються цим Кодексом та законами про такі підприємства.

Стаття 66. Майно підприємства

1. Майно підприємства становлять виробничі і невиробничі фонди, а також інші цінності, вартість яких відображається в самотійному балансі підприємства.

2. Джерелами формування майна підприємства є:
грошові та матеріальні внески засновників;
доходи, одержані від реалізації продукції, послуг, інших видів господарської діяльності;

доходи від цінних паперів;

кредити банків та інших кредиторів;

капітальні вкладення і дотації з бюджетів;

майно, придбане в інших суб'єктів господарювання, організацій та громадян у встановленому законодавством порядку;

інші джерела, не заборонені законодавством України.

3. Цілісний майновий комплекс підприємства визнається нерухомістю і може бути об'єктом купівлі-продажу та інших угод, на умовах і в порядку, визначених цим Кодексом та законами, прийнятими відповідно до нього.

4. Реалізація майнових прав підприємства здійснюється в порядку, встановленому цим Кодексом, іншими законодавчими актами України.

5. Володіння і користування природними ресурсами підприємство здійснює в установленому законодавством порядку за плату, а у випадках, передбачених законом, на пільгових умовах.

6. Підприємство випускає, реалізує та придбаває цінні папери відповідно до законодавства України.

7. Держава гарантує захист майнових прав підприємства. Вилучення державою у підприємства майна, що ним використовується, здійснюється лише у випадках і порядку, передбачених законом.

Стаття 67. Господарські відносини підприємства з іншими підприємствами, організаціями, громадянами

1. Відносини підприємства з іншими підприємствами, організаціями, громадянами в усіх сферах господарської діяльності здійснюються на основі договорів.

2. Підприємства вільні у виборі предмета договору, визначенні зобов'язань, інших умов господарських взаємовідносин, що не суперечать законодавству України.

3. Підприємство має право реалізовувати самостійно всю продукцію на території України і за її межами, якщо інше не передбачено законом.

Стаття 68. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства

1. Підприємство самостійно здійснює зовнішньоекономічну діяльність, яка є частиною зовнішньоекономічної діяльності України і регулюється законами України, іншими прийнятими відповідно до них нормативно-правовими актами.

2. Порядок використання коштів підприємства в іноземній валюті визначається цим Кодексом та іншими законами.

3. Підприємство, яке здійснює зовнішньоекономічну діяльність, може відкривати за межами України свої представництва, філії та виробничі підрозділи, утримання яких здійснюється за кошти підприємства.

Стаття 69. Соціальна діяльність підприємства

1. Питання щодо поліпшення умов праці, життя і здоров'я, гарантії обов'язкового медичного страхування працівників підприємства та їх сімей, а також інші питання соціального розвитку вирішуються трудовим колективом за участі власника або уповноваженого ним органу відповідно до законодавства, установчих документів підприємства, колективного договору.

2. Підприємство забезпечує підготовку кваліфікованих робітників та спеціалістів, їх економічне і професійне навчання як у власних навчальних закладах, так і в інших навчальних закладах за відповідними угодами. Підприємство надає пільги відповідно до закону своїм працівникам, які навчаються без відриву від виробництва.

3. Пенсіонери та інваліди, які працювали до виходу на пенсію на підприємстві, користуються нарівні з його працівниками наявними можливостями медичного обслуговування, забезпечення житлом, путівками в оздоровчі та профілактичні заклади, іншими соціальними послугами і пільгами, що передбачені статутом підприємства.

4. Власник, органи управління підприємства зобов'язані забезпечити для всіх працівників підприємства належні і безпечні умови праці. Підприємство несе відповідальність в установленому законом порядку за шкоду, завдану здоров'ю та працездатності його працівників.

5. Підприємство зобов'язане забезпечити сприятливі умови праці жінок та неповнолітніх, забезпечувати їх роботою переважно в денний час; жінок, які мають малолітніх дітей, вагітних жінок переводити на легшу роботу з нешкідливими умовами праці, надавати їм інші пільги, передбачені законом. Підприємство із шкідливими умовами праці створює окремі цехи, дільниці для надання жінкам, неповнолітнім та окремим категоріям працюючих більш легкої роботи.

6. Підприємство самостійно встановлює для своїх працівників додаткові відпустки, скорочений робочий день та інші пільги, а також має право заохочувати працівників інших підприємств, установ, організацій, які його обслуговують.

7. Підприємство має право забезпечувати додатковою пенсією, незалежно від розмірів державної пенсії, працівника, який став інвалідом на даному підприємстві внаслідок нещасного випадку або професійного захворювання. У разі смерті працівника підприємства при виконанні ним службових обов'язків власник, підприємство добровільно чи за рішенням суду забезпечують сім'ю працівника допомогою відповідно до закону.

8. Підприємство з правом найму робочої сили забезпечує визначену відповідно до закону кількість робочих місць для працевлаштування неповнолітніх, інвалідів, інших категорій громадян, які потребують соціального захисту. Відповідальність підприємства за невиконання даної вимоги встановлюється законом.

Стаття 70. Об'єднання підприємств

1. Підприємства мають право на добровільних засадах об'єднувати свою господарську діяльність (виробничу, комерційну та інші види діяльності) на умовах і в порядку, встановлених цим Кодексом та іншими законами.

2. За рішенням Кабінету Міністрів України або органів, до повноважень яких належить управління державними або комунальними підприємствами, можуть утворюватися об'єднання підприємств на умовах і в порядку, встановлених цим Кодексом та іншими законами.

3. Види об'єднань підприємств, їх загальний статус, а також основні вимоги щодо здійснення ними господарської діяльності визначаються цим Кодексом, інші питання їх діяльності регулюються законодавством України.

Стаття 71. Облік і звітність підприємства

1. Облік і звітність підприємства здійснюються відповідно до вимог статті 19 цього Кодексу та інших нормативно-правових актів.

2. Відомості, не передбачені законом, підприємство надає органам державної влади, органам місцевого самоврядування, іншим підприємствам, установам, організаціям на договірній основі або в порядку, передбаченому установчими документами підприємства.

Стаття 72. Законодавство про підприємства

1. Підприємства в Україні здійснюють свою діяльність відповідно до вимог статей 62–71 цього Кодексу, якщо інше щодо підприємств

окремих видів не передбачено цим Кодексом та іншими законами, прийнятими відповідно до цього Кодексу.

2. Якщо чинним міжнародним договором України, згоду на обов'язковість якого надано Верховною Радою України, встановлено правила інші, ніж ті, які передбачені законодавством про підприємства, то застосовуються правила міжнародного договору.

Глава 9

ГОСПОДАРСЬКІ ТОВАРИСТВА

Стаття 79. Поняття господарського товариства

1. Господарськими товариствами визнаються підприємства або інші суб'єкти господарювання, створені юридичними особами та/або громадянами шляхом об'єднання їх майна і участі в підприємницькій діяльності товариства з метою одержання прибутку. У випадках, передбачених цим Кодексом, господарське товариство може діяти у складі одного учасника.

2. Засновниками і учасниками товариства можуть бути суб'єкти господарювання, інші учасники господарських відносин, зазначені у статті 2 цього Кодексу, а також громадяни, які не є суб'єктами господарювання. Обмеження щодо заснування та участі в господарських товариствах суб'єктів господарювання або інших осіб встановлюються цим Кодексом, іншими законами.

3. Господарські товариства є юридичними особами.

4. Суб'єкти господарювання – юридичні особи, які стали засновниками або учасниками господарського товариства, зберігають статус юридичної особи.

5. Господарські товариства можуть здійснювати будь-яку підприємницьку діяльність, якщо інше не передбачено законом.

Для закупівель товарів, робіт чи послуг господарське товариство, державна частка у статутному фонді якого перевищує 50 відсотків, застосовує процедури закупівель, визначені Законом України “Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти”.

Стаття 80. Види господарських товариств

1. До господарських товариств належать: акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю, повні товариства, командитні товариства.

2. Акціонерним товариством є господарське товариство, яке має статутний фонд, поділений на визначену кількість акцій однакової

номінальної вартості, і несе відповідальність за зобов'язаннями тільки майном товариства, а акціонери несуть ризик збитків, пов'язаних із діяльністю товариства, в межах вартості належних їм акцій.

3. Товариством з обмеженою відповідальністю є господарське товариство, що має статутний фонд, поділений на частки, розмір яких визначається установчими документами, і несе відповідальність за своїми зобов'язаннями тільки своїм майном. Учасники товариства, які повністю сплатили свої вклади, несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю товариства, у межах своїх вкладів.

4. Товариством з додатковою відповідальністю є господарське товариство, статутний фонд якого поділений на частки визначених установчими документами розмірів і яке несе відповідальність за своїми зобов'язаннями власним майном, а в разі його недостатності учасники цього товариства несуть додаткову солідарну відповідальність у визначеному установчими документами однаково кратному розмірі до вкладу кожного з учасників.

5. Повним товариством є господарське товариство, всі учасники якого відповідно до укладеного між ними договору здійснюють підприємницьку діяльність від імені товариства і несуть додаткову солідарну відповідальність за зобов'язаннями товариства усім своїм майном.

6. Командитним товариством є господарське товариство, в якому один або декілька учасників здійснюють від імені товариства підприємницьку діяльність і несуть за його зобов'язаннями додаткову солідарну відповідальність усім своїм майном, на яке за законом може бути звернено стягнення (повні учасники), а інші учасники присутні в діяльності товариства лише своїми вкладками (вкладники).

7. Учасниками повного товариства, повними учасниками командитного товариства можуть бути лише особи, зареєстровані як суб'єкти підприємництва.

Стаття 81. Акціонерні товариства

1. Акціонерні товариства можуть бути відкритими або закритими.

2. Акції відкритого акціонерного товариства можуть розповсюджуватися шляхом відкритої підписки та купівлі-продажу на біржах. Акціонери відкритого товариства можуть відчужувати належні їм акції без згоди інших акціонерів та товариства.

3. Акції закритого акціонерного товариства розподіляються між засновниками або серед заздалегідь визначеного кола осіб і не можуть розповсюджуватися шляхом підписки, купуватися та продаватися на біржі. Акціонери закритого товариства мають переважне право на придбання акцій, що продаються іншими акціонерами товариства.

4. Для створення акціонерного товариства засновники повинні зробити повідомлення про намір створити акціонерне товариство, здійснити підписку на акції, провести установчі збори і державну реєстрацію акціонерного товариства.

5. Загальна номінальна вартість випущених акцій повинна дорівнювати розміру статутного фонду акціонерного товариства, який не може бути меншим від розміру, визначеного законом.

6. Засновники акціонерного товариства укладають між собою договір, який визначає порядок здійснення ними спільної діяльності по створенню акціонерного товариства, відповідальність перед особами, що підписалися на акції, і третіми особами. У випадку, якщо у створенні товариства беруть участь громадяни, договір має бути посвідченим нотаріально.

7. Засновники несуть солідарну відповідальність за зобов'язаннями, що виникли відповідно до установчого договору.

8. Відкрита підписка на акції при створенні акціонерного товариства організується засновниками. Засновники в будь-якому випадку зобов'язані бути держателями акцій на суму не менш як двадцять п'ять відсотків статутного фонду і строком не менше двох років.

9. Порядок створення акціонерних товариств, в тому числі проведення установчих зборів, визначається законом.

10. Закрите акціонерне товариство може бути реорганізовано у відкрите в порядку, передбаченому законом.

11. Особливості створення та діяльності державних акціонерних товариств визначаються цим Кодексом, законом про державні підприємства, іншими законами.

12. Інші особливості діяльності акціонерних товариств визначаються цим Кодексом, законом про господарські товариства, іншими законами.

Стаття 82. Установчі документи господарського товариства

1. Установчим документом повного товариства і командитного товариства є засновницький договір. Установчим документом акціонерного товариства, товариства з обмеженою відповідальністю і товариства з додатковою відповідальністю є статут.

2. Установчі документи господарського товариства повинні містити відомості про вид товариства, предмет і цілі його діяльності, склад засновників та учасників, склад і компетенцію органів товариства та порядок прийняття ними рішень, включаючи перелік питань, з яких необхідна одностайність або кваліфікована більшість голосів, інші відомості, передбачені статтею 57 цього Кодексу.

3. Статут акціонерного товариства, крім зазначених у частині другій цієї статті відомостей, повинен містити також відомості про види акцій, що випускаються, їх номінальну вартість, співвідношення акцій різних видів, кількість акцій, що купуються засновниками, наслідки невиконання зобов'язань по викупу акцій.

4. Статут товариства з обмеженою відповідальністю, крім відомостей, зазначених у частині другій цієї статті, повинен містити відомості про розмір часток кожного з учасників, розмір, склад та порядок внесення ними вкладів.

Статутом може бути встановлено порядок визначення розміру часток учасників залежно від зміни вартості майна, внесеного як вклад, та додаткових внесків учасників.

5. Засновницький договір повного товариства і командитного товариства, крім відомостей, зазначених у частині другій цієї статті, повинні визначати розмір частки кожного з учасників, форму їх участі у справах товариства, розмір, склад і порядок внесення ними вкладів. Стосовно вкладників командитного товариства в засновницькому договорі вказуються тільки сукупний розмір їх часток у майні товариства та розмір, склад і порядок внесення ними вкладів.

6. Найменування господарського товариства повинно містити зазначення виду товариства, для повних товариств і командитних товариств – прізвища (найменування) учасників товариства, які несуть додаткову відповідальність за зобов'язаннями товариства усім своїм майном, а також інші необхідні відомості. Найменування господарського товариства не може вказувати на належність товариства до органів державної влади чи органів місцевого самоврядування.

7. До установчих документів можуть бути включені також відомості щодо інших умов діяльності господарського товариства, які не суперечать закону. Якщо в установчих документах не вказано строк діяльності господарського товариства, воно вважається створеним на невизначений строк.

8. Установчі документи господарського товариства у передбачених законом випадках погоджуються з Антимонопольним комітетом України.

9. Порушення встановлених цією статтею вимог щодо змісту установчих документів господарського товариства є підставою для відмови у його державній реєстрації.

Стаття 83. Державна реєстрація господарського товариства

1. Державна реєстрація господарського товариства здійснюється відповідно до закону.

2. Особливості реєстрації господарських товариств, які здійснюють банківську і страхову діяльність, а також професійну діяльність на ринку цінних паперів, визначаються цим Кодексом та відповідними законами.

3. Господарське товариство набуває статусу юридичної особи з дня його державної реєстрації.

4. Зміни, які сталися в установчих документах господарського товариства і які вносяться до державного реєстру, підлягають державній реєстрації за тими ж правилами, що встановлені для державної реєстрації товариства.

Стаття 84. Наслідки укладення угод до реєстрації господарського товариства

1. Господарське товариство може відкривати рахунки у банках, а також укласти договори та інші угоди лише після його державної реєстрації. Угоди, укладені засновниками товариства до дня його реєстрації, визнаються такими, що укладені з товариством, тільки за умови їх подальшого схвалення товариством в порядку, визначеному законом та установчими документами.

2. Угоди, укладені засновниками до дня реєстрації товариства і в подальшому не схвалені товариством, тягнуть за собою правові наслідки лише для осіб, які уклали ці угоди.

Стаття 85. Власність господарського товариства

1. Господарське товариство є власником:

майна, переданого йому у власність засновниками і учасниками як внески;

продукції, виробленої в результаті господарської діяльності товариства; доходів, одержаних від господарської діяльності товариства;

іншого майна, набутого товариством на підставах, не заборонених законом.

Стаття 86. Вклади учасників та засновників господарського товариства

1. Вкладами учасників та засновників господарського товариства можуть бути будинки, споруди, обладнання та інші матеріальні цінності, цінні папери, права користування землею, водою та іншими природними ресурсами, будинками, спорудами, а також інші майнові права (включаючи майнові права на об'єкти інтелектуальної власності), кошти, в тому числі в іноземній валюті.

2. Вклад, оцінений у гривнях, становить частку учасника та засновника у статутному фонді товариства. Порядок оцінки вкладів

визначається в установчих документах господарського товариства, якщо інше не передбачено законом.

3. Забороняється використовувати для формування статутного фонду товариства бюджетні кошти, кошти, одержані в кредит та під заставу, крім випадків, передбачених Законом України “Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України” протягом строку його дії. Фінансовий стан засновників – юридичних осіб щодо їх спроможності здійснити відповідні внески до статутного фонду господарського товариства у випадках, передбачених законом, повинен бути перевірений належним аудитором (аудиторською організацією) у встановленому порядку, а майновий стан засновників – громадян має бути підтверджений декларацією про їх доходи і майно, завіреною відповідним податковим органом.

Стаття 87. Фонди господарського товариства

1. Сума вкладів засновників та учасників господарського товариства становить статутний фонд товариства.

2. Товариство має право змінювати (збільшувати або зменшувати) розмір статутного фонду в порядку, встановленому цим Кодексом та законом, прийнятим відповідно до нього.

3. Рішення товариства про зміни розміру статутного фонду набирає чинності з дня внесення цих змін до державного реєстру.

4. У господарському товаристві створюються резервний (страховий) фонд у розмірі, встановленому установчими документами, але не менш як двадцять п'ять відсотків статутного фонду, а також інші фонди, передбачені законодавством України або установчими документами товариства. Розмір щорічних відрахувань до резервного (страхового) фонду передбачається установчими документами, але не може бути меншим п'яти відсотків суми прибутку товариства.

5. Прибуток господарського товариства утворюється з надходжень від його господарської діяльності після покриття матеріальних та прирівняних до них витрат і витрат на оплату праці. З економічного прибутку товариства сплачуються передбачені законом податки та інші обов'язкові платежі, а також відсотки по кредитах банків і по облігаціях. Прибуток, одержаний після зазначених розрахунків, залишається у розпорядженні товариства, яке визначає напрями його використання відповідно до установчих документів товариства.

Стаття 88. Права і обов'язки учасників господарського товариства

1. Учасники господарського товариства мають право:

брати участь в управлінні справами товариства в порядку, визначеному в установчих документах, за винятком випадків, передбачених цим Кодексом та іншими законами;

брати участь у розподілі прибутку товариства та одержувати його частку (дивіденди);

одержувати інформацію про діяльність товариства. На вимогу учасника товариство зобов'язане надати йому для ознайомлення річні баланси, звіти про фінансово-господарську діяльність товариства, протоколи ревізійної комісії, протоколи зборів органів управління товариства тощо;

вийти в передбаченому установчими документами порядку зі складу товариства.

2. Учасники товариства мають також інші права, передбачені цим Кодексом, іншими законами та установчими документами товариства.

3. Учасники господарського товариства зобов'язані:

додержуватися вимог установчих документів товариства, виконувати рішення його органів управління;

вносити вклади (оплачувати акції) у розмірі, порядку та коштами (засобами), що передбачені установчими документами, відповідно до цього Кодексу та закону про господарські товариства;

нести інші обов'язки, передбачені цим Кодексом, іншими законами та установчими документами товариства.

Стаття 89. Управління господарським товариством

1. Управління діяльністю господарського товариства здійснюють його органи та посадові особи, склад і порядок обрання (призначення) яких визначається залежно від виду товариства, а у визначених законом випадках – учасники товариства.

2. Посадовими особами товариства визнаються голова та члени виконавчого органу, голова ревізійної комісії (ревізор), а у разі створення ради товариства (спостережної ради) – голова і члени цієї ради. Обмеження щодо поєднання однією особою зазначених посад встановлюються законом.

3. Посадовими особами господарського товариства не можуть бути особи, службову або іншу діяльність яких визнано Конституцією України та законом несумісною з перебуванням на цих посадах, а також особи, яким перебування на відповідних посадах заборонено рішенням суду.

4. Посадові особи відповідають за шкоду, заподіяну ними господарському товариству, в межах і порядку, передбачених законом та установчими документами товариства.

5. Господарське товариство, у статутному фонді якого більше 50 відсотків акцій (часток, паїв) належить державі, зобов'язане на кожний наступний рік складати і виконувати річний фінансовий план відповідно до статті 75 цього Кодексу.

Стаття 90. Облік і звітність господарського товариства

1. Облік і звітність господарських товариств здійснюються відповідно до вимог статті 19 цього Кодексу та інших нормативно-правових актів.

2. Перевірки фінансової діяльності товариства здійснюються державними податковими органами, іншими органами державної влади у межах визначених законом повноважень, ревізійною комісією (ревізором) господарського товариства та/або аудиторами.

3. Достовірність та повнота річного балансу і звітності господарського товариства у випадках, визначених законом, повинні бути підтверджені аудитором (аудиторською організацією).

Стаття 91. Припинення діяльності господарського товариства

1. Припинення діяльності господарського товариства відбувається шляхом його ліквідації або реорганізації відповідно до статті 59 цього Кодексу.

2. Ліквідація господарського товариства провадиться ліквідаційною комісією, призначеною його вищим органом, а у разі припинення діяльності товариства за рішенням суду – ліквідаційною комісією, сформованою відповідно до рішення суду.

3. З дня утворення ліквідаційної комісії до неї переходять повноваження по управлінню справами господарського товариства. Ліквідаційна комісія у триденний строк з моменту її утворення публікує інформацію про ліквідацію господарського товариства і здійснює інші дії відповідно до вимог статей 58–61 цього Кодексу та інших законів.

4. Розрахунки з кредиторами у разі ліквідації господарського товариства здійснюються відповідно до статті 61 цього Кодексу з урахуванням таких особливостей:

кошти, що належать господарському товариству, у тому числі від продажу його майна у разі ліквідації, після розрахунків по оплаті праці осіб, які працюють на умовах найму, виконання зобов'язань перед бюджетом, банками, власниками облігацій, випущених товариством, та іншими кредиторами розподіляються між учасниками товариства в

порядку і на умовах, передбачених цим Кодексом, законом про господарські товариства та установчими документами товариства, у шестимісячний строк після опублікування інформації про його ліквідацію;

майно, передане товариству його засновниками або учасниками у користування, повертається у натуральній формі без винагороди. У разі виникнення спорів щодо виплати заборгованості товариства його кошти не підлягають розподілу між учасниками товариства до вирішення цього спору або до одержання кредиторами відповідних гарантій погашення заборгованості.

5. Ліквідація господарського товариства вважається завершеною, а товариство таким, що припинило свою діяльність, з дня внесення запису про його ліквідацію до державного реєстру.

Стаття 92. Законодавство про господарські товариства

Порядок створення та порядок діяльності окремих видів господарських товариств регулюються цим Кодексом, Цивільним кодексом України та іншими законами.

Глава 12 **ОБ'ЄДНАННЯ ПІДПРИЄМСТВ**

Стаття 118. Поняття об'єднання підприємств

1. Об'єднанням підприємств є господарська організація, утворена у складі двох або більше підприємств з метою координації їх виробничої, наукової та іншої діяльності для вирішення спільних економічних та соціальних завдань.

2. Об'єднання підприємств утворюються підприємствами на добровільних засадах або за рішенням органів, які відповідно до цього Кодексу та інших законів мають право утворювати об'єднання підприємств. В об'єднання підприємств можуть входити підприємства, утворені за законодавством інших держав, а підприємства України можуть входити в об'єднання підприємств, утворені на території інших держав.

3. Об'єднання підприємств утворюються на невизначений строк або як тимчасові об'єднання.

4. Об'єднання підприємств є юридичною особою.

5. Державна реєстрація об'єднання підприємств здійснюється відповідно до статті 58 цього Кодексу.

Стаття 119. Види об'єднань підприємств

1. Залежно від порядку заснування об'єднання підприємств можуть утворюватися як господарські об'єднання або як державні чи комунальні господарські об'єднання.

2. Господарське об'єднання – об'єднання підприємств, утворене за ініціативою підприємств, незалежно від їх виду, які на добровільних засадах об'єднали свою господарську діяльність.

3. Господарські об'єднання діють на основі установчого договору та/або статуту, який затверджується їх засновниками.

4. Державне (комунальне) господарське об'єднання – об'єднання підприємств, утворене державними (комунальними) підприємствами за рішенням Кабінету Міністрів України або, у визначених законом випадках, рішенням міністерств (інших органів, до сфери управління яких входять підприємства, що утворюють об'єднання), або рішенням компетентних органів місцевого самоврядування.

5. Державне (комунальне) господарське об'єднання діє на основі рішення про його утворення та статуту, який затверджується органом, що прийняв рішення про утворення об'єднання.

6. Положення цієї глави застосовуються також до об'єднань інших суб'єктів господарювання – юридичних осіб або об'єднань підприємств за участі таких осіб, якщо інше не передбачено цим Кодексом та іншими законами.

Стаття 120. Організаційно-правові форми об'єднань підприємств

1. Господарські об'єднання утворюються як асоціації, корпорації, консорціуми, концерни, інші об'єднання підприємств, передбачені законом.

2. Асоціація – договірне об'єднання, створене з метою постійної координації господарської діяльності підприємств, що об'єдналися, шляхом централізації однієї або кількох виробничих та управлінських функцій, розвитку спеціалізації і кооперації виробництва, організації спільних виробництв на основі об'єднання учасниками фінансових та матеріальних ресурсів для задоволення переважно господарських потреб учасників асоціації. У статуті асоціації повинно бути зазначено, що вона є господарською асоціацією. Асоціація не має права втручатися у господарську діяльність підприємств – учасників асоціації. За рішенням учасників асоціація може бути уповноважена представляти їх інтереси у відносинах з органами влади, іншими підприємствами та організаціями.

3. Корпорацією визнається договірне об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств,

що об'єдналися, з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам управління корпорації.

4. Консорціум – тимчасове статутне об'єднання підприємств для досягнення його учасниками певної спільної господарської мети (реалізації цільових програм, науково-технічних, будівельних проєктів тощо). Консорціум використовує кошти, якими його наділяють учасники, централізовані ресурси, виділені на фінансування відповідної програми, а також кошти, що надходять з інших джерел, в порядку, визначеному його статутом. У разі досягнення мети його створення консорціум припиняє свою діяльність.

5. Концерном визнається статутне об'єднання підприємств, а також інших організацій, на основі їх фінансової залежності від одного або групи учасників об'єднання, з централізацією функцій науково-технічного і виробничого розвитку, інвестиційної, фінансової, зовнішньоекономічної та іншої діяльності. Учасники концерну наділяють його частиною своїх повноважень, у тому числі правом представляти їх інтереси у відносинах з органами влади, іншими підприємствами та організаціями. Учасники концерну не можуть бути одночасно учасниками іншого концерну.

6. Державні і комунальні господарські об'єднання утворюються переважно у формі корпорації або концерну, незалежно від найменування об'єднання (комбінат, трест тощо).

Стаття 121. Статус підприємства – учасника об'єднання підприємств

1. Підприємства – учасники об'єднання підприємств зберігають статус юридичної особи незалежно від організаційно-правової форми об'єднання, і на них поширюються положення цього Кодексу та інших законів щодо регулювання діяльності підприємств.

2. Підприємство – учасник господарського об'єднання має право: добровільно вийти з об'єднання на умовах і в порядку, визначених установчим договором про його утворення чи статутом господарського об'єднання;

бути членом інших об'єднань підприємств, якщо законом, засновницьким договором чи статутом господарського об'єднання не встановлено інше;

одержувати від господарського об'єднання в установленому порядку інформацію, пов'язану з інтересами підприємства;

одержувати частину прибутку від діяльності господарського об'єднання відповідно до його статуту. Підприємство може мати також інші права, передбачені засновницьким договором чи статутом господарського об'єднання відповідно до законодавства.

3. Підприємство, яке входить до складу державного або комунального господарського об'єднання, не має права без згоди об'єднання виходити з його складу, а також об'єднувати на добровільних засадах свою діяльність з іншими суб'єктами господарювання та приймати рішення про припинення своєї діяльності.

4. Рішення про утворення об'єднання підприємств (установчий договір) та статут об'єднання погоджуються з Антимонопольним комітетом України в порядку, встановленому законодавством.

Стаття 122. Управління об'єднанням підприємств

1. Господарські об'єднання мають вищі органи управління (загальні збори учасників) та утворюють виконавчі органи, передбачені статутом господарського об'єднання.

2. Вищий орган господарського об'єднання:

затверджує статут господарського об'єднання та вносить зміни до нього;

вирішує питання про прийняття в господарське об'єднання нових учасників та виключення учасників з його складу;

утворює виконавчий орган господарського об'єднання відповідно до його статуту чи договору;

вирішує фінансові та інші питання відповідно до установчих документів господарського об'єднання.

3. Виконавчий орган господарського об'єднання (колегіальний чи одноособовий) вирішує питання поточної діяльності, які відповідно до статуту або договору віднесені до його компетенції.

4. Управління державним (комунальним) господарським об'єднанням здійснюють правління об'єднання і генеральний директор об'єднання, який призначається на посаду та звільняється з посади органом, що прийняв рішення про утворення об'єднання. Склад правління визначається статутом об'єднання. Порядок управління державним (комунальним) господарським об'єднанням визначається статутом об'єднання відповідно до закону.

5. Здійснення управління поточною діяльністю об'єднання підприємств може бути доручено адміністрації одного з підприємств (головного підприємства об'єднання) на умовах, передбачених установчими документами відповідного об'єднання.

6. Спори, що виникають між учасниками об'єднання, вирішуються в порядку, передбаченому статутом об'єднання, або в судовому порядку відповідно до закону.

Стаття 123. Майнові відносини в об'єднанні підприємств

1. Учасники об'єднання підприємств можуть вносити на умовах і в порядку, передбачених його установчими документами, майнові внески (вступні, членські, цільові тощо).

2. Майно передається об'єднанню його учасниками у господарське відання або в оперативне управління на основі установчого договору чи рішення про утворення об'єднання. Вартість майна об'єднання відображається у його балансі.

3. Господарське об'єднання має право утворювати за рішенням його вищого органу управління унітарні підприємства, філії, представництва, а також бути учасником (засновником) господарських товариств. Утворені господарським об'єднанням підприємства діють відповідно до положень цього Кодексу, інших законів та статуту підприємства, затвердженого об'єднанням.

4. Об'єднання підприємств не відповідає за зобов'язаннями його учасників, а підприємства-учасники не відповідають за зобов'язаннями об'єднання, якщо інше не передбачено установчим договором або статутом об'єднання.

Стаття 124. Вихід учасника з об'єднання. Припинення об'єднання підприємств

1. Підприємства – учасники об'єднання можуть вийти з його складу із збереженням взаємних зобов'язань та укладених договорів з іншими суб'єктами господарювання.

2. Вихід підприємства із складу державного (комунального) господарського об'єднання здійснюється за рішенням органу, що прийняв рішення про утворення об'єднання.

3. Припинення об'єднання підприємств відбувається в результаті його реорганізації в інше об'єднання або ліквідації.

4. Реорганізація господарського об'єднання здійснюється за рішенням підприємств-учасників, а реорганізація державного (комунального) господарського об'єднання – за рішенням органу, що прийняв рішення про утворення об'єднання.

5. Ліквідація господарського об'єднання провадиться за рішенням підприємств-учасників, а ліквідація державного (комунального) об'єднання – за рішенням органу, що прийняв рішення про утворення об'єднання. Ліквідація об'єднання підприємств здійснюється в порядку, встанов-

леному цим Кодексом щодо ліквідації підприємства. Майно, що залишилося після ліквідації об'єднання, розподіляється між учасниками згідно зі статутом об'єднання підприємств чи договором.

Стаття 125. Промислово-фінансові групи

1. Підприємство може бути учасником промислово-фінансової групи (або транснаціональної промислово-фінансової групи, якщо до складу групи входять українські та іноземні юридичні особи).

2. Промислово-фінансова група є об'єднанням, яке створюється за рішенням Кабінету Міністрів України на певний строк з метою реалізації державних програм розвитку пріоритетних галузей виробництва і структурної перебудови економіки України, включаючи програми згідно з міжнародними договорами України, а також з метою виробництва кінцевої продукції.

3. До складу промислово-фінансової групи можуть входити промислові та інші підприємства, наукові і проектні установи, інші установи і організації усіх форм власності. У складі промислово-фінансової групи визначається головне підприємство, яке має виключне право діяти від імені промислово-фінансової групи як учасника господарських відносин.

4. Промислово-фінансова група не є юридичною особою і не підлягає державній реєстрації як суб'єкт господарювання.

5. Порядок утворення та інші питання діяльності промислово-фінансових груп визначаються законом про промислово-фінансові групи, іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 126. Асоційовані підприємства. Холдингові компанії

1. Асоційовані підприємства (господарські організації) – це група суб'єктів господарювання – юридичних осіб, пов'язаних між собою відносинами економічної та/або організаційної залежності у формі участі в статутному фонді та/або управлінні. Залежність між асоційованими підприємствами може бути простою і вирішальною.

2. Проста залежність між асоційованими підприємствами виникає у разі якщо одне з них має можливість блокувати прийняття рішень іншим (залежним) підприємством, які повинні прийматися відповідно до закону та/або установчих документів цього підприємства кваліфікованою більшістю голосів.

3. Вирішальна залежність між асоційованими підприємствами виникає у разі якщо між підприємствами встановлюються відносини контролю-підпорядкування за рахунок переважної участі контролюючого підприємства в статутному фонді та/або загальних зборах чи інших

органах управління іншого (дочірнього) підприємства, зокрема володіння контрольним пакетом акцій. Відносини вирішальної залежності можуть встановлюватися за умови отримання згоди відповідних органів Антимонопольного комітету України.

4. Про наявність простої та вирішальної залежності має бути зазначено у відомостях державної реєстрації залежного (дочірнього) підприємства та опубліковано відповідно до закону.

5. Холдингова компанія – відкрите акціонерне товариство, яке володіє, користується, а також розпоряджається холдинговими корпоративними пакетами акцій (часток, паїв) двох або більше корпоративних підприємств (крім пакетів акцій, що перебувають у державній власності).

6. Якщо корпоративне підприємство через дії або бездіяльність холдингової компанії виявиться неплатоспроможним та визнається банкрутом, то холдингова компанія несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями корпоративного підприємства.

7. Загальні засади функціонування холдингових компаній в Україні, а також особливості їх утворення, діяльності та ліквідації регулюються Законом України “Про холдингові компанії в Україні” та іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 127. Інші форми об'єднання інтересів підприємств

Законом можуть визначатися й інші форми об'єднання інтересів підприємств (союзи, спілки, асоціації підприємців тощо), не передбачені у статті 120 цього Кодексу.

Додаток А
Зразки назв підприємств

Підприємство з виробництва глазуrowаних сирків і тортів “Ласунка”
Ресторан “Love Story”
Видавничий дім “Експрес друк”
Підприємство з виробництва морозива “Морозко”
Підприємство з виготовлення сумішей та фруктово-овочевих пюре для дітей “Kindheit”
Агентство перекладів “Easy translations”
Підприємство з виробництва фруктових та овочевих соків “Бамбук”
Бар-ресторан “Біля калини”
Піцерія “Бінго”
Джаз-бар “Зелена мавпа”
Кафе-ресторан “Мулен-Руж”
Посередницьке підприємство з продажу вугільного палива “Водолій”
Салон-перукарня “Тетяна”
Підприємство з виробництва шампунів та кондиціонерів “Чарівність”
Підприємство “Foto Studio”
Підприємство з пошиття спортивного одягу “Sport”
Підприємство з виробництва взуття “Каміла”
Підприємство з виробництва будівельних матеріалів “Будівельник”
Підприємство “ІВА Фото Плюс”
Ресторан “Еллада”
Підприємство з вирощування кімнатних рослин “Престиж флора”
Салон весільних суконь “Амур”
Салон-перукарня “Чик-чик”
Підприємство “Салон гардин від Юліанни”
Салон краси “Лілія”
Швейне підприємство “Інесса”
Кондитерське підприємство “Солодесеньке моє”
Підприємство з виготовлення сухариків “Хрум-хрум”
Сільськогосподарське підприємство “Колос”
Пекарня “Ням-ням”
Деревообробне підприємство “Тех-Проект”
Підприємство з переробки та консервації плодів “Бір”
Підприємство “Меблі-люкс”
Швейне підприємство “Весільний переполюх”

Додаток Б
Орієнтовний перелік видів економічної діяльності для бізнес-планів згідно з Класифікацією видів економічної діяльності (КВЕД)

Код КВЕД		Вид економічної діяльності
А	Б	
А		Сільське господарство, мисливство та лісове господарство
	01.1	Рослинництво
Д		Обробна промисловість
	15.52	Виробництво морозива
	15.84	Виробництво какао, шоколаду та кондитерських виробів ...
	15.85	Виробництво макаронних виробів
	15.86	Перероблення чаю та кави ...
	15.98	Виробництво мінеральних вод та безалкогольних напоїв ...
	17.51	Виробництво килимів та килимових покриттів ...
	17.71	Виробництво трикотажних панчішно-шкарпеткових виробів ...
	17.72	Виробництво пуловерів та подібних виробів машинної та ручної в'язки ...
	18.22	Виробництво верхнього одягу ...
	19.3	Виробництво взуття ...
	22.11	Книговидавнича справа ...
	22.12	Видання газет ...
	22.13	Видання журналів та інших періодичних публікацій ...
	24.52	Виробництво парфумерної продукції та косметичних засобів ...
	33.5	Виробництво годинників ...
	36.11	Виробництво стільців та сидінь ...
	36.12	Виробництво меблів для офісів та магазинів ...
	36.13	Виробництво меблів для кухонь та ванних кімнат ...
	36.15	Виробництво матраців ...
	36.22	Виробництво ювелірної продукції ...
	36.5	Виробництво ігор та іграшок з усіх видів матеріалів ...
Н		Готелі та ресторани
	55.1	Готелі
	55.3	Ресторани
	55.5	Їдальні і постачання готової їжі
І		Транспорт (включаючи зв'язок)
	63.3	Туристичні агентства та бюро подорожей ...
	63.4	Діяльність транспортних агентств ...
К		Операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам
	71.1	Здавання під найм автомобілів
	74.4	Реклама
	74.5	Підбір та забезпечення персоналом
	74.81	Діяльність у сфері фотографії
	74.82	Пакувальні роботи
	74.83	Секретарські послуги, послуги з перекладу та експедиторська робота
О		Колективні, громадські та особисті послуги
	93.01	Прання та фарбування
	93.02	Послуги перукарень та салонів краси

Додаток В
Лауреати Нобелівської премії з економіки

№ з/п	Рік	Лауреати Нобелівської премії з економіки	
1	2	3	
1	1969	Ragnar Frisch	Рагнар Фріш
		Jan Tinbergen	Ян Тінберген
2	1970	Paul A. Samuelson	Поль-Ентоні Самуельсон
3	1971	Simon Kuznets	Саймон Сміт Кузнец
4	1972	John R. Hicks	Джон-Річард Хікс
		Kenneth J. Arrow	Кеннет-Джозеф Ерроу
5	1973	Wassily Leontief	Василь Васильович Леонт'єв
6	1974	Gunnar Myrdal	Гуннар Карл Мюрдаль
		Friedrich August von Hayek	Фрідріх-Август Хаєк
7	1975	Leonid Vitaliyevich Kantorovich	Леонід Віталійович Канторович
		Tjalling C. Koopmans	Тьяллінг-Чарлз Купманс
8	1976	Milton Friedman	Мілтон Фрідмен
9	1977	Bertil Ohlin	Бертіль-Готтгард Улін
		James E. Meade	Джеймс-Едуард Мід
10	1978	Herbert A. Simon	Герберт-Александр Саймон
11	1979	Theodore W. Schultz	Теодор-Вільям Шульц
		Sir Arthur Lewis	Артур-Вільям Льюїс
12	1980	Lawrence R. Klein	Лоуренс-Роберт Клейн
13	1981	James Tobin	Джеймс Тобін
14	1982	George J. Stigler	Джордж-Джо Стіглер
15	1983	Gerard Debreu	Джерард Дебре
16	1984	Richard Stone	Річард Стоун
17	1985	Franco Modigliani	Франко Модільяні
18	1986	James M. Buchanan Jr.	Джеймс Б'юкенен
19	1987	Robert M. Solow	Роберт-Мертон Солоу
20	1988	Maurice Allais	Моріс Алле
21	1989	Trygve Haavelmo	Трюгве-Магнус Ховельмо
22	1990	Harry M. Markowitz	Гаррі-Макс Марковіч
		Merton H. Miller	Мертон-Говард Міллер
		William F. Sharpe	Вільям-Форсіс Шарп

Закінчення додатка В

1	2	3	
23	1991	Ronald H. Coase	Рональд-Гаррі Коуз
24	1992	Gary S. Becker	Гаррі-Стенлі Беккер
25	1993	Robert W. Fogel	Роберт-Вільям Фогель
		Douglass C. North	Дуглас-Сесіл Норт
26	1994	John C. Harsanyi	Джон-Чарльз Харшаний
		John F. Nash Jr.	Джон-Форбс Неш
		Reinhard Selten	Рейнхард Зельтен
27	1995	Robert E. Lucas Jr.	Роберт Лукас
28	1996	James A. Mirrlees	Джеймс-Александр Мірліз
		William Vickrey	Вільям Вікрі
29	1997	Robert C. Merton	Роберт-Кокс Мертон
		Myron S. Scholes	Мюрон-Самуел Скоулз
30	1998	Amartya Sen	Амартья Кума Сен
31	1999	Robert A. Mundell	Роберт-Александр Манделл
32	2000	James J. Heckman	Джеймс-Джозеф Хекмен
		Daniel L. McFadden	Даніель-Літл МакФадден
33	2001	George A. Akerlof	Джордж Ейкерлоф
		A. Michael Spence	Майкл Спенс
		Joseph E. Stiglitz	Джозеф-Юджин Стігліц
34	2002	Daniel Kahneman	Даніель Канеман
		Vernon L. Smith	Вернон Сміт
35	2003	Robert F. Engle III	Роберт Енгл
		Clive W.J. Granger	Клайв Грангер
36	2004	Finn E. Kydland	Фін Кідленд
		Edward C. Prescott	Едвард Прескотт
37	2005	Robert J. Aumann	Роберт Оменн
		Thomas C. Schelling	Томас Шеллінг
38	2006	Edmund S. Phelps	Едмунд Фелпс
39	2007	Leonid Hurwicz	Леонід Гурвіц
		Eric S. Maskin	Ерік Мескін
		Roger B. Myerson	Роджер Масерсон
40	2008	Paul Krugman	Поль Кругман

БІБЛІОГРАФІЯ

№ з/п	Назва бібліографічного джерела
<i>Законодавча база</i>	
1	Господарський кодекс України. Господарський процесуальний кодекс України : Офіційні тексти / М-во юстиції України. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 304 с.
2	Закон України “Про державну підтримку малого підприємництва” // Режим доступу : http://rada.gov.ua
3	Закон України “Про інноваційну діяльність” // Режим доступу : http://rada.gov.ua
4	Закон України “Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні” // Режим доступу : http://rada.gov.ua
<i>Навчальні посібники</i>	
5	Акіліна О. В., Пасічник В. Г. Основи підприємництва (навч.-метод. комплекс) : навч. посіб. / О. В. Акіліна, В. Г. Пасічник. – К. : Центр навч. л-ри, 2006. – 176 с.
6	Біблія або Книги Святого Письма Старого і Нового Заповіту. – Druckhaus Gummersbach West Germany, 1988. – 1528 с.
7	Виноградська А. М. Основи підприємництва : навч. посіб. / А. М. Виноградська. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Кондор, 2005. – 544 с.
8	Гордієнко П. Л. Стратегічний аналіз : навч. посіб. / П. Л. Гордієнко. – К. : Алерта, 2006. – 404 с.
9	Донець Л. І., Романенко Н. Г. Основи підприємництва : навч. посіб. / Л. І. Донець, Н. Г. Романенко. – К. : Центр навч. л-ри, 2006. – 320 с.
10	Мочерний С. В., Устенко О. А., Чеботар С. І. Основи підприємницької діяльності : навч. посіб. / С. В. Мочерний, О. А. Устенко, С. І. Чеботар. – К. : Вид. центр “Акад.”, 2005. – 280 с.
11	Павлов В. І. Основи підприємництва : бізнес-планування : навч. посіб. : у 3 т. Т. 1 / В. І. Павлов. – Луцьк : Надстир’я, 1998. – 104 с.
12	Редченко К. І. Стратегічний аналіз у бізнесі : навч. посіб. / К. І. Редченко. – 2-ге вид., доп. – Л. : “Новий світ–2000”, 2003. – 272 с.
13	Шевеленко С. Д., Федів І. І. Підприємництво і підприємницька діяльність : навч. посіб. / С. Д. Шевеленко, І. І. Федів; за заг. ред. В. В. Сопка. – К. : Вищ. шк., 1997. – 224 с.
<i>Довідкові видання</i>	
14	27 положень (стандартів) бухгалтерського обліку. – К. : КНТ, 2004. – 116 с.
15	Економічна енциклопедія : у 3 т. Т. 1 / С. В. Мочерний та ін. – К. : Вид. центр “Акад.”, 2000. – 864 с.
16	Економічна енциклопедія : у 3 т. Т. 2 / С. В. Мочерний та ін. – К. : Вид. центр “Акад.”, 2001. – 848 с.
17	Економічна енциклопедія : у 3 т. Т. 3 / С. В. Мочерний та ін. – К. : Вид. центр “Акад.”, 2002. – 952 с.
18	Класифікація видів економічної діяльності. – К. : Держкомстат України, 2004.
19	Толковый словарь по основам информационной деятельности. – К. : УкрИНТЭИ, 1995. – 252 с.
<i>Интернет-сайти</i>	
20	Веб-сторінка нобелівської фундації // Режим доступу : http://nobelprize.org

Навчальне видання

Тоцька Олеся Леонтіївна

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПІДПРИЄМНИЦТВА

Практикум

Навчальний посібник
для студентів вищих навчальних закладів

Редактор і коректор В. С. Голюк

Верстка О. Л. Тоцької

Підп. до друку 25.08.2009. Формат 60×84¹/₁₆. Папір офс. Гарн. Таймс. Друк цифровий. Обсяг 10,03 обл.-вид. арк., 10,5 ум. друк. арк. Наклад 300 пр. Зам. 2235. Волинський національний університет імені Лесі Українки (43025, м. Луцьк, просп. Волі, 13). Друк – Волинський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк, просп. Волі, 13). Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України ДК № 3156 від 04.04.2008 р.

